

ΜΕΡΟΣ Β'

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Κ Ε Φ Α Λ. Ι.

Γενικά περί τῆς παρεμβάσεως τοῦ Κράτους ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ.

Διὰ τῆς μέχρι τοῦδε ἐκτεθείσης ἀναλυτικῆς ἐργασίας ἐπεδιώχθη κυρίως ἀπ' ἐνός μὲν ἢ ἐπὶ τῇ βίσει τῶν ἀκριβῶν καὶ πραγματικῶν αὐτοῦ δεδομένων κατανόησις τῆς οὐσίας τοῦ προβλήματος τοῦ καπνοῦ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ πολυπλόκῃ καὶ πολυπλεύρῳ ἐμφανίσει, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἡ διαπίστωσις τῆς ὑφισταμένης ἀναμφισβητήτου ἐνότητος καὶ συνοχῆς τῶν διαφορῶν καταστάσεων ἃς ἀντιμετωπίζει ὁ καπνὸς ὡς οἰκονομικὸν ἀγαθὸν ἀπὸ τῆς γωργικῆς αὐτοῦ παραγωγῆς μέχρι τῆς ὑπὸ μορφῆν πρώτης ὕλης, ἡμιτεχνήματος, ἢ ὀλοτεχνήματος διαθέσεως αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Τὸ ἀναμφίβουλον συμπέρασμα ὅμως τῆς ἐργασίας ταύτης εἶναι ὅτι ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀποδειχθεῖσα ἐνότης καὶ συνοχή τοῦ προβλήματος τοῦ καπνοῦ διεσπασθῆ ἤδη ἐπικινδύνως ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀνευθύνων ὑθημιστικῶν παρανότων μηδεμίαν πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων σχέσιν ἢ ἐξίρτησιν ἀλλ' ἐπιδιώκόντων ἐν καταφανῇ συγχίσει τὴν κρίση θυσία πραγματοποιῆσιν τοῦ ἰδίου ἐκείστου συμφέροντος ἐπὶ θυσία τοῦ γενικωτέρου καὶ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τῆς ὀλότητος.

Ἡ οὕτω πῶς διαμορφωθεῖσα κατάστασις δὲν δύναται ἐπὶ πλέον νὰ παραταθῆ ἀκινδύνως. Οἱ παραγωγοὶ παράγουσι κατὰ βούλησιν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πραγματικῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς Διεθνούς ἀγορᾶς. Τὸ ἡμεδαπὸν καὶ ἀλλοδοπὸν ἐμπόριον καπνοῦ πιέζει τεχνιτῶς τὰς τιμὰς κάτω τοῦ φυσιολογικοῦ τῶν ἐπιπέδου πρὸς ἄσκησιν ἀθεμίτου κέρδοσκοπίας. Ἡ Βιομηχανία πιέζει τὴν κατανάλωσιν τείνονσα διαρκῶς εἰς τὴν δημιουργίαν ἰδιωτικοῦ μονοπωλίου πρὸς ἀσφαλεστέραν ταύτης ἐκμεταλλευσιν καὶ πάντες οὗτοι ὅταν αἰσθανθῶσιν ὑπερισχύοντα ἕτερον παράγοντα ἠποκτείνονται πρὸς τὸ Κράτος ἐπικυλούμενοι τὴν παρεμβασίν του ἣν καιόπιν ἀποκρούουσιν ὡς ἀσύμφορον καὶ ἀντιοικονομικὴν. Τὸ δὲ Κράτος ἀνίσχυρον νὰ ἀρῆ τὰς οὕτω πῶς δημιουργουμένας οἰκονομικὰς ἀντιθέσεις ἄλλοτε μὲν παρεμβίνει ἐμπειρικῶς ὑπὲρ τῆς μιᾶς τιξέως ἄλλοτε δὲ ὑπὲρ τῆς ἄλλης διαρκῶς ἀμφιταλαντευόμενον καὶ διαρκῶς προκαλοῦν τὰς διαμαρτυρίας ὄλων, ἐν τέλει δὲ κατευθύνεται ἐπὶ μιᾶς μόνης σταθερᾶς γραμμῆς ἣν ἀνέκαθεν γνωρίζει, ἀγύμενον ὑπὸ τοῦ στενώτατα ἐννοουμένου ταμειυτικοῦ του συμφέροντος, πιέζει ἀφορητῶς καὶ μὲ διαρκῶς αὔξουσιν κλίμακα τὴν ἐθνικὴν τῆς χώρας οἰκονομίαν, διὰ τῆς φορολογικῆς ὁδοῦ μὴ γνωρίζων οὐδὲν ἄλλο ὄριον εἰς

τὴν δρᾶσίν του ταύτην, πλὴν τῶν ἐκάστοτε πολιτικῶν ἐπιρροῶν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης κοιν. τάξεως.

Ὁ ρόλος ὁ περιορισμένος ὅμως καὶ ἄχαρις οἷτος ὄν ἔταξεν εἰς ἑαυτὸ τὸ νεώτερον Κράτος διαπνεόμενον ὑπὸ τῶν δῆθεν ἐλευθέρων δογμάτων μιᾶς χρεωκοπησάσης ἐκ τῶν πραγμάτων οἰκονομικῆς πολιτικῆς, δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν μιᾶς ὑγιῶς συγκεκορημένης, καὶ ἐπὶ τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς πραγματικότητος στηριζομένης, πολιτείας ἣς ὁ προορισμὸς ἐκτείνεται εἰς ἐπίπεδα ἀσυγκρίτως εὐρύτερα τῶν ἤδη ὑφισταμένων.

Πρὸς τοῦτο καὶ πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς περαιτέρω ἔρευναν τοῦ ἀπιστολοῦντος ἡμᾶς κυρίου θέματος, σκόπιμον νομίζομεν νὰ ἐπιχειρήσωμεν σύντομον ἀνάlysιν τῶν ἐπικρατουσῶν ἤδη ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἰδεολογικῶν τάσεων καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τούτων πραγματοποιηθεισῶν ἤδη ἢ τεινουσῶν νὰ πραγματοποιηθῶσι μορφῶν οἰκονομικοῦ βίου, μετὰ συντόμου κριτικῆς ἐπ' αὐτῶν. Ἡ μικρὰ αἴτη παρέκβασις, ἣτις κατ' ἀνάγκην θὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς γενικωτέραν κάπως ἐπιστημονικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ θέματος εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν κατανόησιν τῶν ὄσων περαιτέρω ἐν συμπεράσματι θὰ διατυπωθῶσι.

Πρέπει πάντες νὰ ἐννοήσωσι καλῶς, πάντες οἱ αἰσθανόμενοι ὡς θιγομένην τὴν οἰκονομικὴν του ὀρθοδοξίαν (*) ὅτι αἱ νέαι συνθήκαι τῆς παραγωγῆς μετέβαλον τὸν χαρακτήρα τῆς οἰκονομίας καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς κοινωνίας τὴν σύνθεσιν. Ὁ κρατικὸς παρεμβασμὸς ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἔγκλημα ἀνακηρύσσεται ἤδη εἰς δόγμα αἱ δὲ θεωρίαι περὶ διευθυνομένης οἰκονομίας (Economie dirigée) καταλαμβάνουν ὅλον ἐν καὶ περιοσότερον τὴν θέσιν τῶν θεωριῶν τῆς κλασσικῆς οἰκονομίας. Οἰκονομολόγοι τοῦ κύρους τοῦ Καθηγητοῦ Werner Sombart ἢ τοῦ J. Keynes (**) κηρύττουν ὅτι ἡ βάσις τῆς φιλελευθέρου οἰκονομίας τὸ Free-trade ἀνήκει πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν.

Ἡ Φιλελευθέρου οἰκονομία ἀνήκει πλέον εἰς τὸ παρελθόν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀναζήσῃ.

Αἴτη τέκνον τῶν φιλελευθέρων φιλοσοφικῶν θεωριῶν τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ 18ου αἰῶνος ἤκμασεν κυρίως κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ τὸ γεγονός ὅτι ἡ φιλελ. οἰκονομία εἶχεν μετὰ τῆς τότε κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς πραγματικότητος κοινὴν τὴν ἰδεολογικὴν τάσιν δηλ. τὸν λιμπεραλισμὸν ὅστις σήμερον ὡς σύστημα φιλοσοφικὸν οὐδόλως ἐρμηνεύει τὴν σύγχρονον πραγματικότητα.

Ἦδη εὐθύς ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐκ τούτου προκληθεῖσαν ἀναστάτῳσιν ἐν τῇ Διεθνείᾳ Οἰκονομίᾳ κατέστη φανερόν ὅτι ἡ ἐφθαρ-

(*) Βλ. B. Βαρβεροπούλου Διάλεξις περὶ κοινοβουλευτισμοῦ καὶ τῆς συγχρόνου οἰκονομίας ἐν τῇ Σχολ. Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ἀθῆναι 1933

(**) Βλ. J. Keynes. Τὸ τέλος τοῦ Laissez-faire (Μεταφρ. Δ. Καλιτσουνοῦ) Α.Ο.Κ.Ε. (1928) ὡσαύτως W. Sombart, τὸ μέλλον τοῦ Καπιταλισμοῦ ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχεῖφ (1931).

μένη και πεπαλαιωμένη πολιτική μηχανή τοῦ «Φιλελευθέρου Κράτους» ἦτο ἀνίκανος πλέον ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς νέας συνθήκας τῆς παραγωγῆς και τῆς νέας περὶ διανομῆς ἀντιλήψεις. Αὐταὶ εἶχον ἀνάγκης μιᾶς νέας ἐνιαίας και ὑπερτάτης συγκεντρωτικῆς διευθύνσεως προικισμένης μέ νέας ἀποφασιστικὰς και πρωτοβούλους μεθόδους δράσεως, μεγίστης οἰκονομικῆς ἀποδόσεως.

Ἡ παραγωγή ἵνα εἶναι οἰκονομική (ἐν τῇ εὐρυτάτῃ σημασίᾳ τοῦ ὄρου) και ἡ διανομή δικαία εἶναι ἀνάγκη ὅπως ἡ οἰκονομία οὐχὶ μόνον (ἀρνητικῶς) νὰ μὴν ἐνοχλεῖται ἀλλὰ και (θετικῶς) ὅπως βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Κατέστη ἤδη προφανές ὅτι ἐὰν τὸ Κράτος τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἦτο κυρίως δικανικὴ και στρατιωτικὴ μηχανὴ τὸ σύγχρονον Κράτος εἶναι προπαντὸς οἰκονομικὴ μηχανή.

Δέον ὅμως νὰ τονισθῆ ἀπὸ τοῦδε καλῶς ὅτι δὲν πρόκειται περὶ Κρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ, τοῦ σκοτισμένου τούτου ὑπολείμματος ἐνὸς σχεδίου τὸ ὁποῖον εἶχεν σχεδιασθῆ διὰ τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος πρὸ πενήτηκοντα ἐτῶν και ὅπερ στηρίζεται ἐπὶ μιᾶς παρανοήσεως ὅσων ἐλέχθησαν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ὅπως ἐπιτυχέστατα λέγει ὁ Ch. Gide, ἀλλὰ τῆς εὐρυτάτης ἐκείνης μορφῆς ἐπεμβάσεως δι' ἧς τὸ Κράτος κατευθύνει τὸ σύνολον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας πρὸς ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν.

Ἐνταῦθα δέον νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπικρατεῖ σύγχυσις μεταξὺ τῶν Συγγραφέων ὡς πρὸς τὴν μορφήν και τὸν βαθμὸν τῆς ἐπιτρεπομένης κρατικῆς παρεμβάσεως.

Ἀπὸ ἀπόψεως καθαρᾶς θεωρίας ἐρευνώμενον τὸ ζήτημα, ἡ ἀφαιρέσεως παντὸς μερικοῦ, συμπτωματικοῦ, μὴ γενικοῦ στοιχείου τοῦτέστιν διὰ λογικῆς ἐξιδανικεύσεως τῆς πραγματικότητος ἐμφανίζεται ὑπὸ τὰς ἐξῆς 4 θεμελιώδεις αὐτοῦ διακρίσεις ἀναλόγως τοῦ ὄργανικοῦ σημείου τῆς οἰκονομίας ἐφ' οὗ ἡ παρέμβασις ἐκτείνεται ἐν τῇ ὄργανωτικῇ προσπάθειᾳ τοῦ Κράτους.

1) Παρέμβασις πρώτου βαθμοῦ. Αὕτη ἀνταποκρίνεται εἰς στάδιον τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Τὸ κράτος ὀργανώνει και κατευθύνει τὴν οἰκονομικὴν παραγωγήν, εἰς αὐτὴν δὲ και μόνον περιορίζει τὴν παρέμβασίν του.

2) Παρέμβασις δευτέρου βαθμοῦ. — Αὕτη περιλαμβάνει τὸ στάδιον τῆς κυκλοφορίας τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως διὰ ταύτης ὀργανουμένης ἐπιτευχθῆ ἡ φυσιολογικὴ μετακίνησις τοῦ παραγομένου πλούτου.

3) Παρέμβασις τρίτου βαθμοῦ. — Αὕτη περιλαμβάνει τὸ στάδιον τῆς διανομῆς τοῦ παραγομένου πλούτου ἢ τῆς ἀντιστοίχου πρὸς αὐτὸν ἀγοραστικῆς δυνάμεως μεταξὺ τῶν φορέων τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ἡ παρέμβασις τοῦ βαθμοῦ τούτου ἀποτελεῖ μίαν τῶν ἐξελειγμένων βαθμῶν παρεμβάσεως, ἔχει εὐρύτατον κοινωνικὸν περιεχόμενον, σκοπεῖ δὲ τὴν

ἐπίτευξιν «τῆς δικαίας τιμῆς» (Prix Juste) δι' ἕκαστον τῶν συμπραττόντων ἐν τῇ περιγραφῇ συντελεστῶν αὐτῆς.

4) Παρέμβασις τετάρτου βαθμοῦ.—Αὕτη ἀφορᾷ τὴν ὀργάνωσιν τῆς κατανυλώσεως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἀποτελεῖ δὲ τὴν ὑστάτην μορφήν παρεμβάσεως δι' ἣς ὀλοκληροῦται ὁ κύκλος τοῦ διευθυνομένου οἰκονομικοῦ βίου.

Δέον νὰ τονισθῇ σοβαρῶς ὅτι ἕκαστος ἐπόμενος ἐκ τῶν ἀνωτέρω βαθμῶν παρεμβάσεως, ἀποτελεῖ πρόοδον ἔναντι τοῦ ἀμέσως προηγουμένου τοιούτου. Κατὰ συνέπειαν ἔλλογος προσπάθεια παρεμβάσεως ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ δὲν δύναται νὰ νοηθῇ εἰμὴ μόνον ἐφόσον ἀναλόγως τῶν ἐκαστοτε ἐπικρατουσῶν εἰδικῶν Γεωοικονομικῶν καὶ Ἱστορικῶν συνθηκῶν, ἀκολουθηθῆν ἢ κατὰ τὴν ἀνωτέρω τάξιν ἐκτεθεῖσα σειρά παρεμβάσεως, ἐκάστη δὲ εἰς ἕτερον βαθμὸν μειύβασις πραγματοποιεῖται ἀπαραιτήτως δι' ὑπερικήσεως τοῦ ἀμέσως προηγουμένου τοιούτου.

Ἐννοεῖται ὅτι δέον ἀπαραιτήτως ἕκαστος βαθμὸς παρεμβάσεως νὰ περιλαμβίῃ ἐν ἐαυτῷ ἅπαντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχοντας τοιούτους καὶ δι' ὧν ὡς εἴπομεν ἐξελικτικῶς διήλθεν. Ὡσαύτως ἢ εἰς ἕκαστον βαθμὸν παρεμβάσεως ἐνέργεια τοῦ Κράτους δέον νὰ περιλαμβίῃ καὶ νὰ ἐκτείνεται ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ κλάδου τῆς οἰκονομίας ὃν οὗτος ἀφορᾷ καὶ οὐχὶ εἰς μέρος μόνον τούτου, ὡς ἤδη εἰς πλείστας περιπτώσεις ἐν τῇ πράξει γίνεται. Ἀνάθετος περίπτωσις καθ' ἣν θὰ ἠκολουθεῖτο ἄρρυθμος καὶ ἀσυνεπὴς ἀπὸ τοῦ ἐνὸς βαθμοῦ ὀλικὴ ἢ μερικὴ εἰς ἕτερον μετάβασις καὶ πάλιν ἐπιστροφή εἰς ἄλλον, οὐδὲ πύρρωθην δύναται νὰ διεκδικήσῃ ὑλέρ αὐτῆς τὴν ἀναγνώρισιν ὡς διευθυνομένης οἰκονομίας ἐν ὀνόματι τῆς ὁποίας τοιαῦτα καὶ τοιοῦτα διαπραίτῳνται.

Σημειωτέον ὅτι ὁ W. Sombart (τὸ Μύλλον τοῦ Καπιταλισμοῦ) αὐστηρότερος ἐν προκειμένῳ ἀρνεῖται ν' ἀναγνώρισῃ (οὐχὶ ἴσως ἀδίκως) ὡς διευθυνομένην οἰκονομίαν τὴν παρεμβατικὴν ἐκείνην ἡρᾶσιν τοῦ Κράτους ἧς δὲ περιλαμβίῃ ἐν τῇ ἐνέργειᾳ αὐτῆς καὶ διαρρυθμίζει τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας ἐν πάσις αὐτῆς ταῖς λεπτομερσίαις.

Ἐκείνο ὄπερ δέον νὰ παρατηρηθῆν σοβαρῶς ἐνταῦθα, εἶναι ὅτι ἕκαστος βαθμὸς παρεμβάσεως προϋποθέτων ἰδίαν μορφήν οἰκονομίας, ἀντιστοιχεῖ εἰς ὠρισμένον ἀκριβῶς τύπον πολιτευτικῆς Ὑφανώσεως μὲ ἀνάλογον κοινωνικὴν σύνθεσιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ θεοῦ Δικαίου. Πολλῶς ἢ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς βαθμοῦ εἰς ἕτερον μετάβασις δὲν δύναται νὰ συντελεσθῆ εἰμὴ μόνον βιαίως δι' ἐπαναστάσεως. Μολονότι ἐν τῇ πραγματικότητι Ἐπανάστασιν ἀποτελεῖ πᾶν βῆμα τῆς Ἀνθρωπότητος ἐν τῇ κινήσει τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῆς βίου, ἔστω καὶ ἐάν τοῦτο συντελεῖται ἡρέμα δι' ὀργανικῆς ἐξελίξεως, ἀφοῦ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἀποτελεῖ ἀντίφασιν καὶ ἄρνησιν τοῦ προηγουμένου καὶ συγχρόνως θέσιν καὶ ἀφετηρίαν πρὸς νέαν ἐξέλιξιν.

Νέαι μορφαὶ τῆς οἰκονομίας

Ἦδη ἀπὸ τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου ὅστις ἀνέτρεψεν τὴν μέχρι τότε ἰσχύουσαν ἀξιολογικὴν καὶτάξιν μεταξύ τῶν Κρατῶν καὶ τῶν Ἠπειρῶν, νέα προέκυψεν μορφή τῆς Οἰκονομίας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκ τούτου προκληθεῖσαν οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν ἀταξίαν, ὅλα τὰ ἀπομείναντα ὑπολείματα τῆς φιλελευθέρας οἰκονομίας παρεμφερίσθησαν βιαίως καὶ τὸ Κράτος ἐν ὄψει τῶν ἐπαπειλούντων αὐτῷ ἐκ τοῦ πολέμου κινδύνων ἀνέλωβεν τὴν ἐπιβολὴν τῶν παραγνωρισθέντων κυριαρχικῶν του δικαιωμάτων. Ἡ παρέμβυσις του ὑπῆρξεν πλήρης καὶ καθολικὴ καὶ ἡ πραγματοποιήσις του τύπου τῆς Διευθυνομένης Οἰκονομίας ὑπῆρξεν ἀπόλυτος καὶ ἀναμφισβήτητος. Ὅταν κάποτε γοραφῆ ἢ πλήρης καὶ ἔγκυρος οἰκονομικὴ ἱστορία τοῦ παγκοσμίου πολέμου θὰ καταδειχθῇ τὸ τεράστιον οἰκονομικὸν ἄλμα ὕπερ ἀπειλέσεν ἡ ἀνθρωπότης.

Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ μία ἐνδοξος καὶ πλήρης δράσεως ἀλλὰ γηρασμένη πλέον καὶ βεβαρυμένη ἐποχὴ ἔκλειεν καὶ μία ἄλλη νέα καὶ ἀδοκίμαστος ἀκόμη ἀλλὰ πλήρης ζωῆς ἐποχὴ ἤρχιζεν.

Εὐθύς μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου κατέστη ἔμφανές ὅτι εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν τῶν λαῶν καίτι εἶχεν ἀλλάξῃ ὀριστικῶς. Ἡ τρομακτικὴ καὶ ἄσκοπος καταστροφὴ τοῦ συσσωρευμένου πλοῦτου, ἡ ταχυιάτη καὶ συνεχὴς πρόοδος τῆς τεχνικῆς (*) ἢ ἄρρυθμος κίνησις τῆς παραγωγῆς, τὰ καταθλιπτικὰ οἰκονομικὰ βάρη, οἱ βαθύτατοι κοινωνικαὶ ζιμώσεις ἢ χειραφέτησις τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ἡ καταράκωσις ὄλων τῶν ἠθικῶν ἀξιών, ἡ δημιουργία νέων καὶ ἡ κατάργησις ἢ μείωσις ὑπαρχόντων κρατῶν καὶ ἡ ἐκ τούτου ἀναβίωσις ἐνὸς ἐξάλλου οἰκονομικοῦ Ἐθνικισμοῦ, ἀνέτρεψαν ὀριστικῶς τὰς παλαιὰς βίσεις τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομίας καὶ ἐδημιούργησαν νέας συνθήκας οἰκονομικῆς ζωῆς ἀπαιτοῦσας νέας μεθόδους οἰκονομικῆς δράσεως.

Ἡ ἀμφιρέπουσα καὶ διαρκῶς διστάζουσα πολιτικὴ μηχανὴ τοῦ «Φιλελευθέρου Κράτους» ἀπεδείχθη ἀνίκανος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν νέαν κατάστασιν πραγμάτων.

Αἱ πλεῖστα τῶν Κυβερνήσεως ἀντιληφθεῖσαι ἐγκαίρως τὴν κατάστασιν ἀνέλωβον ἐνεργὸν ἐπembeυικὴν δράσιν ἣν ὅμως ἐφρόντισαν νὰ περιβάλλουν μὲ τὸν μανδύαν τῆς κοινοβουλευτικῆς νομιμότητος, πρῶγμα ὄπερ ἐπέτεινεν τὴν σύγχισιν καὶ τὴν ἀβεβαιότητα, ἀλλὰ πάλιν Κριτὴ ἀπέβαλλον τὰ προσχήματα ἀνέτρεψαν τὸν παραπαίοντα κοινοβουλευτισμὸν τραπέντα πρὸς δικτατορικὰ Κυβερνητικὰ συστήματα ἀλλὰ καὶ τούτων ἡ ἄρρυθμος καὶ ἀσυστηματοποίητος δράσις δὲν συνέβαλεν ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐπιδεινωσιν τῆς καταστάσεως.

(*) Βλ. Β. Γ. Βαρβεροπούλου, ὁ Μορφολογικὸς χαρακτὴρ τῆς Διεθνοῦς οἰκονομικῆς κρίσεως. Πλοῦτος Ἀθήναι 1931.

Μίαν πρώτην ἐμφάνισιν συστηματικῆς καὶ ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένης κρατικῆς δράσεως ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς οἰκονομίας συναντῶμεν εἰς τὸ σύγχρονον φασιστικὸν Κράτος ὅπερ πρώτη ἐπραγματοποίησεν ἡ Ἰταλία. Τὸ νὰ ἀναλύσωμεν τὸ φιλοσοφικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον τοῦ φασισμού θὰ ἀπετέλει παρέκβασιν ἰδικοιολόγητον ἐκ τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης μελέτης. Ὁ Φασισμὸς (*) ἰδεολογικῶς τείνει εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν πολιτικὴν διεύθυνσιν τοῦ ἔθνους ὅπερ εἶναι ὄργανισμὸς ἔχων σκοποὺς ζωῆν καὶ μέσα δράσεως ἀνώτερα εἰς δύναμιν καὶ διάρκειαν ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν κερωρισμένων ἢ καθ' ὁμάδας ἀτόμων ποῦ τὴν ἀποτελοῦσι. Εἶναι μ ο ν ἄ ς ἠ θ ι κ ῆ π ο λ ι τ ι κ ῆ καὶ ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ῆ πραγματοποιουμένη πλήρως εἰς τὸ Φασιστικὸν Κράτος. «Τὸ αἶτημα» τοῦτο περιλαμβανόμενον εἰς τὴν πρώτην διακήρυξιν τοῦ «Καταστατικοῦ χάρτου τῆς ἐργασίας» συνοψίζει πλήρως τὰς ἰδεολογικὰς ἐπιδιώξεις τοῦ Φασισμού.

Δὲν δύναται τις ὅμως νὰ μὴ παρατηρήσῃ ὅτι παρεμφερεῖς περὶ Ἐθνους ἀντιλήψεις, διευτυπώθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Fr. von List καὶ ὄν καὶ ἀ συνέπειαν δέον νὰ θεωρήσωμεν ὡς τὸν θεμελιωτὴν τῶν ἰδεολογικῶν τούτων περὶ Ἐθνους ἀντιλήψεων.

Τὸ Κράτος ὡς ὄργανον τῶν τοιούτων σκοπῶν ἀναλαμβάνει τὴν πλήρη καὶ κυρίαρχον ἐξουσιαστικὴν του ἰκανότητα κατὰ τὸ *pupus Publicum* καὶ ἐνεργεῖ ὡς ἀνώτατος ῥυθμιστικὸς (*positif*) παράγων εἰς ὅλας τὰς οἰκονομικὰς σχέσεις τόσον ἐν τῇ παραγῇ ἥτις ἀνήχθη εἰς λειτουργίαν Ἐθν. συμφέροντος (**), ὅσον καὶ ἐν τῇ διανομῇ. Κατευθύνει καὶ καθοδηγεῖ τὸ σύνολον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας πρὸς ἐπίτευξιν τῶν μεγάλων καὶ ἱστορικῶν προορισμῶν τῆς ἐθνικῆς δόξης.

Ὡστε τὸ Κράτος εἰς τὸ Φασιστικὸν σύστημα δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς ἀλλ' ἄπλοῦν μέσον πρὸς ἐπίδιωξιν ὑπεριάτων σκοπῶν, ἐν τούτῳ δὲ ὁ φασισμὸς διαφέρει ῥιζικῶς πρὸς τὸν Κρατικὸν σοσιαλισμὸν πρὸς ὃν οὐδὲν ἀπολύτως τὸ κοινὸν ἔχει ὡς τινὲς ἐπιπολαίως κρίνοντες νομίζουσι.

Τὸ Φασιστικὸν Κράτος δὲν καταργεῖ οὔτε πιέζει τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἥτις (πρωτοβουλία) διακηρύσσεται ὡς τὸ ὄργανον τὸ ἀποτελεσματικώτατον καὶ τὸ χρησιμώτατον ἐθνικοῦ συμφέροντος (***)

Ἄλλ' ἐν τιαύτῃ περιπτώσει ποῖα εἶναι τὰ ὄρια τόσον ἐν τῇ παραγωγῇ, ὅσον καὶ ἐν τῇ διανομῇ, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκδηλοῦνται ἡ ἐπεμβατικὴ δράσις τοῦ Κράτους. Ἡ ἐπεμβατικὴ τοῦ Κράτους δράσις εἰς τὴν οἰκονομικὴν παραγωγὴν λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐλλεί-

(*) Βλ. κλείονα G. Agias καθ. παν. Φλωρεντ. διάλεξιν του γενομένην ἐν Ἀθήναις κατὰ Δ)βριον 1929 ὡς καὶ Κ. Φραγκοπούλου περὶ σωματειακῆς οἰκονομίας Ἀθῆναι 1930.

(**) Καταστατικὸς Χάρτης ἐργασίας.

(***) Ἐβδόμη διακήρυξις Καταστατικοῦ χάρτου ἐργασίας.

πει ἢ εἶναι ἀνεπαρκῆς ἢ ὅταν διακυβεύονται συμφέροντα τοῦ Κράτους (*) Οὕτω μολονότι τὸ ζήτημα τίθεται ἀρκετὰ σαφῶς ἐν τούτοις τοῦτο δὲν παύει νὰ εἶναι ζήτημα «πραγματικόν» διὰ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Ἐν τῇ διανομῇ, εἰδικῶς δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας ὀρίζεται ἐκ τῶν πρωτέρων ὅτι τὸ ὕψος τοῦ ἡμερομισθίου ἐξαρτᾶται ἐκ τριῶν συντελεστῶν ἤτοι 1. ἐκ τῶν ἀπαιτήσεων συνήθους ζωῆς 2. ἐκ τῶν δυνατοτήτων τῆς (ἐθνικῆς) παραγωγῆς 3. ἐκ τῆς εἰς ἔργον ἀποδοτικότητος τοῦ ἐργάτου. Τὸ ἡμερομισθιον τοῦτο θεωρούμενον Δίκαιον, οικονομικόν, καὶ ἀποδοτικόν καθορίζεται ὑποχρεωτικῶς διὰ τῶν συλλογικῶν περὶ ἐργασίας συμβάσεων μεταξὺ ἐργοδοτικῶν καὶ ἐργοληπτικῶν συνδικάτων. Γενικῶς δὲ διὰ συμβάσεων συλλογικῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Κράτους, μεταξὺ τῶν συνδικάτων τῶν διαφόρων κλάδων τῆς παραγωγῆς ἐπιδίδωκεται καθορισμὸς δι' ἕκαστον τῶν συντελεστῶν τῆς «δικαίας τιμῆς» διὰ τῆς δικαίας συμμετοχῆς ἐν τῇ διανομῇ τοῦ παραγομένου εἰσοδήματος.

Τὸ Φασιστικόν Κράτος ὡς ὕλική ἐκδήλωσις τῆς Ἐθνικῆς συνειδήσεως πρὸς πληρεστέραν καὶ καλυτέραν ἐπίτευξιν τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν ὁποίων ἐτάχθη, ὠργανώθη συνδικαλιστικῶς καὶ σωματειακῶς ἐφ' ὄλων τῶν κλάδων τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος, τῆς τοιαύτης ὅμως ὀργανώσεως προελθούσης ἐκ τῶν ἄνω. Οὕτω ἐπραγματοποίησεν τὸν τύπον τῆς συγχρόνου σωματειακῆς οικονομίας ἣς θὰ ἠδύνατό τις ἄλλως νὰ ἀνεύρη ἀνάλογα προηγούμενα εἰς τὰ μεσαιωνικά καθεστῶτα τῆς «συντεχνιακῆς οικονομίας».

Ἡ σύγχρονος «σωματειακὴ οικονομία» ἦν θέλουσι νὰ ἀναγάγῃ εἰς περιοπὴν οικονομικοῦ συστήματος εἶναι πάντως βέβαιον ὅτι χωρὶς νὰ εἰσαγγῆ ἐν τῇ καθαρᾷ οικονομικῇ ἐπιστήμῃ νέας ἀρχάς, ἐπιβάλλει τούναντίον τὴν ἄρνησιν ὀρισμένων τοιούτων, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦντο ὡς ὀριστικαὶ αὐτῆς κατακτήσεις.

Οὕτω ἀποβάλλει τὰς ὡς ἀνικονωμικὰς καὶ εἰς ἄκρον ἀτομιστικὰς θεωρουμένας ἀρχάς τοῦ ἡδονισμοῦ (edonisme) καὶ τοῦ ὠφελισμοῦ (utilitarisme) ὡς καὶ τὰς περὶ οικονομικῆς ψυχολογίας ἀντιλήψεις ἃς εἰσήγαγεν καὶ ἐσυστηματοποίησεν ἡ ψυχολογικὴ Σχολή. Ὡσαύτως ἀντίκειται πρὸς τὴν ἰδέαν πεπαλαιωμένην κατ' αὐτὸν τοῦ αὐτοματισμοῦ τῶν οικονομικῶν φαινομένων ὃν ἔθεσεν ὡς βᾶσιν τοῦ συστήματός της ἡ «Μαγχεστριανὴ Σχολή» ἐν γένει δὲ ἀποκαθαίρει τὴν σφαιρὰν τῆς οικονομίας κάθε ὑπολείματος φυσιοδοξίας ἧς εἰσήχθη ἐν αὐτῇ καὶ τόσον βαθέως τὴν ἐπιρέασεν ὅτο τὴν ἐπίδρασιν τῶν μεταφυσικῶν ἀντιλήψεων τῆς Φυσιοκρατικῆς Φιλοσοφίας τοῦ 18ου αἰῶνος.

Μολονότι ἀνάλογον κατὰ τὴν ἰδεολογικὴν βᾶσιν διάφορον ὅμως κατὰ τὴν ἐμφάνισιν, προβάλλει ἤδη ἐν Γερμανίᾳ τὸ Ἐθνικοσοσιαλιστικόν σύστημα. Τοῦτο κατὰ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον αὐτοῦ τείνει εἰς τὴν διὰ τῆς

(*) Ἐβδόμη διακήρυξις Καταστατικοῦ χάρτου ἐργασίας.

Κρατικής δυνάμεως (ὡς μέσου) πραγμάτωσιν ἑνὸς ἰδιούτου «σοσιαλισμοῦ τοῦ ἔθνους ἢ τῆς φυλῆς». Τὸ σύστημα τοῦτο ἄρτι ἐπικρατεῖσάν καὶ εὐρισκόμενον ἀκόμη ἐν διαμορφώσει δὲν προσφέρεται πρὸς εὐρυτέραν κριτικὴν ἀνάλυσιν.

Πάντως ἐν εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι σήμερον εὐρισκόμεθα καθ' ὅλον τὸν κόσμον πρὸ μιᾶς ἀποφασιστικῆς καμπῆς ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν περὶ Κράτους καὶ Οἰκονομίας ἀντιλήψεων. Ἡ ἰδέα τῆς Κρατικῆς ἐπιβολῆς φαίνεται παντοῦ ἐκτάκτως ἐνισχυμένη ἢ δὲ πρὸς ἐπέμβασιν ὑποχρέωσις αὐτοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς οἰκονομίας οὐδαμῶς πλέον ἢ ἀσθενῶς λίαν ἀμφισβητεῖται. Ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ Οἰκονομία μετὰ χωρισμὸν μακρὸν ἑνὸς καὶ πλέον αἰῶνος ἰδοῦν καὶ πάλιν ὡς λέγει ὁ Gino Agias συνδεδεμένα.

Μορφαὶ Κρατικῆς ἐπεμβάσεως.

Μορφὰς κρατικῆς ἐπεμβάσεως διακρίνομεν δύο. 1) Τὴν ἑμμεσοῦν. Καθ' ἣν τὸ Κράτος ἀσκοῦν ὠρισμένην οἰκονομικὴν πολιτικὴν, προσπαθῆν νὰ «κατευθύνῃ» τὸ σύνολον τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας ἐμμέσως διὰ τῆς ἐπιβολῆς ἐλέγχου ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν (εἰσαγωγῆς—ἐξαγωγῆς) διὰ τῆς ῥυθμίσεως τῶν πισιώσεων, διὰ τοῦ κανονισμοῦ τοῦ ὕψους τόκου κ.λ.π. Τὴν μορφήν ταύτην κρατικῆς ἐνεργείας δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα ὡς μὴ ἀφορῶσαν ἀπ' εὐθείας τὸ θέμα μας. 2) Τὴν ἄμεσον καθ' ἣν τὸ Κράτος παρεμβαίνει ἀμέσως ἐν τῇ διαδικασίᾳ τῆς παραγωγῆς ἀναλαμβάνον ὀλοκλήρους κλίδους αὐτῆς. Τὴν μορφήν ταύτην Κρατικῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας ὡς ἀφορῶσαν κυρίως τὸ θέμα μας θέλομεν ἐρευνήσῃ κατωτέρω πρὸς διακρίβωσιν τῶν τύπων ὑφ' οὓς αὕτη ἐκδηλοῦται. Οἱ τύποι ὑφ' οὓς ἐκδηλοῦται ἡ δρᾶσις τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἐπιβουλευτικῇ αὐτοῦ ἐνεργείᾳ ποικίλει κατὰ ἔκτασιν καὶ ἔντασιν καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὸ εἶδος καθ' ὅν αὕτη ἐκδηλοῦται. Ἀνέκκιθεν ὁ συνηθέστερος καὶ μᾶλλον ἔντονος τρόπος ἐπεμβάσεως ἦτο τὸ «μονοπώλιον» ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτοῦ μορφάς. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀρχαιοτέρα μορφή κρατικῆς ἐπιβύσεως ἦτο δὲ καθυρῶς ταμιευτικοῦ χαρακτῆρος. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα συναντῶμεν πολυαριθμούς περιπτώσεις μονοπωλίων πρὸς ἃ εὐκόλως προσέφραγεν τὸ τιμαριωτικὸν Κράτος πρὸς ἄνετον καὶ ἀσφαλῆ ἡσπραξιν τῶν φορολογικῶν του προσόδων. Ἡ τοιαύτη ὁμως πιεστικὴ φορολογικὴ μορφή τῶν μονοπωλίων κατέστησεν ταῦτα εἰς ἄκρον ἀντιπαθῆ σημειωθεῖσης ζηρωτικῆς κατ' αὐτῶν ἀντιδράσεως ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος.

Εἰς τὸ νεώτερον Κράτος τὸ μονοπώλιον ἔχασεν πλέον τὸν στενωῶς ταμιευτικὸν του χαρακτῆρα καὶ κατέστη εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους σπουδαῖον μέσον ἀσκίσεως εὐρυτάτης οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Πρὸς ἀποφυγὴν ὀρισμένων ἀτόπων, πολλὰ τῶν ὁποίων ὀφείλονται εἰς τὴν ἐκ παραδόσεως προκατάληψιν ἵτινα δημιουργεῖ τὸ μονοπώλιον, καὶ

(*) Βλ. J. Keynes τὸ τέλος τοῦ Laissez-Faire.

ἵνα καταστήσουν ἡπιωτέραν τὴν δι' αὐτοῦ ἐκδηλουμένην ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους πολλοὶ οἰκονομολόγοι προτείνουν διαφόρους μέσους λύσεις γενικωτέρου ὁπωσδήποτε χαρακτῆρος.

Οὕτω ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ J. Keynes χωρὶς νὰ εἰσφέρῃται εἰς τεχνικὰς λεπτομερείας, προτείνει ὡς πρὸς μὲν τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις δημοσίας ὠφελείας καὶ ἀπαιτούσας, μεγάλα πάγια κεφάλαια διὰ νὰ λειτουργήσουν, τὴν ἡμιεθνικοποίησιν αὐτῶν διὰ τῆς παροχῆς μερικῆς αὐτονομίας ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν κανονισμῶν τοῦ Κράτους ὡς πρὸς δὲ τὰ ἔργα ἅτινα λόγω τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν ὑπερβαίνουν τὴν δυναμικότητα τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας δέχεται τὴν ἀνάληψιν αὐτῶν ὑπὸ μόνου τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἰταλίᾳ πρῶτος ὁ Pantaleoni (*) ἀπὸ τοῦ 1917 πρὸς ἄρσιν ἀτόπων δημιουργουμένων ἐκ τῆς ἀνεξέλεγκτου δράσεως τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας εἰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ Κράτος παρέχει ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν τὴν ὑποστήριξιν του προτείνει ἕνα νέον τύπον μικτῆς οἰκονομικῆς ἐταιρείας διὰ τῆς συμμετοχῆς τούτου εἰς αὐτὰς, δι' ἀποτιμήσεως εἰς χρηματικὰς ἀξίας τῆς παρ' αὐτοῦ παρεχομένης ὑποστηρίξεως καὶ εἰδικῆς προνομίας θεωρουμένης ἐν προκειμένῳ ὡς ἐταιρικῆς εἰσφορᾶς. Ἡ ἀξία των εἰς τὸ Κράτος οὕτω πῶς ἐκχωρουμένων μετοχῶν δεόν νὰ ὑπολογίζεται διὰ τῆς «κεφαλαιοποιήσεως» τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς ἐκάστην εἰδικὴν περίπτωσιν παρεχομένων εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ὑψηροῦν ἢ ἄλλων πάσης φύσεως ἀνταλλαγμάτων.

Τὸ σύστημα τοῦτο κατὰ τὸν Pantaleoni ἐξασφαλίζει τὸ Κράτος καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀπὸ τὰς διηνεκεῖς διενέξεις καὶ προστριβάς, οἷτινες ἐπέρχονται ἐκ τῆς ἀσκουμένης ὡς νῦν ἐποπτείας τῶν οἰκείων Ὑπουργείων καὶ τῶν πολυειδῶν Κρατικῶν κανονισμῶν αἵτινα βλάβην μόνον φέρουν συγχρόνως δὲ ἐξασφαλίζει κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον τὰ συμφέροντα τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κράτους διὰ τῶν οἷω πῶς ὑπὲρ αὐτοῦ δημιουργουμένων ἐκ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰ κέρδη νέων πόρων.

Ἐνδεικτικῶς ὡς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἐπιδεικτικῶς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου του ἀναφέρει τὴν Τράπεζαν τῆς Ἰταλίας, τοὺς ἰδιωτικοὺς σιδημούς καὶ τὰς ἀτμοπλοικὰς Ἐταιρείας.

Παρεμφερές, ἀλλὰ γενικώτερον εἶναι τὸ σχέδιον τοῦ Ἰταλοῦ ἐπίσης οἰκονομολόγου G. Sello (**). Οὗτος ἀναπτύσσει τὴν θεωρίαν περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ Κράτους ἵνα μειάσῃ ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων κεφαλοποιῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν εἰς αὐτὰς παρεχομένην παντοειδῆ ὑποστήριξιν καὶ καθιστάμενον οὕτω «Quid simile» μέτοχος.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὡς πιστεύει ἐξυπηρετεῖται καὶ τὸ ταμειυκὸν τοῦ Κράτους συμφέρον διὰ τῶν δημιουργουμένων νέων πόρων καὶ τα καλῶς

(*) Βλ. Pantaleoni: δύο μελέται «Lo Stato azionista καὶ Lo Stato azionista ed il monopol delle migrazione» ὑπὸ τὸν κοινὸν τίτλον: «Note in margine delle Guerra. Barri 1917.

(**) Βλ. G. Sello: «La concorrenza».

έννοούμενα συμφέροντα τῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες τοῦ λοιποῦ θὰ ἔχουν τὸ Κράτος συμπαραστάτην καὶ βοηθὸν καὶ οὐχὶ δυστροποῦντα καὶ ἀδιαφόρως φερόμενον διὰ τὰ συμφέροντά των παράγοντα, κυρίως ὁμως διὰ τοῦ προτεινομένου συνδυασμοῦ προσιατεύονται τὰ συμφέροντα τῆς μεγάλης μάζης τῶν καταναλωτῶν καὶ τῶν παραγωγῶν.

Τόσον ὁμως εἰς τὸν προτεινόμενον ὡς ἄνω τύπον μικτῆς οἰκονομικῆς Ἑταιρείας τοῦ Pantaleoni ὅσον καὶ εἰς τὸν τοῦ G. Sello, θὰ ἰδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ εἰσαγόμενος νεωτερισμὸς ἀφορᾷ μόνον τὴν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπιχειρήσεων πραγματικὴν συμμετοχὴν τοῦ Κράτους, δεδομένου ὅτι ἢ εἰς τὰ πραγματοποιούμενα φηαιρικὰ κέρδη συμμετοχὴ ἔχει ἤδη πρὸ πολλοῦ εἰσαχθῆ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ Κράτη διὰ τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις αἵτινες ἀπολαύουσι εἰδικῶν προνομίων ἢ εἰδικῆς ὑποστηρίξεως διὰ τῆς συνομολογήσεως ποσοστῶν κέρδους ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου. Ὁ καθηγητῆς Lello Gangemy (*) εἰς στουδαίαν μελέτην του ἐπὶ τῶν πολλαπλῶν νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἕτινα προκύπτουν ἐκ τοῦ προτεινομένου τύπου τῆς «μικτῆς οἰκονομικῆς Ἑταιρείας». Τῆς ἰδιοτύπου ταύτης (suigeneris) Ἀωνύμου Ἑταιρείας, ἣτις προέκυψεν ἐκ τῆς παρεμβάσεως τοῦ νεωτέρου κράτους ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων του κατὰ τὸ Jus imperii ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸ Jus gestionis, ἐρευνᾷ τεχνικῶς τινὰς λεπτομερείας οἰκονομικῆς καὶ διοικητικῆς φύσεως ὡς τὸ ζήτημα τῶν διαχειριστῶν τῆς Ἑταιρείας ἐὰν δηλονότι οὔτοι πρέπει νὰ προέρχονται ἐκ τῶν λοιπῶν μετόχων ἢ τοῦ δημοσίου ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ ὀργάνων του ὁπότε προκύπτει δι' αὐτὰ ζήτημα ἀστικῆς καὶ ποινικῆς εὐθύνης δια τὰ τυχὸν σφάλματά των, ἐπίσης ἐξετάζει τὰ ζητήματα τὰ συναφῆ πρὸς τὴν αὐξήσει τοῦ ἑταιρικοῦ κεφαλαίου, εἰδικῶς δὲ ἐρευνᾷ τὸ ζήτημα τῆς πλειοψηφίας καὶ τὰ ἐκ τούτου προκύπτοντα πολλαπλῶν προβλήματα ἀναλόγως τοῦ ἐὰν ταύτην κατέχει τὸ Δημόσιον ἢ ἡ ὁμάς τῶν λοιπῶν μετόχων. Καταλήγων μολονότι ἀνομολογεῖ τὴν σοβαρὰς δυσχερείας, ἕτινας ἀντιμετωπίζει ἐν τῇ πράξει ὁ προτεινόμενος τύπος μικτῆς οἰκονομικῆς ἑταιρείας, ἐπιμένει ἐν τούτοις συνιστῶν τοῦτον ὡς τὸν μᾶλλον «ἐλαστικὸν ἀπὸ βιομηχανικῆς ἀπόψεως καὶ συγχρονισμένον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως». Ἀλλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Γαλλίᾳ ἰδίως δὲ ἐν Σουηδίᾳ ἀνεπτύχθησαν παρεμφερεῖς θεωρίαι ὅπου μάλιστα εὖρον τὴν πλήρη αὐτῶν πραγματίωσιν διὰ τῆς ἰδρύσεως μικτῶν οἰκονομικῶν Ἑταιρειῶν τοῦ ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντος τύπου ὡς ἡ μεγάλη ἡμικρατικὴ ἐπιχείρησις Καπνῶν τῆς Actiebolaget Svenska Tobaksmonopolet.

Οἱ προτεινόντες τοὺς ἀνωτέρω ἢ παρεμφερεῖς ἡμικρατικούς τύπους οἰκονομικῶν ἑταιρειῶν οἰκονομολόγοι ἄγονται κυρίως ἐκ τῶν ἑξῆς ἀρχῶν :

!) Διατήρησιν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας, ἣν θεωροῦν ὡς πολῦτιμον ὄργα-

(*) Lello Gangemy : Αἱ ἡμικρατικαὶ ἐπιχειρήσεις ὑπὸ μορφῆν Ἀωνύμων Ἑταιρειῶν.

νωτικὸν στοιχεῖον. 2) Τὴν ἄρσιν ὠρισμένων ἀτόπων δημιουργουμένων ἐκ τῆς ὑπὸ μόνον τοῦ Κράτους ἐκμεταλλεύσεως οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὄπερ πιεζόμενον ὑπὸ τῶν ἐκαστοτε πολιτικῶν ἐπιρροῶν συντελοῦσης καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀτομικοῦ ἐνδιαφέροντος καταλήγει νὰ ἐκμεταλλεῖται κακῶς καὶ μὲ ὑψηλὸν κόστος παραγωγῆς. 3) Τὴν δι' ἡλιωτέρας ἐκδηλώσεως τοῦ κρατικοῦ παρεμβατισμοῦ ἀποφυγὴν τῆς ἀποτόμου μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ τύπου τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὸν τύπον τῆς καθαρῆς κρατικῆς τοιαύτης.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς τὰς περὶ ὧν πρόκειται ἡμικρατικὰς ἑταιρείας ἢ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἐλλείπει τελείως ἐξουδετερομένη ἐκ τῆς δεσμευτικῆς παρουσίας τοῦ Κράτους, ἀφ' ἑτέρου ἢ ἀποφυγὴ τῶν ἐκ τῶν πολιτικῶν ἐπιρροῶν ἀτόπων οὐδόλως ἐπιτυγχάνεται δεδομένου ὅτι τὸ Κράτος εὐκόλως δύναται νὰ ἐπιβίβλη τὰς ἀτόψεις του εἰς πᾶσαν περίστασιν, οὕτως ὥστε εἰς τὸ τέλος αἱ ταιαῦται ἑταιρεῖαι καθίστανται ὑπερτροφικοὶ καὶ δυσκίνητοι ὄργανισμοί, οἵτινες βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν εἰδικῶν προνομίων καὶ τῆς προστασίας ἣν παρέχει εἰς αὐτὰς ἢ παρουσία τοῦ Κράτους καὶ τὰ ἐκ τούτου ἄφθονα καὶ ἀσφαλῆ κέρδη, ἅτινα διανέμονται πολλάκις κατὰ τρόπον σκανδαλώδη, οὐδένα ἐνδιαφέρον πραγματικῶς δεικνύουν καὶ οὐδεμίαν πρωτόβουλον δρᾶσιν ἀναπτύσσουν, πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ δι' ὃ ἐτάχθησαν κοινῶν συμφέροντος καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ ἀναφέρωμεν τὰς παντοειδεῖς ἀπάτας καὶ καταδολιεύσεις εἰς βῆρος τοῦ Δημοσίου, τὴν πολυτελῆ σύνθεσιν τοῦ προσωπικοῦ καὶ τὰ λοιπὰ ἄτοπα.

Ἐκτὸς ὅμως τούτων, οἱ προτείνοντες τὸν τύπον τῆς μικτῆς οἰκονομικῆς ἑταιρείας οἰκονομολόγοι παραλείπουν ἐντελῶς νὰ μᾶς εἴπωσι, κατὰ ποῖον τρόπον λογικὸν εἰς περίπτωσιν γενικεύσεως ταύτης, διατηρουμένου φυσικὰ τοῦ καθεστώτος τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ συνδιασθῇ τὸ φαινόμενον μίᾳς ἐπιχειρήσεως κοινῆς ὠφελείας διευθυνομένης τῇ συμμετοχῇ ὀργάνων τοῦ δημοσίου ἐκπροσωποῦντων καὶ τὰ συμφέροντα τούτου νὰ προσπαθῇ νὰ καταστρέψῃ ἢ ἐκτοπίσῃ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνταγωνιζομένη μίαν ἄλλην ἐπιχείρησιν ὁμοίως κοινῆς ὠφελείας καὶ ἐπίσης διευθυνομένης τῇ συμμετοχῇ ὀργάνων τοῦ Δημοσίου ἐκπροσωποῦντων τὰ συμφέροντα τοῦτου.

Πάντως ἡ σημασία τῆς παρατηρήσεως ταύτης οὐδενὸς διαφεύγει τὴν προσοχὴν.

Τέλος ὅσον ἀφορᾷ τὴν τρίτην πρότασιν περὶ μὴ ἀποτόμου μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ τύπου τῆς καθαρῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς τὴν καθαρὰν Κρατικὴν ἐπιχείρησιν νομίζομεν ὅτι ἐπαρκῶς κατεδείχθη τὸ ἄσκοπον τῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν συγκεκαλυμμένην λύσιν τῆς μικτῆς οἰκονομικῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις μόνον δυσχερείας καὶ ἄτοπα δημιουργεῖ χωρὶς οὐδὲν ἐν τῇ πραγματικότητι νὰ ἐξυπηρετῇ.

Ἐναντι τοῦ τύπου τῆς «μικτῆς οἰκονομικῆς ἐταιρείας» καὶ τῆς πολυπληθῆς ταύτης ἐλαττωματικότητος ὡς ἐξεθέσαμεν ἄνωτέρω, ἔχομεν τὸν τύπον τῆς καθαρῆς κριτικῆς ἐπιχειρήσεως, ἣν συγκεντρῶν ἐν ἑαυτῇ πλεῖστα καὶ ἀναμφοβήτητα πλεονεκτημάτων ἐξασφαλίζει πλήρη συγκέντρωσιν καὶ εἰδίκευσιν ἐν τῷ παραγωγικῷ κλάδῳ ὃν ἀφορᾷ· συνεπῶς εἶναι οἰκονομική. Ἐπὶ πλέον διατηρεῖ συνεχῆ καὶ ἀδιάπτωτον σταθερότητα γραμμῆς ἐν τῇ παραγωγικῇ τῆς δρᾶσει ἐναρμονιζομένης πλήρως πρὸς τὴν γενικωτέραν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους, ἐξυπηρετεῖ κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν καὶ οἰκονομικώτερον τρόπον τὰ συμφέροντα τοῦ κοιωνικοῦ συνόλου καὶ τέλος καθίσταται εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους ὄργανον ἀποτελεσματικώτατον ἐξυπηρετήσεως μιᾶς καλῶς εἰννοουμένης κοινωνικῆς πολιτικῆς,

Αἱ πλάναι, αἵτινες ἐπικρατοῦν ὡς πρὸς τὰς ἰκανότητας πρὸς ἄμεσον οἰκονομικὴν δρᾶσιν τοῦ Κράτους καὶ συνεπῶς ὡς πρὸς τὴν σκοπιμότητα τῶν Κρατικῶν ἐπιχειρήσεων, ὀφείλονται ἐν μέρει καὶ εἰς βαθυτάτην ἐκ παραδόσεως προκατάρτησιν ἢ ἐκκληροδότησιν ὁ ἄκρατος λιμπεραλισμὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος (*), ἐν μέρει δὲ εἰς τὰ ἐφαρμοσθέντα ἀτελῆ συστήματα οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν τοιούτων Κρ. ἐπιχειρήσεων, δηλ. εἰς οἷα ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπόστασιν τοῦ θεσμοῦ. Πάντως τὸ ζήτημα τοῦ ἐφαρμοσθησομένου συστήματος εἶναι θεμελιῶδες καὶ θὰ ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς κατωτέρω.

Πᾶσα κρατικὴ ἐπιχείρησις δέον κατὰ κανόνα νὰ ἔχῃ μονοπωλιακὸν χαρακτῆρα καὶ τοῦτο οὐχὶ μόνον διότι θὰ ἦτο ἄσυμβιβαστον πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς Κρατικῆς ἀξιοπρεπείας νὰ ἀνταγωνίζεταί τοὺς ἰδίους τοὺς πολίτας, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἦροντο τὰ κυριώτερα τῶν πλεονεκτημάτων τῶν συνιστώντων ταύτην (**). Συνεπῶς ἡ Κρατικὴ ἐπιχείρησις δέον νὰ διέπεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν: 1) Ἐπιφύλαξις τοῦ δικαιώματος τῆς βιομηχανικῆς ἢ ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους. 2) Ἀπαγόρευσις τῆς καταναλώσεως προϊόντων μὴ παραγομένων ὑπὸ τοῦ Κράτους. 3) Ἀστικαὶ καὶ ποινικαὶ κυρώσεις κατὰ

(*) Ὁ Φιλελεύθερος Οἰκονομολόγος P. L. Beaulieu καταλογίζει ὅπως ἀδίκως εἰς βάρος τοῦ Κράτους ἐπιχειρηματίου 1) ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε τὸ πνεῦμα τῆς πρωτοβουλίας, διότι δὲν παρορμάται ὑπὸ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, οὔτε τὴν ἰκανότητα διότι δὲν εἶναι ὀργανωμένον πρὸς τοῦτο, οὔτε τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνεργείας (esprit de suite), διότι οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ὑπόκεινται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις τῆς πολιτικῆς καὶ συνεπείᾳ τούτων τὸ Κράτος θὰ παραγάγῃ ἀκριβώτερα ἢ ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις. Βλ. σχετικῶς Ch. Gide Πολ. Οἰκονομ. ἐν τῇ Ἑλλ. μετ Κροικιδᾶ σελ. 278.

(**) Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι ἐν τούτοις κρατικαὶ τινες ἐπιχειρήσεις μικρᾶς σχετικῶς σημασίας ὡς αἱ πορσελάναι τῶν Sevres τάπητες τῶν Gobelins χαλκογραφίαι (Gravures) τοῦ Λούβρου, φαρμακευτικὰ παρασκευάσματα τοῦ Vichy κλπ. λειτουργοῦσαι ὑπὸ ἐλευθ. ἀνταγωνισμὸν ὁμοίως ἐν Πρωσίᾳ τὸ Κράτος διατηρεῖ ἐπιχειρήσεις μεταλλείων, πορσελάνης, ἀμπέλωνος κλπ. λειτουργοῦσας ἐν ἐλευθέρῳ ἀνταγωνισμῷ. Βλ. σχετικῶς Ch. Gide Πολ. Οἰκονομ. σελ. 276 (Ἑλλ. Μετ.).

τῶν παραβατῶν. 4) Δικαστικὴ καὶ ἀστυνομικὴ ἐξουσία παρεχομένη εἰς τινὰ ὄργανα τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων (*).

Κατὰ ταῦτα ἐκάστη κρατικὴ ἐπιχείρησις μονοπωλιακῶς ὀργανωμένη ἀπὸ ἀπόψεως μὲν καθαρῶς οἰκονομικῆς λειτουργίας δύναται νὰ συνιστᾷ 1) μονοπώλιον παραγωγῆς. 2) Μονοπώλιον ἐμπορίας. 3) Μονοπώλιον μεταφορᾶς. 4) Μονοπώλιον σύνθετον περιλαμβάνον ὅλας τὰς προηγουμένας λειτουργίας. Ἀπὸ ἀπόψεως μορφῆς τὸ κρατικὸν μονοπώλιον δύναται νὰ εἶναι : 1) ἔμμεσον ἢ ἄμεσον, πλήρες ἢ μερικόν. Ἀπὸ ἀπόψεως σκοποῦ εἰς ὃν ἀποβλέπει τὸ Κρατικὸν Μονοπώλιον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν 1) εἰς Ταμιευτικὸν ἢ Φορολογικὸν Μονοπώλιον. Τοῦτο εἶναι ἡ παλαιότερα γνωστὴ καὶ μᾶλλον συνήθης μορφή Κρατ. Μονοπωλ. ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Δημοσίου προϋπολογισμοῦ δι' ὃ κατεκρίθη ἢ ἀπέκρησεν ἀντιπαθείας ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Δέον ὅμως νὰ τονίσωμεν ὅτι δὲν ἀποβλέπει πάντοτε εἰς τὴν αὔξησιν τῆς κειμένης φορολογίας ἀλλὰ, ὅπερ καὶ συνηθέστερον, εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν εἴσπραξιν ὑπάρχοντος φόρου τὴν πρόληψιν φορολογικῶν διαφυγῶν, τὴν πάταξιν τοῦ ὀργιάζοντος λαθροεμπορίου κ.λπ. Ἐπίσης ἐνίοτε ἀποβλέπει εἰς τὴν οἰκαιοποίησιν ἢ ἀπλῶς τὴν φαλκίδευσιν τῶν ὑπερβολικῶν κερδῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες πραγματοποιοῦν ταῦτα εἴτε λόγῳ τῆς φύσεως τῆς ἐιδικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων των εἴτε λόγῳ τῆς συγκεντρωτικῆς ὀργανώσεώς των (Trusts, Cartels κ.λπ.). Τινὲς συγγραφεῖς θεωροῦσι τοῦτο ὡς ἀναμφισβητήτως ἀπλὴν μορφήν φόρου. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν δεδομένου ὅτι ἐλλείπει ἀπ' αὐτὸ τὸ στοιχεῖον τοῦ καταναγκασμοῦ, ὅπερ εἶναι ἓν τῶν κυρίων γνωρισμάτων τοῦ φόρου.

2) Διοικητικὸν Μονοπώλιον. Τοῦτο εἶναι σχετικῶς νεωτέρα μορφή μονοπωλιακῆς δράσεως τοῦ Κράτους σκοπεῖ δὲ εἰς τὴν ἄσκησιν ἐκ μέρους τούτου ἐποπτείας ἐλέγχου ἢ τὴν παροχὴν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν (**).

3) Μικτὸν Μονοπώλιον. Τοῦτο ἀποτελεῖ σύνθεσιν τῶν ἀνωτέρω ἀποτελεῖ δὲ μᾶλλον σύγχρονον μορφήν Κρατικοῦ Μονοπωλίου συνδυάζον τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς Κοινωνικῆς ἀποστολῆς τοῦ νεωτέρου Κράτους πρὸς τὸ ταμιευτικὸν αὐτοῦ συμφέρον (***) .

Αἱ τρεῖς ὅμως ὡς ἄνω τυπικαὶ μορφαὶ Κρατ. Μονοπωλίου εἶναι φανερόν ὅτι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς νεωτάτας κρατούσας ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀντιλήψεις περὶ τῶν αἰτίων ἅτινα ἐπιβάλλουν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους ἥτις σκοπεῖ τὴν εὐρυτέραν ἐξυπηρέτησιν καὶ καθοδήγησιν τοῦ συνόλου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὡς περιεγράψαμεν ταύτην ἐν τοῖς προηγουμένοις, δηλ. σκοπὸν ὑπερβαίνοντα κατὰ πολὺ τὴν περιορισμένην ὕψωσθῆποτε σκοπιμότητα.

(*) Gaston Zeze - Γεωργαντά, Δημοσίαι Οἰκονομία, τόμος III, σελ. 63.

(**) Gaston Zeze - Γεωργαντά, Δημοσίαι Οἰκονομία, τόμος III, σελ. 61.

(***) Δέον νὰ τονισθῇ καλῶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνηται σύγχυσις μεταξὺ Οἰκονομικῶν Μονοπωλίων (φυσικῶν ἢ τεχνικῶν) μιᾶς χώρας καὶ τοῦ Κρατ. Μονοπωλίου. Ἡ θέσις τούτων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ εἶναι τελείως διάφορος καὶ σαφῶς καθωρισμένη.

τητα τούτων. Λι' ὁ δέον νὰ διακρίνωμεν καὶ τέταρτον τύπον Κρατ. ἐπεμβάσεως ὃν ἀποκαλοῦμεν «Οἰκονομολογ. Μονοπώλιον» (*). Τοῦτο συνίσταται εἰς τὴν διὰ τῆς ἐνεργοῦ καὶ εὐρύτης ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους καθυδότησαν ἑνὸς ὀλοκλήρου κλάδου τῆς παραγωγῆς εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ στάδια ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐξυπηρετήσεως γενικωτέρων συμφερόντων τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας συμφερόντων μὴ δυναμένων νὰ ἐξυπηρετηθῶσιν πλήρως ὑπὸ τῆς περιορισμένης οἰκονομικῆς ἀποδόσεως τῆς κερωρισμένης ἢ συνηνωμένης ἀτομικῆς προσπαθείας.

Θεμελιῶδες ἀποφασιστικὸν σημεῖον μιᾶς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ὁ ὄργανωτικὸς τύπος ὅστις θὰ δοθῇ εἰς αὐτὴν. Τοῦτο εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον σπουδαῖον καθ' ὅσον ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ τόνωσις τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων μιᾶς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ καὶ σπουδαιότερον ἢ ἐξουδετέρωσις ὠρισμένων μειονεκτημάτων ταύτης ἅτινα μολονότι ἐξαρτῶμενα ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς ὀργανώσεως καὶ κατὰ συνέπειαν δυνάμενα νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἐν τούτοις ἐπισύρουν πάντοτε σφοδρᾶς τὰς ἐπικρίσεις τῶν θεωρητικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην τῆς ἐπιχειρήσεως δύνανται νὰ θέσουν ἐν κινδύνῳ.

ἹΟργάνωσις Κρατ. ἐπιχειρήσεως

Τὸ Κράτος ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ δύο ὀργανωτικῶν τύπων. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ παλαιότερος ἀποβλέπει εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ὡς αὐτοτελοῦς δημοσίας ὑπηρεσίας. Διοικητικῶς διέπεται καθ' ὅλον ὑπὸ τῶν Κανόνων τῆς ὑπαλληλικῆς ἱεραρχίας διευθυνομένη ὑπὸ ὀργάνων τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως. Οἰκονομικῶς διέπεται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ περὶ Δημοσίου Λογιστικοῦ Νόμου, ἢ διαχείρισις τῶν κεφαλαίων τῆς διενεργεῖται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς σιγγωνεύεται εἰς τὸν γενικὸν τοιοῦτον τοῦ Κράτους. Τὰ βασικά μειονεκτήματα τοῦ τύπου τούτου τῆς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ὅστις ἔχει ὀριστικῶς καταδικασθῆ ὑπὸ τῆς θεωρίας εἶναι καταφανῆ, ἔλλειψις πάσης πρωτοβούλου οἰκονομικῆς ἐνεργείας, ὀπισθοδρομικὴ νοοτροπία, ἐξάρτησις τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκ τῶν ἐναλλασσομένων ἐκάστοτε πολιτικῶν ἐπιρροῶν, οὐδεὶς ἔλεγχος τῆς οἰκονομικῆς ἀποδόσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, βραδύτης ὡς καὶ ἀδυναμία προσαρμογῆς εἰς τὰς ταχύτατα μεταβαλλομένας συνθήκας τῆς παραγωγῆς, παραγωγή μὲ ἠϋξημένον κόστος καὶ ἐν γένει πᾶν ὅτι χρειάζεται διὰ νὰ καταστήσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ἕνα ἀπολιθωμένον καὶ ἄχρηστον ἀντιοικονομικὸν γραφειοκρατικὸν ὀργανισμὸν (Fonctionarisme) ὡς ἐκ τούτου ἢ μορφῇ αὕτη τῆς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ἀποκλείεται ἀπολύτως.

Ὁ δεῦτερος τύπος Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ὁ καὶ νεώτατος ἀπολαύων πλήρως τῆς συμπαθείας τῶν νεωτέρων οἰκονομολόγων ἀποβλέπει εἰς τὴν

(*) ὁ κ. Α. Μπακάμπασης τὸν Μονοπωλιακὸν τοῦτον τύπον Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως ὀνομάζει Μονοπώλιον Προστασίας Βλ. Μελέτη του ἐπὶ τοῦ Καπνικοῦ ἐν «Πρωΐα» 4—1—38.

ἀνάδειξιν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς πλήρως αὐτόνομον οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν. Αὕτη περιβαλλομένη τὸν τύπον τοῦ Νομικοῦ προσώπου Δημοσίου Δικαίου θεωρεῖται ὡς «προσωποποιημένη ὑπηρεσία» (service personifié) κατὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ διδασκόμενα, εἰς οὐδεμίαν ἄμεσον διοικητικὴν ἐξάρτησιν εὐρισκομένη ἀπὸ τῆς ἱεραρχίας τοῦ Κέντρου. Οἰκονομικῶς ἀπολαίει πλήρους αὐτοβουλίας δράσεως. Εἰς οὐδεμίαν πρὸς τὸν Δημοσίον προῖπολογισμόν σχέσιν εὐρίσκεται, ὑπὸ οὐδενὸς γραφειοκρατικοῦ τύπου δεσμεύεται, ἔχει πλήρη ἐλευθερίαν διαχειρίσεως τῶν οἰκονομικῶν μέσων καὶ τῶν ἐν γένει περιορισκῶν της στοιχείων. Οὕτω συνδυάζει πλήρως τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀντίληψιν τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τοιαύτη διότι θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ ἐμπιστευθῆ κανεὶς τὴν ῥύθμισιν ὀλοκλήρου κλάδου τῆς παραγωγῆς εἰς τοὺς κερδοσκοπικοὺς συνδυασμοὺς τῶν ατομικῶν συμφερόντων, πρὸς τὴν σταθερότητα, τὴν διάρκειαν καὶ τὸ κῦρος τοῦ Κράτους χωρὶς πάλιν νὰ ἔχη τὴν δισκαμψίαν τὴν ὀπισθοδρομικότητα καὶ τὴν ἀθεραπεύτως ἀντιοικονομικὴν νοοτροπίαν μιᾶς δημοσίας ὑπηρεσίας. Μὴ δεσμευομένη οὔτε ἀπὸ τὰς περὶ ἀνωνύμων ἐταιρειῶν πολλαπλᾶς διατάξεις, οὔτε ἀπὸ τὰς περιοριστικὰς διατάξεις, τῆς περὶ Δημοσίου Λογιστικοῦ Νομοθεσίας δύναται νὰ ἀναπτύξῃ πλήρως δημοουργικὴν δρασίαν. Ἀφ' ἑτέρου, ἐμφανίζουσα συγκέντρωσιν καὶ εἰδίκευσιν εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ μὴ ἀπασχολοῦσα μεγάλα καὶ ἀκριβὰ πάγια ἰδιωτικὰ κεφάλαια εἶναι οἰκονομικώτερα. Ὁ τύπος οὗτος τῆς Κρατικῆς Ἐπιχειρήσεως προσεῖλκυσεν ἔνωρις τὴν προσοχὴν τῶν σπουδαιότερων οἰκονομολόγων. Ὁ Ch. Gide: (Economie Politique. Τομ. 1) προτείνει τοῦτον ζητεῖ ὅπως ἀφ' ἑνὸς τὴν εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὴν πλειοψηφίαν μὴ ἔχουν τὰ ὄργανα τοῦ Κράτους συμμετέχουν δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἐκπρόσωποι τῶν ἐνδιαφερομένων παραγωγικῶν καὶ καταναλωτικῶν καὶ τῶν ὑπαλληλικῶν τάξεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ὑποβάλλονται εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ κοινοῦ Ποινικοῦ καὶ Ἀστικοῦ δικαίου θεωρῶν τοῦτο ὡς δρον Sine qua non. Αἱ ὑγείαι αἴται ἀρχαὶ τῶν ὀποίων ἡ σκοπιμότης ἀνεγνωρίσθη ἤδη πανταχοῦ πρέπει πράγματι νὰ διέπουν ἱπαραιτήτως πᾶσαν οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Κράτους. Ὁ αὐτόνομος οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς εἰς ὅλας τὰς προηγημένας χώρας ἀνεγνωρίσθη ἤδη ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον πρὸς ἄσκησιν μιᾶς νεωτεριστικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Τὰ σπουδαιώτερα ἐν προκειμένῳ παραδείγματα εἶναι εἰς μὲν τὴν Γαλλίαν τὸ Αὐτόνομον Ταμεῖον Διοικήσεως Ὁμολογιῶν Ἐθνικῆς Ἀμύνης Βιομηχαν. ἐκμετ. τοῦ καπνοῦ ἀπόσβ. Δημοσ. χρ. τὸ Office National pour le Commerce extérieur (1.998), τὸ Office National du Crédit agricole (1.920), ὁ Ὁργανισμὸς ποτάσεως, ἐν Ἀλσατίᾳ, ὁ Αὐτόνομος Ὁργανισμὸς τῆς Βιομηχανίας τοῦ Ἀζώτου, ἐν Πολωνίᾳ, τὸ Ἐθνικὸν Ἰνστιτοῦτον ἐξαγωγῆς. Προεδρ. Διαταγμ. 17/11/27 (1926) κ.λ.π. ἐν Ἰταλίᾳ τὸ Officio Autonomo dei Jolfi καὶ ὁ Ἐθν. Ὁργ. Πρροστ. τοῦ Ἰταλ. Καπνοῦ, ἐν Γερμανίᾳ τὸ Kohlen Syndicat (1919) τὸ Kali Syndicat (1919) ἢ Stickstoffgesellschaft κ.λ.π. Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν τὸν

Αυτόνομον Ὅργανισμὸν τῆς Σταφίδος. Οὗτος ἰδρυθεὶς διὰ τοῦ Νόμου 3456, 3457, 3458, ὡς οὕτω ἐτροπ. οὐδένα μονοπωλιακὸν ἢ καὶ ἀπλῶς ἀποκλειστικὸν χαρακτῆρα ἔχει ἀλλὰ μᾶλλον χρησιμεύει ὡς ὄργανον ῥυθμιστικὸν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος προορισμὸν ὃν μέχρι τοῦδε ἐξετέλεσεν ἐπιτυχῶς.

Κρατικὰ μονοπώλια Καπνοῦ

Ἐκ τῶν μᾶλλον συνηθεστέρων περιπτώσεων, Κρατικῶν μονοπωλιακῆς μορφῆς, ἐπιχειρήσεων εἶναι καὶ οἱ ἀφορῶσαι τὴν ἐκμετάλλεισιν τοῦ προϊόντος τοῦ Καπνοῦ ὅστις καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς παρουσῆς μελέτης.

Οἱ λόγοι οἵτινες ὤθησαν τὰ διάφορα Κράτη πρὸς τοῦτο εἶναι διάφοροι. προέχει ὅμως ὁ λογος τῆς μεγάλης φορολογικῆς ἀποδόσεως τοῦ προϊόντος τούτου ὀφειλομένης κυρίως εἰς τὴν ἐκτεταμένην καὶ σταθερὰν καθ' ὅλα κατανάλωσιν.

Ἡμεῖς προτοῦ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐνδεικνυομένου ἐκ τῶν περιστάσεων τύπου οἰκονομικῆς ἐκμεταλλύσεως τοῦ Ἑλλην. Καπνοῦ θὰ παραθέσωμεν ἐν μεγίστη συντομίᾳ τὰ ἀφορῶντα τὰ κυριώτερα ξένα Κρατικὰ μονοπώλια Καπνοῦ.

Ἰταλικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο ὑφίσταται ἤδη ἀπὸ τοῦ 1862 λειτουργοῦσαν καθ' ἀρχάς ὑπὸ μορφήν προνομιοῦχου ἰδιωτικῆς Ἑταιρίας τῇ συμμετοχῇ καὶ τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ ἐτήσια καθαρὰ αὐτῆς κέρδη κατὰ ποσοστὸν συνωμολογημένον. Τὸ 1884 μετετρέπη εἰς καθαρὰν Κρατικὴν ἐπιχείρησιν πλήρους μονοπωλίου. Τὸ 1927 ἀνεδιοργανώθη τελείως ἡ βὼν τὴν μορφήν Αυτόνομου Ὅργανισμοῦ ἵνα συγχρονιζόμενον δινηθῆν νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς νεωτάτας οἰκονομικὰς μεθόδους ἐν τῇ παραγωγῇ. Πρὸς τοῦτο ἰδρύθη ἰδιαιτέρα ὀργάνωσις ἡ Arriendatabacchi Ital ἣς ἔργον κύριον εἶναι ἡ ὑπερβλήθησις τοῦ Μονοπωλίου τόσον ὡς πρὸς τὴν προμήθειαν τῶν ἀναγκασιούτων αὐτὸ πρὸς ἀνάμειξιν ποσότητων ἀλλοδαπῶν καπνῶν ἐκ τῶν τόπων τῆς παραγωγῆς των ὅσων καὶ ὡς πρὸς τὴν διανοσιν τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων τούτου εἰς τὸ Ἑξωτερικόν. Ὡσαύτως ἀνέλωβεν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν πρὸς ἐξαγωγήν προοριζομένων καπνῶν. Πρὸς συντονισμὸν τῆς δράσεως δλων τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν τύχην τῶν καπνῶν παραγόντων ἀπὸ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ μέχρι ὑπὸ τῆς μορφῆν ἐτοιμοῦ ὀλοτεχνήματος καταναλώσεως του ἢ τῆς ἐξαγωγῆς του εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἰδρύθη ὁ Ἑθνικὸς Ὅργανισμὸς Προστασίας τοῦ Ἰταλικοῦ Καπνοῦ ἥτοι ὄργανον ῥυθμιστικὸν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ προϊόντος τοῦ Καπνοῦ.

Τὸ Ἰταλ. Μονοπώλιον εἶναι πληρὲς περιλαμβάνον ὅλα τὰ στάδια τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ μέχρι τῆς βιομηχανήσεως καὶ τῆς εἰς τὴν κατανάλωσιν ὑπὸ μορφήν ἐτοιμοῦ προϊόντος διαθέσεως αὐτοῦ εἴτε ἐν τῷ ἔσωτερικῷ εἴτε ἐν τῷ ἔξωτερικῷ.

Ἡ ἐκτίσσις καλλιεργούμενη ἔκτασις ὀρίζεται (ἀνά τριετία) ἀπαιτούμενης ἀδείας ἐιδικῆς καὶ ἐπὶ ἐγγυήσει ἐκδιδομένης πρὸς καλλιέργειαν, ἐπίσης ὀρίζεται ὁ χρησιμοποιοῦντος ὁ σπόρος καὶ καλλιεργηθῆσόμενα γένη καπνοῦ. Ὁ ἐπισηῶς συγκομιζόμενος καπνὸς συγκεντρῶνται πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τοὺς ὑπάρχοντας δέκα πέντε (15) ἐιδικούς σταθμούς (πρακτορεῖα) καλλιέργειας καὶ συγκεντρώσεως ἐκεῖθεν δὲ ἐν καιρῷ εἰς 24 ἐργοστάσια καπνῶν (Manufacture) τοῦ μονοπωλίου ὁπόθεν ὑπὸ μορφὴν ἐτοιμῶν βιομηχανοποιημένων πρ. ἀποστέλλονται εἰς 32 ἀποθήκας πρώτης ἀποθηκείσεως (Magazini di deposito) ἐξ ὧν ἐφοδιάζονται 600 πρατήρια τροφοδοτοῦντα κανονικῶς 40.000 περίπτερα λιανικῆς πωλήσεως (rivalentita) καθ' ὅλην τὴν χώραν. Τὸ Μονοπώλιον ἐπίσης διατηρεῖ τέλειον πειραματικὸν ἰνστιτούτον πρὸς μελέτην τῆς καλλιέργειας καὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ Καπνοῦ, καθὼς καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν ἐιδικῶν τεχνιτῶν Κρατικῶν ὑπαλλήλων. Διοικητικῶς διαιρεῖται εἰς δύο Κεντρ. Διευθύνσεις (Γεωργικὴν καὶ Βιομηχανικὴν) περιλαμβανούσας 10 περιφερειακὰς Διευθύνσεις μὲ 15 ὑφιστάμενα πρακτορεῖα χρησιμοποιοεῖ δὲ περὶ τὰς 70.000 πρόσωπα ὑπὸ διαφόρους ἰδιότητις. Ὡς οἰκονομικὴ ἐπιχείρησις τὸ Ἰταλ. Μονοπώλιον θεωρεῖται ἐκ τῶν καλυτέρων τόσον διὰ τὴν συγχρονισμένην ὀργάνωσιν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ.

2. Γαλλικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἶναι παλαιότατον. Πολλάκις εἰσῆχθη, κατηργήθη, παρεχωρήθη εἰς ἐιδικὰς Ἑταιρίας κ.λ.π. μέχρις οὗ τὸ 1810 ἐπανεἰσῆχθη ὀριστικῶς ὡς κρατικόν, διὰ δὲ τοῦ Νόμου τοῦ 1816 εἰσῆχθησαν αἱ βασικαὶ ἀρχαὶ αἵτινες διέπουν αὐτὸ μέχρι σήμερον. Διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Αὐγούστου 1926 Συνταγματικοῦ Νόμου ἰδρύθη τὸ «Αὐτόνομον Ταμεῖον Διοικήσεως Ὁμολογιῶν Ἐθν. Ἀμύνης, Βιομηχανικῆς Ἐκμεταλλείσεως τοῦ Καπνοῦ καὶ ἀποσβέσεως τοῦ Δημοσίου χρέους». Σκοπὸς κύριος τοῦ Ταμείου τούτου ἦτο ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ Δημοσίου Χρέους, μετὰ δὲ τῶν διαφόρων πόρων αὐτοῦ περιελήφθησαν τὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ μονοπωλίου τοῦ Καπνοῦ ὅπερ ὑπῆχθη ὀριστικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τούτου καὶ αἶνα κατὰ μέσον ὄρον καλύπτουν τὰ 60 ο]ο τῆς ἀποσβέσεως τοῦ Γαλλικοῦ Δημοσίου Χρέους.

Τὸ ὡς ἄνω Αὐτόνομον Ταμεῖον Διοικεῖται ὑπὸ Συμβουλίου 21 μελῶν προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Γερουσίας καὶ εἰς ὃ μετέχουσι βουλευταί, γερουσιασταί, Πρόεδροι Ἐπιμελητηρίων, ἀντιπρόσωποι τῶν παραγωγικῶν τάξεων τοῦ προσωπικοῦ κ.λ. κατανεμόμενοι ἀναλόγως τῆς ἐιδικότητός των εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιτροπὴν ἐκ δέκα μελῶν καὶ εἰς τὴν Τεχνικὴν τοιαύτην ἐκ 10 ἐπίσης μελῶν.

Τὸ Μονοπώλιον διοικεῖται κατὰ κύριον λόγον ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω Τεχνικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς ἣν μετέχει καὶ ὁ Γεν. Διευθυντής καὶ ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητής αὐτοῦ οἵτινες ἔχουν καὶ τὴν κρατοῦσαν γνῶμην.

Τὸ Γαλλικὸν Μονοπώλιον εἶναι πλήρες ἐπεκτεινόμενον εἰς ὅλα τὰ στάδια αἵτινα διέρχεται ὁ καπνὸς ἀπὸ τῆς παραγωγῆς μέχρι τῆς καταναλώσεως.

Ἡ καλλιέργεια δὲ τούτου ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν ἀδείας εἰς ὠρισμένα διαμερίσματα καὶ ὠρισμένον σπόρον. Ὁ οὕτω παραγόμενος καπνὸς ἀγοράζεται ἐξ ὀλοκλήρου παρὰ τοῦ Μονοπωλίου ὄπερ συμπληροῖ τὰς ἀνάγκας κατὰ μέγα μὲν μέρος ἐκ τῶν Γαλ. ἀποικιῶν (ιδίως Ἀλγερίου, Μαδαγασκάρης, Καμφρονῶν,) κατὰ δὲ τὸ ὑπόλοιπον διὰ καπνῶν ἀμερικανικῶν καὶ ἀνατολικῶν προβαίνων εἰς τὰς πρὸς τοῦτο προμηθείας δι' ἐδικῶν ἐξ ἐμπεριροτεχνῶν, ἀποστολῶν.

Τὸ Γαλ. Μονοπώλιον εἶναι ἄριστα ὀργανωμένον. Διοικεῖται καλῶς ἀπὸ ἀπόψεως δὲ οἰκονομικῆς ἀποδόσεως ἔχει πλήρως ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

3. Πολωνικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο ἰδρύθη διὰ τοῦ Νόμου τοῦ 1922 ἐλειτούργησεν ὅμως πλήρως ἀπὸ τοῦ 1924 ὅποτε ἐπετεύχθη ἡ ἐξαγορὰ τῶν ἰδιωτικῶν καπνεργοστασιῶν ἀνεργομένων εἰς 9) καὶ ἄτινα ἀμέσως ὑπεβίβασεν εἰς 17 πρὸς οἰκονομικωτέραν ἐκμετάλλευσιν.

Ἡ καλλιέργεια καπνοῦ ἐπιτρέπεται κατόπιν ἀδείας δι' ὠρισμένον σπόρον καὶ ἀφ' οὗ πρότερον ἐξασφαλισθῆ ἡ πώλησις τοῦ παραχθησομένου καπνοῦ εἰς τὸ μονοπώλιον. Τὰ εἰς καπνὸν ἐφόδιά του συμπληροῖ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὡς ἐκθέτομεν κατωτέρω. Καὶ τὸ μονοπώλιον τοῦτο εἶναι πλήρως ἔχει ἀρίστην ὀργάνωσιν. Περιλαμβάνει ἐργοστασίον κυτιοποιίας, περικαλυμμάτων καὶ ἀποδίδει ἄριστα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

Τὸ Πολωνικὸν Μονοπώλιον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του συνεδνίσθη πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομικῆς ἐξυγιάνσεως τῆς χώρας κυρίως δὲ τῆς de jure σταθεροποιήσεως τοῦ ἐθνικοῦ νομίσματος τοῦ Ζλότι (1=0,50 γρ. φρ.)

Οὕτω ἡ Πολωνία συνάψασα μετὰ τῆς Ἰταλίας διὰ τῆς Banca Commerciale δάνειον 400.000.000. λιρετῶν ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν:

1) Νὰ προμηθεύεται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μονοπωλίου τῆς παρὰ τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους ἢ τοῦ ἐντολοδόχου τούτου 2.000.000 κιλὰ ἐτησίως καπνοῦ Ἰταλικῆς παραγωγῆς, τοῦ ποσοῦ τούτου αὐξανόμενου ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν αὔξησιν καταναλώσεως τοῦ Πολ. Μονοπωλίου.

2) Τὸ Πολ. Μονοπώλιον ὑπεχρεοῦται νὰ ἀγοράζῃ τὸ 60 ο/ο τῆς ὄλης αὐτοῦ ἐτησίας καταναλώσεως καπνοῦ παρὰ τῶν Ἀδελ. Πειτσιώλη προτιμωμένων τούτων ἐπὶ ἴσοις ὄροις μεταξὺ πάντων τῶν διαγωνιζομένων. Εἰς τὸ ποσοστὸν τοῦτο συνεψηφίζετο καὶ ἡ πρὸς ἀγορὰν ὑποχρέωσις τῆς 2.000.000 κιλ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀποκλειστικῆς ἐπὶ ἴσοις ὄροις προμηθεῖν καπνῶν οἱ Ἀδελ. Πιτσικλῆ μετεβίβασαν εἰς τὴν Banca Commerciale Italiana ἣτις πρὸς ἐκμετάλλευσιν τούτου ἴδρυσεν τὴν γνωστὴν Ἑταιρίαν Pol Tabak.

4. Ρουμανικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἰσῆχθη ἀπὸ τοῦ 1879 ὅπου ἔκτοτε λειτουργεῖ κανονικῶς μετὰ τῶν ἄλλων μονοπωλίων ἄτινα καιροῦς εἰσῆγαγε τὸ Ρουμανικὸν Κράτος. Τελευταίως ἅπαντα τὰ μονοπώλια ὑπήχθησαν ὑπὸ ἐνιαίαν διοίκησιν συγκροτηθέντα εἰς ἰσχυρὸν οἰκονομικὸν ὀργανισμόν τὸ «Αὐτόνομον Ταμεῖον τοῦ Μονοπωλίου τοῦ Βασιλείου τῆς Ρου-

μανίας» και τούτο ίνα χρησιμοποιηθῶσι συγχρονισμέναι μέθοδοι οικονομικῆς δράσεως. Τὸ Ρουμανικὸν Μονοπώλιον καπνοῦ διαθέτει ἕξ (6) ἐργοστάσια Καπνοῦ ἀπασχολεῖ περὶ τοὺς 8.000 ἐργάτας, διατηρεῖ δὲ καὶ ἕν τελειότατον Ἴνστιτούτον καπνοῦ ἰδρυθὲν κατ' Ἰούνιον 1930.

5. Αὐστριακὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἶναι ἓν τῶν τελειοτέρων μονοπωλίων τῆς Εὐρώπης· εἰσήχθη δὲ ἐν Αὐστρίᾳ ἐνωρίτατα. Ἦδη κατὰ τὸν 17 αἰῶνα συναντῶμεν τὰς ἀρχὰς τούτου, ὅπερ ἀφ' οὗ διήλθεν διὰ διαφορῶν φάσεων ἄλλοτε ἐκμισθούμενον εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἄλλοτε ἀναλαμβανόμενον ὑπὸ μόνου τοῦ Κράτους· κατέληξεν τέλος ὑπὸ τὴν σημερινὴν του μορφήν. Ἀπὸ τοῦ 1725 μέχρι 1874 εἶχεν ἐκχωρηθῆ τοῦτο εἰς προνομιοῦχον ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν, ἀπὸ δὲ τοῦ 1874 τὴν ἀποκλειστικὴν τούτου ἐκμετάλλευσιν ἀνέλαβεν ἕξ ὀλοκλήρου τὸ Κράτος. Διὰ Νόμον τοῦ 1922 περὶ ἐξυγιάνσεως τοῦ Μονοπωλίου προβλέπεται ἡ ἀναδιοργάνωσις αὐτοῦ διὰ σειρᾶς ὄλης μέτρων σκοπούντων τὴν αὔξησιν τῆς οικονομικῆς τούτου ἀποδοτικότητος. Ἐκτὸς ὅμως τούτου τὸ «πρόγραμμα Δημοσιονομικῆς μεταρρυθμίσεως» προέβλεπε διὰ τὸ μονοπώλιον τὴν μετατροπὴν του εἰς Αὐτόνομον Ὅργανισμὸν ἀπηλλαγμένον πίσεως ἀμέσου ἐξαρτήσεώς του εἴτε διοικητικῆς εἴτε διαχειριστικῆς εἴτε οικονομικῆς ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους· καὶ τοῦτο ἵνα διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καθαρῶς ἐμπορικῆς μεθόδου διοικήσεως καὶ δράσεως διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῶν δαπανῶν καὶ τοῦ ἐν γένει ὑποβιβασμοῦ τοῦ παραγωγικοῦ κόστους τῆς μονοπωλιακῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως ἐπιτευχθῆ ἡ αὔξησις τῶν ἐσόδων τῆς, τοῦτο ὅμως δὲν ἐπετεύχθη διὰ γενικωτέρους λόγους.

Τὴν βῆσιν τῆς διεπούσης τὸ μονοπώλιον νομοθεσίας ἀποτελεῖ τὸ Διάταγμα τῆς 29 Νοεμβρίου τοῦ 1850 «περὶ Μονοπωλίου καὶ Λασμών». Λόγω τῆς σπουδαίας καὶ ἀσφαλοῦς ἀποδόσεώς του τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τοῦ Αὐστριακοῦ Μονοπωλίου διὰ τοῦ συμφώνου τῆς Γενεύης τῆς 4 Νοεμβρίου 1922 κατέστησαν ὑπέγγυα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν των ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν παρασχεθέντων εἰς τὴν Αὐστρίαν δανείων εἰς χρυσόν. Τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα κατατίθενται εἰς δεσμευμένον παρὰ τῆ Ἐθνικῆ Τραπέζῃ λογαριασμὸν διατιθέμενον μόνον κατόπιν ἀδείας τῆς Κ.Τ.Ε. Τὸ τυχὸν προκύπτον περίσσειμα μεταφέρεται εἰς λ)σμὸν τοῦ Δημοσίου.

Τὸ Αὐστριακὸν Μονοπώλιον εἶναι πλήρες, διέπει τὴν εἰσαγωγὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς Καπνοῦ, ἥτις διενεργεῖται ἀποκλειστικῶς παρ' αὐτοῦ, ἐπίσης τὴν βιομηχανοποίησιν καὶ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ πρὸς καταναλώσιν μέσφ τῶν Κρατικῶν Ἀποθηκῶν (tabakhauptverläge) ἢ τῶν ἰδιωτικῶν τοιούτων χονδρικῆς πωλήσεως (tabakverläge), ὡσαύτως ἢ μικρὰ καπνοπαραγωγὴ τῆς χώρας ρυθμίζεται ἀπολύτως τῶν ἀδειῶν καλλιέργειας ἀπαραχομένων ὑπὸ τοῦ Ὑπ. Οἰκονομικῶν καὶ ἐλεγχόμενων αὐστηρότατα.

Τὸ Αὐστριακὸν Μονοπώλιον πρὸς καλλιτέραν ὁργάνωσιν τῶν προμηθειῶν τοῦ καπνοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκ τῆς πηγῆς τῆς παραγωγῆς με εὐθηνὸν κόστος καὶ με ἐμπορικὰς μεθόδους ἐνεργείας ἴδρυσεν ἰδίαν ἐταιρίαν

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν Austria ἐδρεύουσαν ἐν Βιέννῃ καὶ διευθυνομένην ὑπὸ δργάνων τοῦ μονοπωλίου, ὅπερ εἶναι ὁ κυριώτερος ταύτης μέτοχος, αὕτη ἐργάζεται ἐπὶ ἀπλῆ προμηθειᾷ τὰ δὲ 60 ο/ο τῶν ἐκ τούτου κερδῶν τῆς περιέρχονται εἰς τὸ μονοπώλιον. Ἡ Austria πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἴδρουεν κητὰ τόπους παραγωγῆς παρεμφερεῖς ἐταιρίας ὡς ἐν Ἑλλάδι τὴν Αὐστροελληνικὴν.

Γενικῶς τὸ Αὐστριακὸν Μονοπώλιον ὀργανωμένον λειτουργοῦν ἄριστα εἶναι ἐν ἐκ τῶν καλλιτέρων τοιούτων, ἡ δὲ συμβολή του εἰς τὴν δημοσιονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς Αὐστρίας ὑπῆρξε σημαντικωτάτη.

6) Τουρκικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἰσισχθὲν τῷ 1883 παρεχωρήθη εἰς ἰδιωτικὴν προνομιοῦχον ἐταιρίαν (Regie) διὰ 30 ἔτη παραιτηθέντα κατόπιν κατὰ 15 ἔτη ἤτοι μέχρι τοῦ 1929. Διὰ τῆς διαλυθείσης συμβάσεως τῆς Regie προεβλέπετο συμμετοχὴ τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν κερδῶν ὡς ἐξῆς : ἡ Regie κατέβαλεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Dette Publique Ottomane ὀρισμένον ποσὸν ἐτησίως (Λ.Τ. 800.000 τὸ ἔτος) ἐπὶ τῶν ἀπομεινόντων καθαρῶν κερδῶν διενέμοντο εἰς τοὺς μετόχους 6 ο/ο τὸ δὲ ὑπόλοιπον διενέμετο μεταξὺ τοῦ Κράτους λαμβάνοντος τὰ 30—70 ο/ο τῆς Dette Publique Ottomane καὶ τῶν μετόχων, Τὸ 1923 ὅμως τὸ Τουρκικὸν Κράτος ἀπεξημίωσε τὴν Ἐταιρίαν ἀνυλοβὸν αὐτὸ τὴν διοχίρησιν τῆς μονοπωλιακῆς ἐπιχειρήσεως, ἧις ἔκτοτε λειτουργεῖ ὡς ἰδιαίτερα ὑπηρεσία κεχωρισμένη τῆς γενικῆς τοῦ Κράτους διαχειρίσεως πρὸς τὸν σκοπὸν ἐφαρμογῆς ἐμπορικῶν μεθόδων ἐργασίας.

7) Γιουγκοσλαβικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο προέρχεται ἐξ ἐνοποιήσεως τοῦ παλαιοῦ Σερβικοῦ Μονοπωλίου καὶ τοῦ εἰς τὰς νέας προσηραγηθείσας χώρας λειτουργοῦντος ὑπὸ τὸ παλαιὸν καθεστῶς Αὐστριακοῦ μονοπωλίου. Ἡ καπνοκαλλιέργεια εἶναι ἐλευθέρη τῆς παραγωγῆς ἐξυγοραζομένης κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μονοπωλίου ἐπὶ τῇ βύσει 5 κατηγοριῶν, ἡ βιομηχανοποίησις τοῦ καπνοῦ διενεργεῖται εἰς 8 Κρατικὰ ἐργοστάσια. Οἰκονομικῶς τὸ μονοπώλιον ἐνισχύθη διὰ παραγωγῆς δανείου λιρῶν Ἀγγλ. 300.000 ἐκ μέρους ἐνδιαφερομένου ὀμίλου Ἀγγλικῶν Ἐραπειῶν.

8) Ἰσπανικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἐν Εὐρώπῃ τοιούτων, ὑφίστατο ἤδη τὸν 17ον αἰῶνα (1632) ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ τόσον συνήθους τότε βασιλικοῦ νομήματος.

Τὸ Μονοπώλιον μεταρρυθμισθὲν νομοθετικῶς τῷ 1887 ἐξεχωρήθη εἰς ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν τὴν «Compania Argendataria de Tabacos προνομιοῦχον διὰ τὴν Ἰσπανίαν τὰς Βαλβεαρίδους Νήσους καὶ τὴν Β. Ἀφρικὴν πλὴν τοῦ Μαρόκου δι' ὃ παρεχωρήθη Μονοπώλιον εἰς ἑτέραν Γαλλικὴν Ἐταιρίαν διὰ συμβάσεως τοῦ 1912 ὡς αὕτη ἐτροποποιήθη τῷ 1921 παραταθεῖσα μέχρι τοῦ 1941.

8) Τσεχοσλοβακικὸν Μονοπώλιον.—Τοῦτο εἶναι τὸ ὑπὸ τὸ Αὐστριακὸν καθεστῶς λειτουργήσαν, τροποποιηθὲν καταλλήλως, βίσει τῶν ἐκ

τῶν συνθηκῶν προκυφάντων νέων πραγματικῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν ὄρων.

9) Σουηδικὸν Μονοπώλιον.— Τοῦτο εἶναι σχετικῶς νέον εἰσαχθὲν τὸ 1915 παρεχωρήθη διὰ συμβίσεως εἰς τὴν προνομιούχον Ἑταιρίαν «Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet».

Ἐπὶ τῶν ἐκ 46.000.000 κορωνῶν μετοχικῶν τῆς κεφαλαίων τὸ Κράτος μετέχει διὰ 29 ἑκατομ. ἰδρυτικῶν μετοχῶν προσέτι δὲ καὶ δι' ἱκανοῦ ποσοῦ μετοχῶν προτεραιότητος ἐπὶ τῶν ἀπομενόντων 17 ἑκατ. εἰς τρόπον ὥστε τοῦτο νὰ εἶναι ὁ κύριος μέτοχος διαθέτων τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν. Διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τούτου τὸ Σουηδικὸν Κράτος ἐπραγματοποίησε τὸν τύπον τῆς ἡμικρατικῆς ἐκείνης ἐπιχειρήσεως, ἣν ἐλίκνισε τὴν σκέψιν τῶν ἐκ τῶν νεωτέρων οἰκονομολόγων καὶ δὴ σπουδαίων ὡς ὁ G: Sello(*), ὁ Pantaleoni (**), ὁ Keynes (***) καὶ ἄλλων καὶ ἐφ' οὗ ἐξεθέσαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις τὰς ἀντιλήψεις μας.

Τὸ Σουηδικὸν Μονοπώλιον ἐπεκτεινόμενον ὡς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν, βιομηχανίαισι καὶ ἐμπόριον τοῦ καπνοῦ διαθέτει 12 ἐργοστάσια ἔναντι τῶν ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἄτινα ὑπῆρχον πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰ ὅποια ἐξηγόρασεν ἅμα τῇ ἰδρύσει του.

10) Βουλγαρικὸν Μονοπώλιον.— Εἶναι τὸ νεώτατον πάντων ἰδρυθὲν διὰ διατάγματος τῆς Βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1934 (Ἐφημερ. Κυβερν. Ἀρ. 179]7.11.34). Τὸ νέον μονοπώλιον ἀποτελεῖ ἴδιον νομικὸν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου, τελοῦν ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τιθέμενοι εἶναι οἱ ἑξῆς δύο :

Α'. Μονοπωλίαις τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως διὰ τῆς βιομηχανοποιήσεως καὶ τῆς ἐμπορίας τῶν ἀναγκαιούντων καπνικῶν εἰδῶν. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου προβλέπεται ἡ ἀπαλλοτριώσις τῶν ἀναγκαιούντων ἰδιωτικῶν καπνεργοστασίων, ἀπαγόρευσις δὲ τῆς λειτουργίας τῶν ὑπολοίπων τοιούτων, ἐκ τῶν 40 ἐν ὄλῳ ὑπαρχόντων, ἀποζημιουμένων κατὰ τὴν περὶ τούτου προβλεπομένην διαδικασίαν ἐν τῷ ἰδρυτικῷ διατάγματι. Ἐπίσης προβλέπεται ἡ καθιέρωσις λαϊκῆς ποιότητος σιγαρέττου καὶ ἡ συστηματικὴ δίωξις τῆς λαθρομπορίας, πρὸς αὔξησιν τῆς καταναλώσεως.

Β'. Ἡ ρύθμισις τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ, δι' ἀγορᾶς μέχρι τοῦ 15 ο]· ἐκάστης ἐσοδείας, ποσοστὸν ὅπερ συνυπολογιζομένων καὶ τῶν διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν ἀγοραζομένων καπνῶν ἀνέρχεται εἰς 25 ο]· περίπου ἐκάστης ἐσοδείας. Τὰ οὕτω πῶς ἀγοραζόμενα καπνὰ ἐξάγονται διὰ λ)σμὸν τοῦ μονοπωλίου εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καταβαλλο-

*) Βλ. ἐν προηγουμένοις σχετικῶς.

**) Pantaleoni: Note in margine della Guerra. Barri 1917.

***) Keynes: Τὸ τέλος τοῦ Laissez-faire.

****) Gangemy: Αἱ ἡμικρατικαὶ ἐπιχειρήσεις ὑπὸ μορφὴν ἀνωνύμων ἑταιριῶν.

μένης προσπάθειας πρὸς ἐξεύρεσιν κυρίως νέων ἀγορῶν καταναλώσεως. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου διατίθενται ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς μονοπωλῆσεως τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως προκύπτοντα κέρδη.

Διὰ τῆς ιδρύσεως τοῦ Βουλγαρικῆς μονοπωλίου καπνοῦ μόνον ἡ Ἑλλάς ἐκ τῶν παραγοσῶν ἀνατολικά καπνὰ χωρῶν, ἀπομένει ἀνευ τοιούτου, δεδομένου ὅτι καὶ ἡ Τουρκία ἀπὸ πολλοῦ κέκτηται.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων εὐρωπαϊκῶν μονοπωλίων καπνοῦ λειτουργοῦν τοιαῦτα ἱκανοποιητικώτατα ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς ἀποδόσεως καὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης ὡς ἐν Μαρόκῳ, Τύνιδι, Ἰαπωνίᾳ, Ἀβυσσυνίᾳ, Σνρία κλπ.

Ὡς ἐκ τούτου σαφῶς καταφαίνεται ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν Κρατῶν τελοῦν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ μετ' ἀπολύτως ἱκανοποιητικῶν ἀποτελεσμάτων, ὑπὸ καθεστῶς Κρατικῆς μονοπωλιακῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ προϊόντος τοῦ Καπνοῦ εἰς ἄλλα δὲ μελετᾶται ἡ εἰσαγωγή των ὡς ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Ἀλβανίᾳ κλπ. Καὶ εἰς ὅσα ὅμως Κράτη δὲν ὑφίσταται Κρατικὸν de Jure μονοπώλιον καπνοῦ ὑφίστανται ἰσχυρώτατα πραγματικὰ ἰδιωτικὰ μονοπώλια de facto δεδομένου ὅτι ἡ κατ' ἐπίφασιν ὑπάρχουσα ἐλευθέρᾳ καπνοβιομηχανία εἶναι ἰσχυρότατα ὀργανωμένη τελοῦσα ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον καὶ καταθλιπτικὴν κηδεμονίαν καὶ ἔλεγχον τεραστίων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν Διεθνοῦς σημασίας.

Τὸ Κρατ. Μονοπώλιον Καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ Ἑλλάς ἀνήκει εἰς τὸν ὄμιλον τῶν Κρατῶν ἐκείνων ἀνευ τελοῦν ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθέρᾳ Καπνοβιομηχανίας ἣτις ὅμως ὀργανωμένη συγκεντρωτικῶς ὡς εἴπομεν καὶ κηδεμονευομένη ὑπὸ τεραστίων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἔχει ἐπιβάλει de facto ἰδιωτικὸν μονοπώλιον τῆς δυσμενεστέρας μορφῆς. Ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀληθὲς ἡ καπνοβιομηχανία δὲν ἐξελείχθη ἀκόμη εἰς τοιοῦτον σημεῖον συγκεντρώσεως τοῦτο ὅμως οὐδὲν σημαίνει, δεδομένου ὅτι ὡς ἤδη ἀνεπτύξαμεν εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον ἤρχισαν ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ἐκδηλοῦνται σαφῶς τάσεις συγκεντρωτικαὶ δι' ἐκτοπίσεως ἀνηλεοῦς τῶν ἀσθενεστέρων καπνικῶν ἐπιχειρήσεων— φαινόμενον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν πρώτην φάσιν πίσεως οἰκονομικῆς κινήσεως ἐν τῇ οἰκονομικῇ παραγωγῇ— ὅπερ σημαίνει ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς κινήσεως ταύτης, (*) ὑποβοηθουμένης καὶ ὑπὸ τοῦ ὑψηλοτάτου φόρου καταναλώσεως ὅστις δημιουργεῖ κατὰ τὸν Gaston Zeze «μονοπώλιον γεγονότος» λόγφ ἀδυναμίας τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων ἐπιχειρήσεων (**).

(*) Gaston Zeze (Γεωργαντᾶ) Δημοσίᾳ Οἰκονομία Τομ. III σελ. 980

(**) Ὁ κ. Α. Μπακάλμπασης εἰς σχετικὴν μελέτην του ἐπὶ τοῦ Νόμου «περὶ ἐξαγορᾶς παρὰ τοῦ Κράτους παραγωγῆς καπνῶν» γράφει λίαν εὐστόχως... Διὰ τῆς προτάσεως ταύτης μὴ νομισθῆ ὅτι εἰσάγω καινὸν δαιμόνιον εἰς τὸν τόπον μας. Τὸ μονοπώλιον τοῦ Καπνοῦ περὶ τοῦ ὁποίου τόσος γίνεται σήμερον λόγος ὑφίσταται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑφίσταται ἀνευ ὠρισμένων ἀνταλλαγμάτων περὶ τῆς κοινωνικῆς δλότικης. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι τὸ Κράτος πρέπει νὰ ὀλοκληρώσῃ τοῦτο. «Ἐφημ. Πρωτῆ» 4. 1.33.

Παρά τὸ γεγονός ὅμως ὅτι ἡ Ἑλλάς διετήρησεν μέχρι τοῦδε τὸ καθεστὼς τῆς Ἐλευθέρου Καπνοβιομηχανίας, πλείστας ὄσας φορὰς ἐγένοντο προτάσεις σοβαρώταται εἰσαγωγῆς τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ προτάσεις αἵτινες ἐνετεινοντο εἰς περιόδους ἀδυναμίας πραγματικῆς τοῦ Δημοσίου προϋπολογισμοῦ ἢ μὴ ἄλλως τε οὐδέποτε τελείως ἀπέλειπεν αὐτόν.

Πρώτη τοιαύτη πρότασις ἐγένετο ἐνωρίτατα διαρκούντος ἔτι τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2247 τῆς 23 Σεπτεμβρίου 1823 προτάσεως ὑπεδείκνυε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ «μονοπωλείου τοῦ ταμβάκου» (*) ἢ μὴ ὅμως δὲν ἐγένετο δεκτὴ δεδομένου ὅτι οὐδέμια συνέχεια ἐδόθη εἰς ταύτην.

Ταύτην μεταγενέστερον ἐπηκολούθησαν ἄλλαι προτάσεις μέχρις οὗ τῷ 1887 πρωθυπουργοῦ ὄντος καὶ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Χαριλ. Τρικούπη, παρομοία πρότασις ἐλάμβανε τὴν συγκεκριμένην τοῦ Νόμου μορφήν. Πράγματι ἐν ἀρθρῷ 58 τοῦ καὶ σήμερον ἰσχύοντος Νόμου ΑΥΚ' τῆς 12 Ἀπριλίου 1887 καὶ εἰς ἐκτέλεσιν ὑπαρχούσης συμβατικῆς υποχρέωσης, ἀναληφθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΩΠΗ' τοῦ 1880 κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ δανείου τῶν 120.000.000 φρ. παρείχεται ἐξουσιοδότησις εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα δι' ἀπλοῦ Διατάγματος καὶ ἢ ἐν εὐθύνῃ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου παραχωρήσῃ εἰς ἐπὶ τούτῳ Ἑταιρίαν μετὰ προηγούμενον διαγωνισμόν, τὸ προνόμιον τῆς ἀποκλειστικῆς βιομηχανίσεως τοῦ καπνοῦ. Ταῦτον ὅμως Διάταγμα ἔνεκεν τῆς σημειωθείσης ἀντιδράσεως καὶ τῶν τότε συνθηκῶν τῆς ἰδιωτικῆς Οἰκονομίας, δὲν ἐξεδόθη. (Βλέπε καὶ σχετικὰ δηλώσεις τοῦ πρωθυπουργοῦ Χ. Τρικούπη, κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου). Ἐκτοτε καὶ πάλιν κατ' ἐπανάληψιν δὲ τὸ ζήτημα ἐπανέρχεται ἐπὶ τάπητος. Τὸ 1891 συνελεύει τούτου παραιτεῖται ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Καραπάνος, τῷ 1900 ὑπὸ τοῦ Εὐταξία Ἀθαν. καὶ πάλιν ἀνακινεῖται τὸ ζήτημα (**) πλὴν ὅμως ἀνευ ἀποτελέσματος. Τῷ 1905 ὁ Πεσματζόγλου εισηγούμενος ἐν τῇ Βουλῇ (***) ὑποβάλλει πρότασιν περὶ συστάσεως Προνομίου Βιομ. Καπνοῦ τῇ συμμετοχῇ τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν κερδῶν αὐτῆς. Ἡ πρότασις αὕτη μολονότι ἔλαβεν κάπως συγκεκριμένην μορφήν καταρτισθείσης τῆς σχετικῆς συμβάσεως καὶ ὑπογραφείσης ὑπὸ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν Φ. Νέγρη, καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Τριανταφυλλίκου καὶ παρὰ τὴν εὐμενῆ ἀπήχησιν ἣν εὗρε παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ, ἐγκατελείφθη ἐν τέλει ἔνεκα τῆς σημειωθείσης ἰσχυρᾶς ἀντιδράσεως τῶν ἐκ ταύτης διγομένων καπνοβιομηχανῶν. Τὸ 1913 ὁ νῦν καθηγητῆς

(*) Βλ. Ἀρχεῖον Ἑλλ. Παλιγγεσίας Β' σελ. 161.

(**) Βλ. σχετικὰ Δ. Χαλιτσουνάκη. Ὁ Καπνὸς ἐν Α.Ο.Κ.Ε. Τομ. 12 (1931) σελ. 87.

(***) εἶναι περίεργον ὅτι πλείστοι τῶν κατὰ καιροῦ εισηγητῶν ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐν τῇ Βουλῇ ἀπέβλεψαν εὐμενῶς πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς εἰσαγωγῆς Μονοπωλίου Καπνοῦ.

του Ἀστικοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν κ. Κ. Β. Δεμερτζῆς ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Εἰσηγητοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους εἰσηγούμενος, θέτει τὸ ζήτημα τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ πάλιν σαφῶς μολονότι ἐπὶ διαφορευτικῆς πωσ βίαισεως γράφων ἐν τῇ ἐκθέσει του. . . (Ἐκθεσ. αὐτοῦ σφ. σίτ. Μέρος α' σελ. 16) καὶ ἐπ.) «. . . Ἡ εἰς τὸ Μονοπώλιον καπνοῦ μετάβασις προϋποτίθησι τὴν πληρωμὴν ἀποζημιώσεων πρὸς τὸ ἔμποριον τῆς ἐγχωρίου καταναλώσεως, προσέτι δὲ φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ ἑξαφάνισιν τοῦ κλάδου τούτου τῆς Ἐθνικῆς ἡράσεως».

Ταῦτα ὑπῆρξαν κυρίως τὰ μόνα σπουδαῖα καὶ ἀναμφισβήτητα μειονεκτημάτων ἅτινα συνεπέφευεν ἡ εἰσαγωγή τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ εἰς τὸς χώρας, ἔνθα τοῦτο ἀπὸ πολλοῦ εἰσῆχθη, ἀπέναντι τῶν οὐσιαστικωτάτων πλεονεκτημάτων αὐτοῦ συνισταμένων πρωτίστως εἰς τὴν ἑξασφάλισιν μειζόνων ἀποδόσεων ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου Ταμείου εἰς τὴν εὐχερτεστέραν βεβαίωσιν τῆς καταναλώσεως καὶ εἰς τὴν ἀναλόγως τῆς ποιότητος ἀκριβῆ διατίμησιν τῶν μονοπωλιακῶν προϊόντων, τέλος πολλάκις καὶ εἰς τὴν ἑξασφάλισιν τιμῶν αἵτινες μονοπωλιακῶς εἰσίν, ἔστιν ὅτε, κατώτεροι τῶν ἐν τῷ ἐλευθέρῳ συναγωνισμῶ καθοριζομένων ὁσάκις ὁ ἐπὶ τῆς καταναλώσεως φόρος εἶναι βαρῦς. Ἄλλ' ὅμως πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὸ ἡμέτερον φορολογικὸν σύστημα ἐν Ἑλλάδι ἔνθα δὲν ὑφίσταται μεγάλη διαφορὰ εἰς τὰς ποιότητας τοῦ καταναλισκομένου καπνοῦ καὶ εἰς τὴν παρασκευὴν αὐτοῦ, εἶναι ἱκανὸν ὅπως τελειοποιούμενον καὶ λαμβάνον ὑπ' ὄψει τὰς κυριωτέρας ποιότητας τοῦ καταναλισκομένου καπνοῦ καὶ τὸν τρόπον τῆς παρασκευῆς τοῦ καπνοῦ καταστήσῃ οὐχὶ ἀναγκαίαν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ μονοπωλίου τοσοῦτ' μᾶλλον ὅσῳ ὁ ἐπιβαλλόμενος ἐν συνόλῳ φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως δὲν ἀπέχει πολὺ τοῦ μέσου ὄρου τῶν κερδῶν, ἅτινα καταλείπει τὸ μονοπώλιον εἰς τὰ παραδεξάμενα αὐτῷ Κράτει, ὡσαύτως δὲ πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ τελειοποίησις τοῦ ἡμετέρου συστήματος δύναται νὰ ἑξασφαλίσῃ τεχνικῶς τὸν μέγιστον ὄρον ἀποδόσεων ἔνεκεν τῆς κατὰ τὸ ἐφικτὸν τελείως καταπολεμήσεως τοῦ λαθρεμπορίου χωρὶς νὰ εἰσέρχεται ἡ κατάθλιψις τῆς παραγωγῆς καὶ ἡ παρακώλυσις τοῦ ἐμπορίου αἵτινες εἰσίν ἐν μέρει ἡ ἀναγκαία συνέπεια τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ μονοπωλίου καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν τεχνικὴν αὐστηρότητα. Ἡ εἰσαγωγή ἄρα τοῦ μονοπωλίου ἐν Ἑλλάδι θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπαγορευθῇ μόνον ἐκ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἑξαγορασθῶσι τὰ κέρδη τῆς Βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ καπνοῦ ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀντὶ ἀναλόγου ἀποζημιώσεως διότι πᾶς ἕτερος αὐτοῦ προορισμὸς δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον ὑπὸ τὸ κρατοῦν σύστημα».

Ἡ συγκεκριμένη αὕτη ἔστω καὶ ὑπὸ ἐπιφυλάξεις πρότασις τοῦ κ. Δεμερτζῆ, ἐνισχυθεῖσα καὶ ὑπὸ ἑτέρας προτάσεως τοῦ τότε Προϊσταμένου τῶν Οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν Γεν. Διοικ. Μακεδονίας κ. Γ. Κοφινᾶ, εὗρεν ἐν μὲν ἀπήχησιν παρὰ τῇ τότε Κυβερνήσει Βενιζέλου ἦτις διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν αὐτῆς κ. Α. Διομήδους ὑπέβηλεν εἰς τὴν Βουλὴν

σχετικὸν νομοσχέδιον περὶ ἀνανεώσεως τοῦ τότε λήγοντος (1914) προνομίου τῆς εἰς τὰ τέως Τουρκικὰ ἐδάφη ἀσκούσης τὴν μονοπωλιακὴν τοῦ καπνοῦ διαχείρισιν Ἑταιρίας (Regie). Τὸ ἐν λόγῳ ὅμως νομοσχέδιον συνήντησε ὤληρον τὴν ἀντίδρασιν τῆς εἰς ἣν παρεπέμφθη, Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ τοῦ τότε βουλευτοῦ κ. Θ. Κουτοῦτη, κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν συζήτησιν αὐτοῦ, τελικῶς ματαιωθέν.

Ἡ πρότασις ὅμως τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Μονοπωλίου τοῦ Καπνοῦ ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἀργότερα κατὰ τὸ 1926 ὑπὸ τοῦ τότε ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ Εἰσηγητοῦ κ. Γ. Πεσματζόγλου.

Δύο ἔτη βραδύτερον τὸ 1928 ἡ συσταθεῖσα μεγάλη ἐπὶ τοῦ καπνικοῦ ζητήματος Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ μετὰ μακρῶν καὶ ἐμπεριστατωμένην μελέτην ἐπέβαλεν τὸ 1930 διὰ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Μπακίλμπαση τὸ πόρισμα αὐτῆς ταχθεῖσα ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῆς ἰδρύσεως Ἀυτονόμου Καπνικοῦ Ὄργανισμοῦ εἰρυνιάτης δικαιοδοσίας.

Ἐτέρα μεγάλη Ἐπιτροπὴ συσταθεῖσα κατὰ τὸν αὐτὸν γρόνον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἀποτελεσθεῖσα ἐξ ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν ἐκ τοῦ Καπνοῦ ἐξαρτωμένων οἰκονομικῶς τάξεων, κατέληξεν εἰς ὅμοια περίπου συμπεράσματα.

Τέλος δὲ τὸ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1934 συνελθὼν Ζ' Πανελλήνιον Καπνοπαραγωγικὸν Συνέδριον, οὐχὶ μόνον ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς προστατευτικῆς τῆς καπνικῆς οἰκονομίας ὀργανώσεως, ἀλλὰ ὑπερβάλλον πάσας τὰς πρὸ αὐτοῦ ἐπιτροπὰς εἰς ριζοσπαστικότητα ἀντιλήψεων ἀπῆται ταύτην εἰρυνιάτην μὲ δικαιώματα ἠθμιστικῆς ἐπὶ τῶν τιμῶν παρεμβάσεως δι' ἐξαγορὰς πλεονασμάτων ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τὴν μονοπώλησιν τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως πρὸς δημιουργίαν ἰσχυρῆς οἰκονομικῆς βάσεως.

Οὕτω παρατηρεῖται πλὴν τῆς ἐπισήμου τρόπον τινὰ κινήσεως ὑπὲρ τῆς προστατευτικῆς τοῦ καπνοῦ ὀργανώσεως καὶ χαρακτηριστικὴ ὑπὲρ αὐτῆς μεταστροφὴ τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ δὴ αὐτῶν τούτων τῶν ἐκ τοῦ Καπνοῦ οἰκονομικῶς ἐξαρτωμένων παραγωγικῶν τάξεων αἵτινες ἀναφανδὸν πλέον ἐτάχθησαν ὑπὲρ αὐτῆς.

Αἱ πλεῖστοι ὅμως τῶν προτάσεων τούτων, εἶχον θεωρητικὸν μᾶλλον καὶ ἀόριστον χαρακτήρα. Διεπίστωναν μίαν ἀνάγκην καὶ διετύπωναν μίαν εὐχὴν χωρὶς νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰς πολυπλόκους τεχνικὰς καὶ οἰκονομικὰς λεπτομερείας τοῦ δυσκόλου τούτου προβλήματος.

Ἐξαίρεσιν ἀπετέλεσαν 4 προτάσεις ὑποβληθεῖσαι ὑπὸ μορφῆν συγκεκριμένων σχεδίων μὲ βίαισιν ὄλων τὴν μονοπωλιακὴν Ὄργάνωσιν τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ Καπνοῦ καταναλώσεως. Ταῦτα ἀνήκον εἰς τοὺς κ. κ. Ι. Σεργαῖον (1929) Δ. Φιλάρεττον (1932) Α. Κορυζῆν (1934) καὶ Γ. Πεσματζόγλου (1934).

Ἄπαντα τὰ σχέδια ταῦτα μολονότι ἔχουσι κοινὴν τὴν οἰκονομικὴν αὐτῶν βίαισιν ἐν τούτοις διαφέρουσι σημαντικῶς ἀλλήλων ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀργανωτικῶν μέσων δι' ὧν θὰ ἐπιδιωχθῆ ὁ ἀντικειμενικὸς αὐτῶν

σκοπὸς (βλέπε περὶ αὐτῶν λεπτομερῆ καὶ ὁ ἀντικειμενικῶς ἐπιτυχὴ κριτικὴν ἀνάλυσιν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μάτζιρη εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν μελέτην αὐτοῦ «ΤΑ ΚΑΠΝΑ» 1934).

Εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν ὑπὲρ τῆς μονοπωλήσεως τοῦ Καπνοῦ κίνησιν προσέδωσαν ἀναμφισβήτητον ἀντικειμενικὸν κῆρος καὶ ἐνίσχυσιν ἡ ἀπόφασίς τῆς ἐν Γενεύῃ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1932 συνελθούσης διασκέψεως διὰ τὸν Καπνὸν (Reunion d' Experts pour le tabac) ἣτις μετὰ ἐπισταμένην ἔρευναν ἁπάντων τῶν μετὰ τοῦ Καπνοῦ συνεχομένων προβλημάτων, ὑπέδειξε τὴν κατὰ χώρας κοινῇ συνεργασίᾳ σύστασιν ἰδίων ὀργανισμῶν τοῦ Καπνοῦ σκοπὸς τῶν ὁποίων θὰ ἦτο ἡ ἐπέμβασις ἐν τῇ Ἐθνικῇ Ἀγορᾷ πρὸς ὀρθώμισιν τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἐιδικοῦ «ὀρθωμιστικοῦ ἀποθέματος» καπνῶν (Stock regulateur).

Παρεμφερεῖς ἀποφάσεις ἔλαβον καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις συνελθούσα Ἀ Βαλκανικὴ Διάσκεψις κατὰ τὸ 1930 ὡς καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Β' τοιαύτη τὸ 1931 τὰ πορίσματα τῶν ὁποίων περιέλαβεν εἰς συστηματικὴν διατύπωσιν κατὰ Μάϊον τοῦ 1932 καὶ Σεπτέμβριον τοῦ 1933 ἡ ἐν Κων]πόλει Καπνικῇ Διάσκεψις Βουλγαρίας — Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ἐξ ἧς προέκυψεν ἡ γνωστὴ τριμερῆς συμφωνία τῶν ἀντιπροσωπευθεισῶν χωρῶν.

Ἡ ζωηρὰ αὐτὴ καὶ συνεχὴς ἀπὸ ἐτῶν κίνησις ὑπὲρ τοῦ Καπνοῦ ἵν' μετὰ προσοχῆς παρηκολούθουν αἱ ἐκάστοτε ὑπεύθυνοι Κυβερνήσεις τῆς Χώρας εἶρον τέλος τὴν πλήρη καὶ ἐπίσημον δικαίωσιν αὐτῆς.

Κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1934 ἡ Κυβέρνησις Τσαλδάρη διὰ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν αὐτῆς Γ. Πεσματζόγλου, Σ. Λοβέρδου καὶ Ι. Θεοτόκη ὑπέβαλε Νομοσχέδιον «περὶ ἰδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Καπνικοῦ Ὄργανισμοῦ» ὅπερ ἐκτυπωθὲν καὶ διανεμηθὲν εἰς τὰς οἰκείας Ὄργανώσεις πρὸς γνωμοδότησιν ἐκκρεμεῖ εἰσέτι ἐνώπιον τῆς Βουλῆς.

Αἱ Γενικαὶ γραμμαὶ αἵτινες διέπουν τὸ ἐν λόγῳ νομοσχέδιον εἶναι αἱ ἐξῆς. Ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν συνθηκῶν ὑπ' ἃς τελεῖ ὁ κινὸς ἀπὸ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ μέχρι τῆς πλήρους τοποθετήσεως ἐν ταῖς ἀγοραῖς καταναλώσεως. Γνωμοδότησις ἐπὶ παντὸς ζητήματος ὕπερ ἀφορᾷ τὸν καπνὸν ἀμέσως ἢ ἕμμεσως. Ἐποπτεία καὶ ἐφαρμογὴ τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ διοικητικῶν μέτρων. Προσπάθεια ποιοτικῆς βελτιώσεως καὶ τυποποιήσεως τοῦ Καπνοῦ (Standardisation). Συμμετοχὴ εἰς ἤδη ὑφισταμένας καπνικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἱδρύσις νέων τοιούτων καὶ διενέργεια ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαφημίσεως. Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτοῦ ὑπάγεται καὶ τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν (TAKE). Διὰ Π. Δ δύναται νὰ ἀνατεθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἀσκησις ἐλέγχου ἐπὶ τῶν μέτρων κατοχῆς μείαφορᾶς καὶ φορολογίας Καπνοῦ (ἀρ. 3ον).

Τὰ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τοῦ ΚΟΤΕ τιθέμενα εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ οἰκονομικὰ μέσα συνίστανται ὡς ἐξῆς: παραχώρησις πρὸς αὐτὸν παντὸς ποσοῦ, πέραν τῶν διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ 34-35 προβλεφθεισῶν εἰσπράξεων ἐπὶ τοῦ φόρου καταναλώσεως καπνοῦ αἵτινες προϋπελογίσθη-

σαν εις δραχ. 1.500.000.000 (μη συμπεριλαμβανομένου του εκ δραχ. 13.50 προσθέτου κατά χ/μον φόρου ουδὲ του εκ δραχ. 100 κατά χ/μον φόρου (άρθρ. 9 του ν. 833) ἐπὶ πάντων τῶν εις τὰ πληρώματα τῶν ξένων πλοίων πωλουμένων σιγαρέττων). Πάντως τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν δύναται νὰ εἶναι κατώτερον τῶν 30. ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐξαιρετικῶς διὰ τὴν χρῆσιν 34-35 ὠρίσθη εις 15 ἑκατομμύρια. Ἐπίσης τὰ εκ τῶν μετὰ παντὸς τρίτου ἐργασιῶν του προκύπτοντα κέρδη (άρθ. 5). Τέλος εις αὐτὸν δύναται νὰ περιέλθουν καὶ πάντα τὰ ποσὰ αἴτινα κατόπιν τῆς ἐκδόσεως σχετικῶν διαταγμάτων θὰ προέκυπτον εκ τοῦ ὑποχρεωτικοῦ περιορισμοῦ τῆς παρὰ τῶν Βιομηχανῶν διενεργουμένης δαπανηρᾶς διαφημίσεως ἢ τῆς πολυτελοῦς συσκευασίας τῶν ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων ἢ τῶν εις τοὺς Πρατηριούχους παρεχομένων ποσοστῶν κέρδους κλπ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων καταφαίνεται εὐκόλως ἡ ἀνεπάρκεια καὶ ἡ ὄργανικὴ ἀδυναμία τοῦ ἐν σχεδίῳ ὄργανισμοῦ ὅπως ἀνταποκριθῆ πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ καπνικοῦ μας προβλήματος.

Περιορισμένης ἐκτίσεως, ἐπιμελητηριακῆς μᾶλλον φύσεως, σκοποὶ, ἢ τοιοῦτοι ἀντιοικονομικῶς τεθειμένοι ὡς οἱ περὶ ἰδρύσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐργοστασιῶν ἢ τῆς ἀναπτύξεως ἐντόνου διαφημιστικῆς προσπάθειας ἢ τῆς ἐξαγωγῆς ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων, οἵτινες οὐδέποτε πρόκειται νὰ πραγματοποιηθοῦν ἢ πραγματοποιούμενοι οὐδὲν ἀπολύτως θὰ ἀποδώσουν ὡς ἤδη ἀλλαχοῦ ἐπαρκῶς ἀπεδείξαμεν, (βλ. προηγ. σελ. 49-51. Ὡσαύτως ἄρθρον μας σχετικὸν εις περιόδ. ΠΛΟΥΤΟΣ καὶ εις ἐφημ. ΤΥΠΟΣ 29-12-34) πάντα δὲ ταῦτα ἐστηριγμένα ἐπὶ ἀνεπαρκοῦς καὶ λίαν ἀσταθοῦς οικονομικῆς βάσεως εις ἐρόπον ὥστε ἀσφαλῆς νὰ παρίσταται ἡ ἐξ ἐπαρκῆς ἀποτυχία τοῦ νεοροῦ ὄργανισμοῦ.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ συντάξαντες τὸ σχέδιον τοῦ ὑπὸ κρίσιν Ὁργανισμοῦ, διέγνωσαν τὰς βασικὰς αὐτοῦ ἀδυναμίας καὶ ἐλλείψεις ἃς ἠθέλησαν οἰωνεῖν νὰ θεραπεύσουν αὐτάς, εἰσάγοντες οὐχὶ ἄνευ διαταγμοῦ τινος ἀορίστους τινὰς διατάξεις καθ' ἃς δύναται κατὰ περιόδους ἐφόσον ἠθέλεν κριθῆ σκόπιμον παρὰ τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἀνατίθεται ἐκτάκτως εις τὸν Ὁργανισμὸν τὸ ἔργον τῆς ἐξαγορᾶς πλεονασμάτων τῆς ἐπεξεργασίας καὶ διαθέσεως αὐτῶν.

Ἡ διύταξις ὅμως αὕτη μακρὰν τοῦ νὰ πληροῖ τὸ εις τὸ σημεῖον τοῦτο ὑφιστάμενον κενὸν θ' ἀποτελέσῃ ἀσφαλῶς πηγὴν συνεχοῦ, ἀδυναμίας διὰ τὸν Ὁργανισμὸν εις ὃν θὰ δημιουργῆσθαι πλεῖστα ὄσα ζητήματα.

Οὕτω οὐσιαστικῶς ὁ κύριος σκοπὸς ὅστις θὰ ἔπρεπεν νὰ διέπρην τὸν Ὁργανισμὸν τοῦτέστι ἡ ρύθμισις τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν τοῦ προϊόντος ἀγνοεῖται ἀντ' αὐτοῦ δὲ τίθενται ἄλλοι ἐπ' οὐσιώδους ὄλως σημασίας.

Τέλος οἱ συντάξαντες τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον θέλοντες νὰ παρὰσχωσιν εις τὸν Ὁργανισμὸν τὴν δυνατότητα ἀποκτήσεως ἔστω καὶ μελλοντικῶς μιᾶς εὐρείας καὶ ἀσφαλοῦς οικονομικῆς βάσεως ἀρχοῦνται ἀπλῶς εις τὴν ἀνάθεσιν εις τὸν Ὁργανισμὸν τῆς μελέτης περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ συμφέ-

ροντος τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀναλήψεως τοῦ μονοπωλίου τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως.

Προτεινόμενον σχέδιον Οἰκονομικῆς Ὁργανώσεως.

Κατόπιν τῆς γενομένης ἐρεῦνης ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦδε προταθέντων σχεδίων ὀργανώσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους διαχειρίσεως ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ προϊόντος τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ἐκ ταύτης διαπιστωθείσης πλήρους ἀκαταλληλότητος τούτων ἀπόψεως ἀποδόσεως τῶν ἐξ αὐτῶν ἀναμενομένων οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων προβαίνομεν κατωτέρω εἰς τὴν ὑπόδειξιν ἰδίου σχεδίου ἐνιαίας διαχειρίσεως τοῦ προϊόντος τοῦ καπνοῦ πρᾶγμα ὅπερ ἄλλως ὑπῆρξε καὶ ὁ βασικὸς σκοπὸς ὅστις ἐπεδιώχθη ἀπ' ἀρχῆς διὰ τῆς παρουσίας μελέτης. Τὰ ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματα καὶ θετικὰ ὠφελήματα αὐτὰ κατ' ἀρχὴν δύνανται νὰ προέλθουν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους διαχ. τοῦ καπνοῦ, θέλουσι καταδειχθῆ ὡς πᾶσι ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ ἐν τῇ προσπαθείᾳ μας ταύτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἀντίληψις ὅτι ἐν οἰκονομικῶν σχεδίων τοιαύτης εὐρύτητος ὡς τὸ προτεινόμενον ἵνα ἢ βιώσιμον ἔκρουε ἀπαραιτήτως νὰ βασίζεται ἐπὶ τῶν ἐξῆς δύο θεμελιωδῶν προϋποθέσεων. 1) ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κρατουσῶν συγγρόνων ἀντιλήψεων. Καὶ 2) Ἐπὶ τῶν ἀκριβῶν δεδομένων τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος

Ἀκριβῶς δὲ ἡ μέρι τοῦδε ἐργασία εἰς ἀνάλυσιν ταύτης ἀπέβλεπεν. Ἐπαρκῶς δὲ ὡς πιστεύομεν ἀπεδείξαμεν.

Ἐν τῷ ἀκολουθοῦντι σχεδίῳ ὅπερ διέπεται ὑπὸ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους χρησιμοποιούσεως τῆς ατομικῆς πρωτοβουλίας ἢ θεωροῦμεν ὡς πολῦτιμον ὀργανωτικὸν στοιχεῖον, ἂπ' ἀρχῆς ἀπεκλείσαμεν πάντα χαρακτῆρα στενῶς ταμειευτικῶν καὶ ποροσεπαθήσαμεν εἰς αὐτὸ νὰ προσδώσωμεν χαρακτῆρα γενικωτέρου οἰκονομικοῦ σχεδίου, ἐδέησεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν πολὺπλοκα προβλήματα οἰκονομικὰ καὶ διοικητικὰ. Εἰς πάντων τούτων τὴν λύσιν προέβημεν ἐν ὄψει πάντοτε τῶν ἄνω τεθεισῶν θεμελιωδῶν προϋποθέσεων.

Οὔτω ἀντιμετωπίσαμεν κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον τὸ σπουδαῖον ζήτημα τῆς ἐξαιρέσεως μενίστων κεφαλαίων διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν ἐργοστασίων τῆς Καπνοβιομηχανίας, γεγονός ὅπερ ὑπὸ τὰς σημερινὰς δυσχερεῖς οἰκονομικὰς συνθήκας ἢ θὰ ἐματαιώονταν ἐν τέλει πᾶσαν προσπάθειαν μονοπωλήσεως τοῦ καπνοῦ ἢ θὰ ἐπεβάρυνον τὸ κόστος τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς τούτου ὑπερβολικῶς καὶ κατὰ τρόπον οἰκονομικῶς ἀσύμφορον. Διὰ τῆς προτεινομένης λύσεως αἱ ὑφιστάμεναι βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐξακολουθοῦν, λειτοῦν ὡς πρὶν, ἐργαζόμεναι ὁμῶς ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ λογαριασμὸν τοῦ μονοπωλίου. Ἐφαίρουνται αἱ ἔχουσαι μικρὰν δυναμικότητα παραγωγῆς ἤτοι αἱ κάτω τῶν 100.000 χιλιογ. ἐτησίως ἐπιχειρήσεις λόγῳ τοῦ μεγάλου κόστους ὃ κατ' ἀνάγκην θὰ ἔχουν, ἐκτὸς ἐὰν αὐταὶ συνασπιζόμεναι δυναθῶν νὰ ἀναπτύξουν διὰ νέων μηχανικῶν ἐγκα-

τιστάσεων ή συμπληρώσεως τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου καθορισθησομένην κατὰ τὰ ἀνωτέρω δυναμικότητα παραγωγῆς καὶ τὸ συναφές πρὸς ταύτην κόστος. Τὴν προσπάθειαν ταύτην δύναται νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ τὸ Κράτος νομοθετικῶς ἢ δι' ἄλλων διευκολύνσεων. Οὕτω ἀποφεύγεται τὸ ζήτημα τῆς κατοβολῆς ἀποζημιώσεων ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Σχετικῶς λαμβάνεται πρόνοια περὶ τοῦ τρόπου κατανομῆς τῶν ποσοσιῶν παραγωγῆς κατὰ ἐπιχειρήσεις, ἀπαγορευομένης συγχρόνως τῆς ἰδρύσεως νέων τοιούτων ἢ ἐπεκρίσεως τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν πλὴν τῆς περιπτώσεως τῆς ἀφορώσεως τὴν μεταβατικὴν περίοδον ὀργανώσεως κατὰ τὰ ἀνωτέρω. Ἐξαιρέσις γίνεται διὰ τὴν περίπτωσιν τὴν ἐξαιρετικὴν τῆς ἰδρύσεως μεγάλης καπνοβιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως παρμιγαγικῆς δυναμικότητος ἐνὸς ἑκατομμυρίου κιλῶν καὶ τοῦτο ἵνα ὑπάρχει ἐν ὄπλον εἰς χεῖρας τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. πρὸς συνεχῆ παρήρησιν τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς βελτίωσιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς τῶν εἰς ὄφελος καὶ τούτων διὰ βελτιώσεως τῶν ἐγκαταστάσεών των καὶ παρακολουθήσεως τῶν προόδων τῆς τεχνικῆς ὡσαύτως καθορίζεται ὁ τρόπος προσδιορισμοῦ τῶν συντελεστικῶν τοῦ κόστους τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ὀρίζεται ὁμοίως ἐν λογικὸν ποσοστὸν βιομηχανικοῦ κέρδους διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀνταποκρινόμενον πλήρως πρὸς τὰς τρεχούσας ἀντιλήψεις περὶ τῆς οικονομικῆς ἀποδόσεως μιᾶς ὑγιῶς λειτουργούσης ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο καθορισθὲν εἰς 150]ο ἐπὶ τοῦ βιομηχανικοῦ κόστους καὶ ὅπερ ἐπὶ προϋπολογιζομένου κόστους τοῦ συνόλου τῆς εἰς καπνικὰ προϊόντα παραγωγῆς (βίσει τῆς ἤδη καταναλώσεως τῶν 4.3 ἑκατ. χιλιογράμμων) δραχμῶν 230. ἑκατ. περίπου μᾶς δίδει τὸ ποσὸν τῶν 35. ἑκατ. ὅπερ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀπαραιτήτων ἐξόδων διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἄτινα μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸ βιομηχανικὸν κόστος δὲν θὰ ὑπολογίζωνται ἐπ' αὐτοῦ, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ 50]ο περίπου ἐπὶ τοῦ ἀπασχολουμένου ἐν τῇ Βιομηχανίᾳ Κεφαλαίου ὑπολογιζομένου εἰς 500 ἑκατ. δραχμῶν. Ἐννοεῖται ὅτι ἀξιοσημείωτος ὡς ἀσφαλῶς θὰ συμβῇ διὰ τοῦ μονοπωλίου τῆς ἤδη καταναλώσεως θὰ αὐξηθῶν ἀναλόγως καὶ τὰ περιθώρια κέρδους τῆς καπνοβιομηχανίας βελτιουμένου κατὰ πολὺ τοῦ ὡς ἄνω 50]ο Ἐν τούτῳ δὲ ἀκριβῶς εὐρίσκομεν τὸ καλλίτερον κίνητρον τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐπιχειρήσεων ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῶν σκοπῶν τοῦ μονοπωλίου. Τέλος διὰ τῶν ὡς ἄνω προτεινομένων ἐξασφαλίζεται ὑπὲρ τοῦ μονοπωλίου κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον ἢ ἐπιτενεῖς πραγματικοῦ ἐλέγχου καὶ ἢ συνεχῆς βελιώσεως τοῦ βιομηχανικοῦ κόστους ὅπερ θὰ ἦτο ἀπολύτως καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχη ἄλλου τύπου ὀργάνωσις, καὶ τοῦτο ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιζημίου ἀναστατώσεως τῆς ὑφισταμένης ἤδη τάξεως πραγμάτων.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον διοχετεύσεως τῶν καπνικῶν τοῦ μονοπωλίου προϊόντων πρὸς τὴν κατανάλωσιν ἠκολουθήσαμεν νέαν ὁδὸν ἐξυπηρευτικωτέραν τῶν συμφερόντων τοῦ μονοπωλίου. Κατὰ ταῦτα διὰ Νόμον καθίσταται ὑποχρεωτικὴ ἢ πώλησις τῶν προϊόντων τοῦ μονοπωλίου παρ' ὄλων

τῶν ὀπωσθήποτε ἀσκούντων ἐπιχειρήσεις παντοπωλείου, οἰνοπωλείου, ζυθοπωλείου, ψιλικῶν εἰδῶν, κέντρων διασκεδάσεως, δημοσίων θεαμάτων κλπ. ὡς καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις μεταφορᾶς ἐπιβατῶν δι' οἰουδήποτε μέσου αἱ διατηροῦσαι μονίμους σταθμούς ἐπιβιβάσεως καὶ ἀποβιβάσεως. Εἰς τούτους παρέχεται προμήθεια δύο ἕως τρία τοῖς ἑκατόν. Αἰστηραὶ κυρώσεις ἐξικνούμεναι μέχρι τῆς ἀφαιρέσεως τῆς ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος, ἐπιβάλλονται κατὰ τῶν παραβατῶν ἢ τῶν ὀπωσθήποτε παραλειπόντων νὰ ἐφοδιασθῶσιν ἐγκαίρως διὰ τῶν ἀναγκαιούντων αὐτοῖς καπνικῶν εἰδῶν ἢ πωλούντων ταῦτα εἰς τιμὴν ὑψηλοτέραν τῆς ὀριζομένης ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου. Εἰς τοὺς ἀσκούντας κατ' ἐπάγγελμα ἐπιχειρήσιν πωλήσεως ἀποκλειστικῶς καπνικῶν εἰδῶν παρέχεται κατόπιν χορήγησεως σχετικῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου προμήθεια μέχρις 10 ο|ο.

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐπέλθῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἢ διάδοσις τῶν καπνικῶν εἰδῶν τοῦ μονοπωλίου καὶ εἰς τὴν πλέον ἀπόμερον γωνίαν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῆς μικρᾶς προμηθείας τοῦ δύο ἕως τρία τοῖς ἑκατόν θὰ ἐπιτευχθῆῖ μέγιστη οἰκονομία δεδομένου ὅτι σήμερον τὸ λιανικὸν ἐμπόριον καπνικῶν εἰδῶν ἀπορροφᾷ εἰς προμηθείας ποσὸν 160 ἑκατομ. περίπου δραχμῶν ὅπερ ἀσφαλῶς θὰ μειωθῆῖ κάτω τοῦ ἡμίσεως, συγχρόνως ὅμως δημιουργεῖται εἰς πρόσθετος πόρος διὰ τοὺς ἀσκούντας τὰ διάφορα ὡς ἀνωτέρω ἐπαγγέλματα. Ὅσον διὰ τοὺς ἐμπόρους χονδρικῆς πωλήσεως (πρατηριούχους) θὰ ἦτο δυνατόν ἐφ' ὅσον τοῦτο θὰ ἐκρίνετο σκόπιμον, συνασπιζόμενοι κατὰ πόλεις εἰς συνεταιρισμοὺς νὰ ἀναλάβωσι τὴν εἰς τὸ λιανικὸν ἐμπόριον διάθεσιν τῶν καπνικῶν εἰδῶν ἐπὶ ἡλαττωμένη ὅμως προμηθείᾳ κάτω τῆς σήμερον καταβαλλομένης, ἐπιτυχανομένης οὕτω νέας σοβαρωτάτης οἰκονομίας.

Σοβαρωταίτη δίδεται ἐν τῷ σχεδίῳ προσοχὴ εἰς τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς ὀργανώσεως τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τοῦ καπνοῦ. Ἐν αὐτῷ ὡς βᾶσις ἐτέθη ἡ ἐλευθερία τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας. Λὲν ἦτο ὅμως δυνατόν νὰ μὴ ληφθῆῖ σπουδαίως ὑπ' ὄψιν τὸ πραγματικὸν γεγονός τοῦ ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τοῦ καπνοῦ διαφυγὸν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ πολλοῦ τῶν Ἑλληνικῶν χειρῶν εὐρίσκειται εἰς χεῖρας ἀλλοδαπῶν καὶ δὴ τῶν μεγάλων καπνοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων αἵτινες προμηθεύονται τὰ καπνὰ εὐθηνώτερον ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν τῆς παραγωγῆς. Αἱ ξένα ὅμως αὐταὶ ἐπιχειρήσεις ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ἰδίου αὐτῶν συμφέροντος μετέρχονται μέσῳ οὐχὶ πάντοτε θεμιτά, ὅτε μὲν ἀπέχουσαι τῆς ἀγορᾶς σκοπίμως δημιουργοῦσαι ἀζητησίαν τοῦ προϊόντος ὅτε δὲ προβαίνουσαι ραγδαίως ἐν αὐτῇ καιροφυλακτοῦσαι τὴν κατάλληλον στιγμήν, ἐκμεταλλευόμεναι ἐπειγούσας οἰκονομικὰς τῶν παραγωγῶν ἀνάγκας, δημιουργουμένης οὕτω καταστάσεως ἀντιφυσιολογικῆς καὶ ἐπιπέδου τιμῶν τεχνιτοῦ εὐρισκομένου κατὰ κανόνα πολὺ κάτω οὐχὶ μόνον τοῦ Διεθνοῦς ἐπαπέδου τιμῶν ἐπὶ τῶν καπνῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν τῶν ἄλλων παραγουσῶν ἀνατολικά μὲν ἀλλὰ κατωτέρως ποιότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ καπνὰ, χωρῶν. Ἡ κα-

τίσασις αἴτη ἀποτελοῦσα μίαν ἀνωμαλίαν ζημιοῦσαν καὶ καταπονοῦσαν οὐχὶ μόνον τοὺς παραγωγούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Ἐθνικὴν μας οἰκονομίαν ἐν τῷ συνόλῳ της, εἶναι ἀπαράδεκτος. Πρὸς ἄρσιν τῶν ἀτόπων τούτων ἢ ἐν τῷ σχεδίῳ προτεινομένη ὀργάνωσις θὰ ἐπεμβαίη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀγορὰν καπνοῦ, ὀρθομιστικῶς ἀγοράζουσα ἢ πωλῶσα ἀναλόγως τῶν περιστάσεων οὐχὶ ὅπως ὑψώσῃ ἢ καταρρίψῃ τὰς τιμὰς εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον ἢ κατώτερον ἐκείνου ὅπερ ἐπιβάλλουσιν οἱ ὄροι τῆς ἐκάστοτε οἰκονομικῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὅπως κυριαρχοῦσα τῆς ἀγορᾶς ἐξασφαλίσῃ τὴν φυσιολογικὴν κίνησιν τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως τὸ προϊόν τοῦ καπνοῦ ἀπολαμβάνῃ ἐκάστοτε τὴν ἀληθῆ τιμὴν τὴν ἀνταποκρινομένην πρὸς τὰς ἐπικρατούσας πραγματικὰς οἰκονομικὰς συνθήκας ἐν τῇ Διεθνῇ ἀγορᾷ. Τοῦτο θὰ εἶναι θετικὸν ἀπόκτημα οὐχὶ μόνον διὰ τὴν Ἐθνικὴν μας Οἰκονομίαν ἐφ' ἧς θὰ ἔχῃ ἄμεσον ἐπίδρασιν ἢ ὀριστικὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ καπνοῦ, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς ξένους ἀγαραστὰς ὧν τὰ ἀληθῆ συμφέροντα ἐξυπηρετεῖ πλήρως, μὴ ἀναγκαζομένων ἐν ἀνταγωνισμῷ νὰ προσφεύγουν εἰς ἐπικινδύνους κερδοσκοπικοὺς συνδυασμούς.

Ἄλλὰ καὶ αἱ εἰς καπνὰ ἐξαγωγαὶ μας χρειάζονται τύνωσιν καὶ αἱ κατὰ χώρας τοιαῦται καλλιτέραν κοτανομήν. Πρὸς τοῦτο ἡ οἰκονομικὴ Ὀργάνωσις θὰ δύναται δι' ἴδιον λογαριασμόν νὰ ἐξάγῃ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καπνὰ οὐχὶ ὅμως εἰς χώρας κυταναλισκούσας ἤδη τοιαῦτα (τοῦτο ἀπαγορεύεται ἀπολύτως δι' εὐνοήτους λόγους) ἀλλὰ εἰς ἄλλας χώρας, διανοίγουσα καὶ μελετῶσα νέας ἀγορὰς ἢ καλλιεργοῦσα καὶ ἀναπτύσουσα ὑπαρχούσας μικρὰς ὅμως σημασίας τοιαύτας. Ἐπίσης θὰ δύναται μὲ ὄλον τὸ κῆρος τῆς ἐπισημοῦ προελεύσεώς της νὰ προέρχεται εἰς συνεννοήσεις μὲ ξένους οἰκονομικοὺς ὁμίλους διὰ τὴν ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἢ συμψηφισμῷ ἐξαγωγῆν καπνῶν. Ἀκόμη δὲ θὰ δύναται νὰ προμηθεύῃ εἰς ξένας καπνοβιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ κριτικὰ μονοπώλια μὴ διατηροῦντα ἰδίας ἀντιπροσωπείας ἐν Ἑλλάδι, καπνὰ ἐπὶ ἀπλῇ προμηθείᾳ, τέλος νὰ ὑποβοηθῇ δι' ἰδίου συστήματος «ἐξαγωγικῆς πύδτεως» τὰς ἐνώσεις συνεταιρισμῶν, καπνοπαραγωγῶν ἵνα ἐξάγῃσι καὶ πωλῶσι τὸ προϊόν των εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς.

Σπουδαῖον ἐπίσης μέτρον εἶναι ὁ εἰσαγόμενος θεσμὸς «τοῦ ποιοτικῆ παρακρατήματος εἰς εἶδος». Τοῦτο ἀνερχόμενον κατὰ ποσοστὸν εἰς 15 ο/ο ἐπὶ πύσης τῆς παραγωγῆς καπνῶν σκοπεῖ τὴν θετικὴν ποιοτικὴν βελτίωσιν τοῦ προϊόντος τούτου. Πράγματι εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ὀργανισμοῦ θὰ παραδίδονται ὡς παρακράτημα ὡς ἄλλως εἶναι φυσικὸν αἱ κατώταται ποιότητες ἐκάστης ἐσοδείας, ἐκεῖναι αἵτινες ἢ ἀναμιγνύονται μετὰ τῶν καλῶν ποιότητων ἢ πωλοῦνται ἰδιαίτερος συντελοῦν εἰς τὴν δυσφήμωσιν τῆς ποιότητος καὶ τὴν κατάρρῃσιν συγχρόνως τῶν τιμῶν. Διὰ τοῦ παρακρατήματος οὐχὶ μόνον θὰ ἐπέλθῃ ἰσχυροποίησις τῆς ἐμπορικῆς θέσεως τοῦ καπνοῦ, διὰ τῆς ἀναμενομένης δι' αὐτοῦ ταχείας καὶ ἀσφαλοῦς ποιοτικῆς του βελτιώσεως ἀλλὰ καὶ βελτίωσις τῶν τιμῶν ἐξ ὧν οἱ παραγωγοὶ θὰ ὑπερκαλύψωσι τὴν

διαφορὰν τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς κατὰ 15 ο]ο μειώσεως τῆς παραγωγῆς των. Ἐκ τοῦ οὗτω πως περιεχομένου εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὄργανισμοῦ καπνικοῦ παρακρατήματος μέρος μὲν ἐφ' ὅσον διὰ καταλλήλου ἐπεξεργασίας καθίσταται δυνατόν, θὰ χρησιμοποιηθῆται ἐν ἀναμίξει διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μονοπωλίου, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ὡς εὐθηνὴ πρώτη ὕλη θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βί-σιν διὰ τὴν ἴδρυσιν σοβιερωτάτης Ἑλληνικῆς Χημικῆς Βιομηχανίας, ἀναπισσομένου οὗτω καὶ νέου κλάδου τῆς Ἑθνικῆς μας παραγωγῆς.

Εἰδικὴ μέριμνα λαμβάνεται προκειμένου περὶ τῆς Γεωργικῆς παραγωγῆς τοῦ προϊόντος, διὰ τὴν σταθερὰν βελτίωσιν τῆς ποιότητός του, τὴν μείωσιν τοῦ καλλιεργητικοῦ κόστους καὶ ἰδιαίτερός—πρῶγμα σύμφωνον πρὸς τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τοῦ ὄργανισμοῦ—τὸν ἔλεγχον τῆς πισο-τικῆς τοῦ καπνοῦ παραγωγῆς ἐπιτυγχανομένου διὰ συστήματος χρηρηγήσεως εἰδικῶν ἀδειῶν καλλιεργείας αὐστηρῶς προσωπικῶν καὶ συστηματικῶς ἐλεγχομένων.

Ἰδιαίτερα ὅμως προσπάθεια καταβίλλεται διὰ τὴν καλλιτέραν δια-ρῦθμισιν τῶν οικονομικῶν δυνάμεων τῆς ὀργανώσεως. Ἐδέησε νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ συμφερότερος τρόπος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν κεφα-λαίων ταύτης, συγχρόνως δὲ τὸ ἀσφαλὲς καὶ εὐθηνὸν φινανσάρισμα πισῶν τῶν ἐργασιῶν της χωρὶς νὰ ἀπαιτηθῆ ἡ ἄσκοπος καὶ διαπανηρὸν συγκέντρω-σις μεγάλων κεφαλαίων ἅτινα θὰ ἐδέσμευον τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς ὀ-ργανώσεως καὶ συνεπῶς θὰ παρημποδίζον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν της καὶ θὰ ἐμείουν τὴν οἰκονομικὴν ταύτης ἀπόδοσιν. Οὕτω προβλέ-πεται ἡ ἀνάθεσις ἐπὶ συμβάσει τῆς διαχειρίσεως τῶν κεφαλαίων της εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν ἢ ἄλλην τινὰ ἐμφανίζουσαι ἀνίλογα ἐχέγγυα σταθε-ρότητος. Ἐναντι τούτου ἡ διαχειρίστρια Τράπεζα θὰ ἀνελάμβανε τὸ φινανσάρισμα ἐπὶ χαμηλῶ ἐπιτοκίῳ ὅλων τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὄργανώσεως καὶ ἦις πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος πρωτοπραξίης ἐπὶ παντός περιουσιακοῦ στοιχείου τῆς Ὄργανώσεως, θὰ ἀπελάμβανεν προνο-μακῆς ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἐγγυήσεως. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφρμοσθὲν ἐν τῷ Ἀυτονόμῳ σταφιδικῷ ὄργανισμῷ (*) ἀπέδωσε τὰ καλύτερα τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ὁ φόρος καταναλώσεως ἐπὶ τοῦ καπνοῦ κατατίθεται εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ προκύπτοντα εἰς τὸ τέλος ἐκάστης χρήσεως καθαρὰ κέρδη ἅτινα προερχόμενα 1). Ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ μονοπωλίου ἐσωτερικῆς καταναλώσεως. 2). Ἐκ τῆς διαθέσεως ὡς ἀνωτέρω ἐκβέτομεν τοῦ ποι-οτικῆς παρακρατήματος 15 ο]ο, 3). Ἐκ τῶν κερδῶν καὶ προμηθειῶν τῶν λοιπῶν προβλεπομένων ἐργασιῶν τῆς Ὄργανώσεως, ἀναμένονται ἱκανοποιη-

(*) Νομ. Διάτ. 22 Ἰουλίου 1935 περὶ τροπ. καὶ κωδ. νόμων περὶ Α.Σ.Ο. ἀρθρ. 11 «Ἡ διαχείρισις χρηματικῶν κεφαλαίων δύναται κατόπιν ἀποφ. τοῦ Δ. Συμβ. νὰ ἀνατίθεται εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν ἢ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἢ κατό-πιν ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργ. Συμβ. εἰς ἄλλον Τραπ. Ὄργ. ἐπὶ προμηθειῶν».

τικώτατα ὡς ἐκ τοῦ συστήματος τῆς ὀργανώσεως, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ποσοστοῦ 25 ο/ο διὰ τὸν σχηματισμὸν «ἀποθεματικοῦ ἀσφαλείας» πρὸς κάλυψιν ἐνδεχομένων μελονικῶν ζημιῶν, διατίθενται διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν ἐκτελουμένων παραγωγικῶν ἔργων, ἀλασσομένου οἷῳ τοῦ Δημοσίου Προϋπολογισμοῦ τοῦ βάρους τῆς ἀναγραφομένης σχετικῆς πιστώσεως. Τὸ γεγονός τῆς πραγματικῆς ἀνακουφίσεως τοῦ δεινῶς πάσχοντος κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐνὸς τόσον σοβαροῦ κονδυλίου καὶ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐπιμακρὸν χρονικὸν διάστημα ἔξωθεν χρηματοδοτήσεως τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀναμενόμενην ἐκ τῆς ἀποπερατώσεως τῶν παραγωγικῶν ἔργων, ἀσφαλῆ καὶ ὀριστικὴν ἀνόρθωσιν τῶν ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν, δίδει τὸ ἀκριβὲς μέτρον ἐκτιμήσεως τῆς σημασίας τῆς καταβληθησομένης προσπαθείας πρὸς ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν τοῦ Ἑλλ. οἰκονομικοῦ προβλήματος. διὰ τοῦ Καπνοῦ.

Διοικητικὴ σύνθεσις του.

Τὸ ζήτημα τῆς Διοικητικῆς συνθέσεως τοῦ Ὁργ. ἰδιαιτέρως καὶ ἐπὶ πολὺ μᾶς ἀπησχόλησεν. Ἐδέησεν νὰ ἀντιμετωπισθῶσι σοβαρῶς θέματα τοῦ ἐν γένει Διοικητικοῦ Δικαίου νὰ μελετηθῶσι μετὰ προσοχῆς τὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ ἐν τῇ θεωρίᾳ διδασκόμενα καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ ἀκολουθούμενα καὶ ταῦτα νὰ συνδυασθῶσιν πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκ παρεμφερῶν ζητημάτων κτηθεῖσαν πείραν καὶ τὰς ἐν γένει ἑλληνικὰς συνθήκας εἰς πολλὰ δὲ σημεία καὶ νὰ καινοτομίσωμεν ἀπολύτως.

Πάντως βίσις πάσης ἐν προκειμένῳ προσπαθείας μας ὑπῆρξαν οἱ ἐξῆς δύο βιαιαὶ προϋποθέσεις.

1). Ἡ κατοχύρωσις τῆς πλήρους Διοικητικῆς καὶ Οἰκονομικῆς τῆς Ὁργανώσεως αὐτονομίας.

2). Ἡ καθιέρωσις ὑπὸ τοῦ ὄργανισμοῦ πλήρως συγχρονισμένων μεθόδων ἐμπορικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνεργείας.

Οὔτω ὄργανα Διοικήσεως τοῦ Ὁργ. εἶναι α') τὸ Γενικὸν Συμβούλιον. β') τὸ Εἰδικὸν Συμβούλιον.

Τὸ γενικὸν Συμβούλιον εἶναι τὸ ἀνώτατον ὄργανον Διοικήσεως ἐξετάζει καὶ καθορίζει τὴν γενικὴν τοῦ ὄργαν. οἰκονομικὴν πολιτικὴν ἐγκρίνει τοὺς προϋπολογισμοὺς καὶ ἀπολογισμοὺς τούτου ἄσκει τὸν ἔλεγχον. Διορίζει καὶ παύει τὸν Γεν. Διευθυντὴν καὶ τοὺς Διευθυντάς. Καθορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ὄργαν. θέσεων Διοικητικοῦ καὶ Τεχνικοῦ προσωπικοῦ κλπ.

Ἐκρίθη ἀναγκαῖον καὶ πρέπει ὅπως ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου αἵτινες θίγουν ζητήματα ἀφορῶντα τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν ἢ κοινωνικὴν πολιτικὴν τῆς χώρας τηρεῖται ἐνήμερος ἢ ὑπεύθυνος Κυβέρνησις καὶ ἥτις διὰ τῶν ἀρμοδιῶν Ὑπουργῶν νὰ δύναται νὰ ἐκφέρῃ ἐν προκειμένῳ τὴν βιρύνουσαν γνώμην τῆς. Τὸ τοιοῦτον ὅμως δικαίωμα γνωμοδοτήσεως τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐκρίθη σκόπιμον νὰ φθίσῃ μέχρι τοῦ σημείου τοῦ νὰ ἀνατρέπη τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις ἢ νὰ ἀναστῆλῃ ἔστω ἐπὶ μακρὸν τὴν ἰσχὺν τούτων ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ὁ κίνδυνος εὐρείας ἐπεμβάσεως

τῆς πολιτικῆς. Πρὸς τοῦτο αἱ ἀποφάσεις Γ.Σ. λαμβανόμεναι διὰ τῆς συνήθους πλειοψηφίας τῶν παρόντων κατὰ τὴν συνεδρίασιν μελῶν γνωστοποιούνται διὰ τοῦ παρὰ τῷ Συμβουλίῳ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου πρὸς τὸν ἀρμόδιον, ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποφάσεως, Ὑπουργόν, ὅστις ὀφείλει ἐντὸς τοῦ βραχέως χρονικοῦ διαστήματος τῶν τριῶν ἡμερῶν νὰ κοινοποιήσῃ τὰς τυχόν ἀνιρρήσεις του. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ ἐκκρεμοῦσα ὑπόθεσις ἐπανεισάγεται εἰς τὸ Γ. Σ. πρὸς συζήτησιν ὁπότε τοῦτο δύναται ἐὰν δὲν ἀποδέχεται τὰς κυβερνητικὰς ὑποδείξεις νὰ ἐμμένῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν του ἀπόφασιν ἣτις ὅμως δέον νὰ ψηφισθῇ ἐκ νέου διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς πλειοψηφίας τῶν 4/5 τοῦ συνόλου τῶν μελῶν τοῦ Γ.Σ.

Κατ' ἀριθμὸν τὸ Γεν. Συμβούλιον ἀποτελεῖται ἐξ 21 μελῶν ἐκλεγομένων ὡς ἑξῆς:

Α'. 1) Ἀνά τρεῖς ἀντιπρόσωποι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκονομικῶν.

Β'. 1) Ἐκ δύο ἀντιπροσώπων τοῦ καπνεμπορίου.

2) » » » τῶν καταναλωτῶν.

3) » » » τῶν καπνοπαραγωγῶν.

Γ'. 1) Ἐκ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἐν αὐτῷ ἢ ταῖς ἄλλαις ἰσοτίμοις ἀνωτάταις σχολαῖς.

2. Ἐκ τριῶν ἐπιστημόνων οἰκονομολόγων ἀποδεδειγμένως ἀσχολουμένων μὲ τὰ ζητήματα τοῦ καπνοῦ.

Αὕτη εἶναι ἡ σύνθεσις τοῦ Γ. Σ. ἣτις νομίζομεν ὅτι ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ ὄργανισμοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ὁμάδων ἀντιπροσωπεύουσαι ἡ πρώτη τὸ Κράτος καὶ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, αὕτη ἔχει τὴν σχετικὴν πλειοψηφίαν ἔναντι τῶν λοιπῶν ὁμάδων δὲν δύναται ὅμως μόνη νὰ δράσῃ ἄνευ τῆς συνεργασίας τῶν λοιπῶν. Ἡ δευτέρα ἀντιπροσωπεύει τὰς ἀμέσως ἐνδιαφερομένας παραγωγικὰς τάξεις τῆς χώρας, ἐν τῷ οἰκονομικῷ τούτων συμφέροντι. Ἡ σύμπραξις τούτων ἐν τῇ Διοικήσει τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐκρίθη ἀπὸ πάσης ἀπόψεως σκόπιμος καὶ ἐπιβεβλημένη. Ἡ τρίτη ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀπρόσωπον καὶ ἐκτὸς πάσης συμφεροντολογικῆς βλέψεως ἐπιστήμην. Ὁ προσορισμὸς τῆς ὁμάδος ταύτης, εἶναι σπουδαῖος προόρσται δὲ κατὰ τὴν ἐκάστοτε τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐξ ἀντικειμένου κρίσιν τῆς νὰ δώσῃ τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν κατεύθυνσιν εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Γ. Σ.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ Γ.Σ. διὰ Κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου ὅστις δικαιούται πάντοτε νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ νὰ ζητῇ καὶ λαμβάνει τὸν λόγον νὰ κάμνῃ προτίσεις κλπ. ἄνευ ὅμως δικαίωματος ψήφου.

Τὸ Εἰδικὸν Συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐξ 7 μελῶν ἀπαρτίζεται ἐκ τριῶν τῶν ἐν τῷ Συμβουλίῳ ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν ὑπουργείων ἐκ δύο ἐκπροσώπων τῆς Β' καὶ δύο τοιούτων τῆς Γ' ὁμάδος τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ

Γ. Σ. Τοῦτο λαμβάνει ἀποφάσεις οἰκονομικῆς καὶ διοικητικῆς φύσεως ἐπὶ παντός ἀντικειμένου μὴ ἀνήκοντος κατὰ δικαιοδοσίαν εἰς τὸ Γ.Σ. προτάσει τοῦ Γ. Διευθυντοῦ, ἐνεργεῖ τὰς τοποθετήσεις τῶν ὑπαλλήλων ἐπιβάλλει ποινὰς κλπ. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ Εἰδικοῦ Συμβουλίου εἶναι ἀμέσως ἐκτελεσταί. Κατὰ τὴν σύνθεσιν τούτου ἐπεκράτησαν αἱ ἀρχαὶ αἱ ἰσχύουσαι καὶ διὰ τὸ Γεν. Συμβούλιον.

Τῶν ἐργασιῶν τοῦ Εἰδ. Συμ. μετέχει ἄνευ ὁμοῦ ψήφου ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὁργανισμοῦ ὅστις εἰσηγείται ἐν αὐτῷ πᾶν ζήτημα τῆς ἀρμοδιότητος τούτου. Οὗτος ἐκτελεῖ τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις προῖσταται τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἐν γένει διευθύνει τὰς ἐργασίας τοῦ ἰδρύματος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν Νόμων καὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ συμβουλίου. Ὁ Γεν. Διευθυντὴς ὅστις δέον νὰ ἔχη ἀνωτάτην οἰκονομικὴν μόρφωσιν, πείραν διοικητικὴν καὶ εἰδικότητα περὶ τὰ καπνὰ διορίζεται καὶ παύεται ὑπὸ τοῦ Γ. Συμβουλίου.

Πρὸς διευκόλυνσιν καὶ ἀρτιωτέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐκρίθη σκόπιμον νὰ κατανεμηθῇ τοῦτο μεταξὺ τριῶν διευθύνσεων α) τῆς Δ(α)σεως Γεωργίας, β) τῆς Δ(α)σεως Μονοπωλίου, γ) τῆς Δ(α)σεως Ἐμπορίου. Ἐκάστη τῶν Δ(α)σεων τούτων ἢς προῖσταται Διευθυντὴς διοριζόμενος κατὰ τὰ διὰ τὸν Γ. Διευθυντὴν ἰσχύοντα ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἔργα τῆς ἀρμοδιότητός της τὰ περιλαμβανόμενα εἰς τοὺς διὰ τοῦ παρόντος τιθεμένους σκοποὺς τοῦ ὄργανισμοῦ.

Φροντίς ἐλήφθη καὶ διὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἰδίως τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ποιότητα τούτου, ὡς ὀρίζεται ἐν τῷ ἀκολουθοῦντι σχεδίῳ. Ἡ σημασία τοῦ μέτρου οὐδενὸς διαφεύγει τὴν προσοχὴν, ἥθελήσαμεν νὰ προφυλάξωμεν τὸν ὄργανισμὸν ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον τοῦ «ὑπαλληλικοῦ πληθωρισμοῦ».

Οὕτω ἔχει ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ἀνάπτυξις τοῦ προτεινομένου σχεδίου, οὗ τὸ κείμενον παραθέτομεν εὐθύς ἀμέσως (*).

Ι. Σκοπὸς καὶ σύνθεσις Ὁργανισμοῦ.

1. Πρὸς ἔλλογον ὀργάνωσιν καὶ συστηματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ, συνιστᾶται διὰ τοῦ παρόντος Ἀυτόνομος ὀργάνωσις οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ καπνοῦ (Α.Ο.Ο.Δ.Κ.) ἐδρεύουσα ἐν Ἀθήναις καὶ ἀποτελοῖσα νομικὸν πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου.

2. Εἰδικώτεροι σκοποὶ τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. εἶναι :

α) Ἡ ἀσκησις παρ' αὐτοῦ τῆς διαχειρίσεως τοῦ μονοπωλίου ἐσωτερικῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ.

(*) Τὸ κείμενον τῆς ἐν σχεδίῳ προτεινομένης οἰκονομικῆς τοῦ Καπνοῦ ὀργάνωσεως περιλήφθη καὶ εἰς σειρὰν ἀρθρῶν μας ἐπὶ τοῦ Καπνικοῦ προβλήματος δημοσιευθέντων εἰς ἔφημ. «Καθημερινή» τῆς 28, 29, 30 Ἰανουαρίου καὶ 1 Φεβρουαρίου 1934.

β) 1. Ἡ διὰ παρεμβίσεως ἐν τῇ ἐγχωρίᾳ ἀγορᾷ ῥύθιμοις τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως κατὰ τρόπον διασφαλίζοντα τὴν φυσιολογικὴν κίνησιν τῶν ἐσωτερικῶν τιμῶν τοῦ προϊόντος ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἀπολαύσει τοῦτο τὴν «ἀληθῆ τιμὴν» τὴν ἀνταποκρινομένην πρὸς τὸ πραγματικὸν ἐπίπεδον τῶν διεθνῶν τιμῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ. 2. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ συστηματικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ προϊόντος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν.

γ) Ἡ ὀργάνωσις τῆς γεωργικῆς τοῦ προϊόντος παραγωγῆς ποσοτικῶς καὶ ποιτικῶς συμφώνως πρὸς τοὺς γενικώτερον ἐπιδιωκόμενους σκοποὺς του.

II. Μονοπώλιον ἐσωτερικῆς καταναλώσεως.

3. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ κατὰ τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον πιναγοῦ α' σκοποῦ τῆς μονοπωλήσεως τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καπνοῦ ὀρίζονται τὰ ἑξῆς:

α) Αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι καπνοβιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις παραμένουν ἐν λειτουργίᾳ, ἀπαγορευομένης ὅμως ἐφεξῆς ρητῶς τῆς ὀποσδήποτε παραγωγῆς καπνικῶν εἰδῶν πλὴν ἐὰν ταῦτα προορίζονται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Μονοπωλίου.

β) Ἐξαίρουνται ἀπαγορευομένης τῆς ἐφεξῆς λειτουργίας των αἱ ἐκ τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν καπνοβιομ. ἐπιχειρήσεων ἔχουσαι ἐτησίαν παραγωγικὴν δυναμικότητα ἐλάσσονα τῶν 100.000 χιλιογρμ. καπνοῦ. Δύνανται ὅμως αὐταὶ καὶ ἐντὸς ἐνὸς τοῦ πολὺ ἔτους ἀπὸ τῆς λειτουργίας τοῦ Μονοπωλίου συνασπιζόμεναι κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. καὶ ἐφ' ὅσον διὰ νέων τεχνικῶν ἐγκαταστάσεων ἢ συμπληρώσεως καὶ ἐπεκτάσεως ἢ βελτιώσεως τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν, ἐπιτύχουν τὰ διὰ τοῦ παρόντος ὀριζόμενα ὄρια ἐτησίας παραγωγικῆς δυναμικότητος 100.000 χιλιογρ. νὰ λάβουν ἄδειαν λειτουργίας διὰ λισμὸν τοῦ Μονοπωλίου. Ὁρίζεται ὅμως ρητῶς ὅτι αἱ κατὰ τ' ἀνωτέρω δυνασπιζόμεναι ἐπιχειρήσεις δέον κατὰ τὸν χρόνον ἐνάρξεως λειτουργίας τοῦ Μονοπωλίου νὰ ἔχουν ἀθροιστικῶς λαμβανόμεναι ἐτησίαν κατανάλωσιν ἀνωτέραν τῶν 100.000 χιλιογρ. καπνικῶν εἰδῶν.

γ) Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Μονοπωλίου ἀπαγορεύεται ὁητῶς ἡ ἴδρυσις καὶ λειτουργία νέων καπνοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Κατ' ἐξαιρέσιν καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἴδρυσις εἰς πρότυπον Καπνοβιομηχανίαν ἔχουσαν ἐτησίαν παραγωγικὴν δυναμικότητα οὐχὶ ἐλάσσονα τῶν 1.000.000 χιλιογρ. καπνοῦ καὶ ἐξασφαλίζουσαν ἐκ τῶν προτέρων βιομηχανικὸν κόστος κατώτερον τοῦ ἰσχύοντος διὰ τὰς λοιπὰς ἐπιχειρήσεις τοιούτου.

4. α) Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. διὰ συμβίσεως θέλει ἀναθέσει εἰς τὰς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου λειτουργούσας Καπνοβιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ διὰ λισμὸν τοῦ Μονοπωλίου κατασκευὴν τῆς ἀναγκαίουσιν αὐτῷ ποσότητος καπνικῶν εἰδῶν, διὰ καπνοῦ χορηγούμενου παρ' αὐτοῦ. Αἱ ἐπιχειρήσεις ὑποχρεοῦνται νὰ προβαίνουν εἰς τὴν βιομηχανοποίησιν τοῦ παραδιδόμενου αὐταῖς καπνοῦ συμμορφούμεναι αὐ-

στηρῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Μονοπωλίου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ποιότητα τὸ εἶδος, τὴν συσκευασίαν κλπ. τῶν κατασκευαζομένων εἰδῶν.

β) Εἰδικὴ μόνιμος τεχνικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπροσώπων τοῦ Μονοπωλίου καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων θέλει καθορίσει ἐπακριβῶς τὸ ἕψος «τῶν συντελεστῶν τοῦ βιομηχανικοῦ κόστους» τῶν παραγομένων καπνικῶν εἰδῶν ὡς καὶ τὰς περιπτώσεις μεταβολῆς τούτων ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε ἐπικρατουσῶν οἰκονομικῶν παραγωγικῶν συνθηκῶν. Τὸ οὔτω ἐξευρισκόμενον βιομηχανικὸν κόστος ἐπανξίναται κατὰ 15 ο/ο λόγῳ βιομηχανικοῦ κέρους τῶν ἐπιχειρήσεων.

γ) Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ μελῶν τοῦ Γεν. Συμβουλίου τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. προεδρευομένη ὑπὸ τῷ προέδρῳ τούτου καὶ εἰς ἣν μετέχει καὶ ἀντιπρόσωπος τῶν βιομηχάνων ἄνευ ὅμως ψήφου, καθορίζει ἐφ' ἅπαξ τὸ ποσοστὸν παραγωγῆς ἐκίστης ἐπιχειρήσεως ἐκ τῶν δικαιουμένων πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 3 (βάσει τῆς παραγωγικῆς δυναμικότητος καὶ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν πραγματικὴν κατανάλωσιν ἣν εἶχεν αὕτη κατὰ τὸ τελευταῖον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ μονοπωλίου φορολογικὸν ἔτος). Πάντως τὰ κατὰ τὰ ἀνωτέρω καθοριζόμενα ποσοστὰ παραγωγῆς ἐκίστης ἐπιχειρήσεως ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ ἀντιστοιχοῦν εἰς πραγματικὴν εἰρησίαν παραγωγὴν μικροτέραν τῶν 100 000 χιλ.)μῶν καπνικῶν εἰδῶν, ἀξινόμενα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ τούτου.

δ) Ἡ αὐτὴ ὡς ἄνω ἐπιτροπὴ δύναται εἰς τὸ τέλος ἐκίστης οἰκονομικῆς χρήσεως καὶ ἐφ' ὅσον νομίζει τοῦτο σκόπιμον πρὸς ἄρσιν δημιουργηθησομένων δυσχερειῶν καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν καλλιτέραν τῶν σκοπῶν τοῦ Μονοπωλίου νὰ τροποποιήσῃ ἀναλόγως τὰ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ὀρισθέντα κατὰ ἐπιχείρησιν ποσοστὰ παραγωγῆς.

ε) Χρῆσιν τοῦ παραχωρηθέντος ποσοστοῦ παραγωγῆς δικαιούται νὰ κάμῃ μόνον ἡ ἐπιχείρησις εἰς ἣν ἐδόθη τοῦτο. Ἡ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος δὲν δύναται νὰ γίνῃ εἰμὴ μόνον εἰς περιπτώσιν ὀλοκληρωτικῆς συγχωνεύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἄλλην ἐπιχείρησιν ἀπολαύουσαν ἤδη ἰδίου δικαιώματος ποσοστοῦ παραγωγῆς καὶ τοῦτο κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Γεν. Συμβουλίου τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ.

ς) Τυχὸν ἀνιρήσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ὡς πρὸς τὸν τρόπον κατανομῆς τῶν ποσοστῶν παραγωγῆς φέρονται ἐνώπιον τῆς ὀλομελείας τοῦ Γεν. Συμβουλίου τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ὑπερ ἀποφαίνεται ἀνεκλήτως.

ζ) Πᾶσα παράβασις ὑπὸ τῶν ἐπιχ. τῶν διὰ τοῦ ἄρθρου 3 καὶ 4 καθοριζομένων ὑποχρεώσεων, ἢ ὑπέρβασις τῶν παρεχομένων δικαιωμάτων, πλὴν τῶν νομίμων ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας συνεπειῶν ἐπισύρει καὶ τὴν ποινὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ Γ. Σ. τῆς προσωρινῆς ἢ ὀριστικῆς ἀφαιρέσεως τοῦ δικαιώματος λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς παραβάσεως.

5, α) Τὰ ὑπὸ τῶν Καπνοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ Μονοπωλίου κατασκευαζόμενα καπνικὰ εἶδη εὐθύς ἅμα τῇ βιομη-

χανοποιήσει των παραδίδονται εις τὰς κεντρικὰς ἀποθήκας συγκεντρώσεως τοῦ Μονοπωλίου ὁπόθεν τοῦτο δι' ἰδίων μέσων ἀποστέλλει ταῦτα εις τὰς περιφερειακὰς ἀποθήκας διανομῆς ἵνα διοχετευθῶσιν εις τὴν κατανάλωσιν.

β) Τὴν εις τὰς περιφερειακὰς ἀποθήκας διανομῆς ἀπόθεσιν καὶ ἐκείθεν τὴν εις τὴν κατανάλωσιν διοχέτευσιν τῶν καπνικῶν εἰδῶν ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δύναται ἔαν καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο κριθῆ ἰσχύον καὶ ἐξυπηρετικὸν τῶν συμφερόντων τοῦ Μονοπωλίου νὰ τὴν ἀναθέσῃ εις τοὺς ἤδη ἀσκούοντας τὸ χονδρικὸν ἐμπόριον καπνικῶν εἰδῶν (πρατηριούχους) ἔαν οὗτοι ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Μονοπωλίου συνασπιζόμενοι εις ἑταιρίας κατὰ περιφερείας παράσχωσι τὰς ἀπαιτούμενας ἐγγυήσεις καὶ τὰ ἐνδεικνύμενα ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἐπὶ ἡλατιωμένη προμηθειᾷ διεξαγωγῆν τοῦ ἔργου.

γ) Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Μονοπωλίου καθίσταται ὑποχρεωτικὴ ἡ πώλησις πάντων τῶν καπνικῶν εἰδῶν αὐτοῦ, πρὸ ὅλων τῶν ἀσκούοντων ὀπωσθήποτε ἐπιχειρήσιν εἰδῶν παντοπωλείου, οἴνοπωλείου, ζυθοπωλείου, ψιλικῶν εἰδῶν, κέντρων διασκεδάσεως ἐν γένει, δημοσίων θεαμάτων κλπ. ὡς καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων μεταφορᾷ ἐπιβατῶν δι' οἰουδήποτε μηχανικοῦ μέσου καὶ ἐφ' ὅσον αὐταὶ διατηροῦν μονίμους σταθμοὺς ἢ στάσεις ἀναμονῆς καὶ ἐκδόσεως εἰσιτηρίων.

δ) Εἰς τοὺς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑποχρέους πρὸς πώλησιν καπνικῶν εἰδῶν τοῦ Μονοπωλίου παρέχεται προμήθεια 2 ο]ο μέχρι 3 ο]ο ὑπολογιζομένη ἐπὶ τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως. Ἐξαιρετικῶς καὶ μετ' ἀπόφασιν τοῦ Εἰδ. Συμβουλίου τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δύναται νὰ χορηγηθῆ προμήθεια μέχρι 10 ο]ο εις ἀσκούοντας κατ' ἐπάγγελμα ἐπιχειρήσιν ἀποκλειστικῆς πωλήσεως καπνικῶν εἰδῶν, προτιμωμένων ἀπολύτως τῶν καὶ πρὸ τοῦ Μονοπωλίου ἀσκούοντων τριαύτας ἀναπήρων πολέμου.

ε) Οἱ ἐκ τῶν ὑποχρέων πρὸς πώλησιν καπνικῶν εἰδῶν τοῦ Μονοπωλίου παραλείποντες ἐκ προθέσεως νὰ προμηθευθῶσιν ἐγκαίρως τὴν ἀναγκαίουσαν αὐτοῖς ποσότητα καὶ εἶδη ἢ πωλῶσι ταῦτα εις τιμὴν ὑπερτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ Μονοπωλίου ὀριζομένης ἢ ἄλλως πως παραβαίνοντες τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, τιμωροῦνται διὰ χρηματικῆς ποινῆς καὶ δι' ἀφαιρέσεως προσωρινῶς ἢ ὀριστικῶς τῆς ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος ἢ τῆς ἀδείας λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

III. Ὁργάνωσις ἐμπορίας καπνῶν εις φύλλα.

6. Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ μόνον τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς φυσιολογικῆς κινήσεως τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ εις φύλλα τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως ἀπολαύσῃ τὸ προϊόν τὴν «ἀληθῆ τιμὴν» τὴν ἀνταποκρινομένην πρὸς τὰς ἐπικρατούσας ἐκάστοτε πραγματικὰς οἰκονομικὰς καὶ παραγωγικὰς συνθήκας ἐν τῇ διεθνῇ ἀγορᾷ δύναται νὰ ἐπεμβαίῃ ἐν τῇ ἐγγωρίᾳ ἀγορᾷ ρυθμιστικῶς καὶ δι' ἴδιον λογαριασμὸν ἀποσύρουσα ἢ παρέχουσα (δι' ἀγορᾶς ἢ πωλήσεως) τὰς ἀναγκαίας πρὸς τοῦτο ποσότητας καπνοῦ.

7. Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. πρὸς τὸν σκοπὸν ὀργανώσεως καὶ ἀναπτύξεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου καπνῶν εἰς φύλλα δύναται νὰ ἐξαγάγῃ δι' ἴδιον λογαριασμὸν τὸ προϊόν τοῦτο διανοίγων καὶ μελετῶν νέας ἀγορὰς καταναλώσεως, ἀπαγορευομένης ἀπολύτως τῆς ἐξαγωγῆς εἰς ἀγορὰς καταναλισκούσας ἤδη εἰς μεγάλην ποσότητα Ἑλληνικά Καπνά. Ἐξαιρέσεις καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τονώσεως δύναται νὰ γίνῃ προκειμένου περὶ ἀγορῶν καταναλισκουσῶν εἰς μικρὰν ὅμως ποσότητα Ἑλληνικά Καπνά καὶ πρὸς ἃς ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἐξαγωγῆς.

8. Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον σκοπῶν ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δύναται νὰ προέλθῃ εἰς οἰανδήποτε ἐνέργειαν συμφωνίαν ἢ συνδυασμὸν μετὰ ἐνδιαφερομένων ἡμεδαπῶν ἢ ἀλλοδαπῶν οικονομικῶν ὀργανισμῶν παρέχων εὐκολίας ἢ ἀναλαμβάνων ἀνταλλαγὰς ἢ συμψηφισμούς. Ὡσαύτως δύναται ἐνεργῶν διὰ λογαριασμὸν τρίτων νὰ προβαίῃ εἰς ἀγορὰς Ἑλληνικῶν Καπνῶν ἐπ' ἀπλῆ προμηθεΐα. Ἐπίσης δύναται δι' ἰδίου συστήματος «ἐξαγωγικῆς πίστεως» νὰ ὑποβηθῇ τὰς ἐνώσεις συνεταιρισμῶν Καπνοπαραγωγῶν ὅπως ἐξάγωσι καὶ πωλῶσι εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δι' ἴδιον λογαριασμὸν τὸ προϊόν των. Τῇ αἰτήσῃ καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐνώσεων συνεταιρισμῶν δύναται ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀποθήκευσιν, τὴν διαχείρησιν καὶ τὴν εἰς καθωρισμένους ἐμπορικοὺς τύπους ἐπεξεργασίαν καπνῶν εἰς φύλλα ἀνήκοντος εἰς παραγωγούς.

9. α) Πρὸς τὸν σκοπὸν θετικῆς βελτιώσεως τῆς ποιότητος ἐκάστης ἐσοδείας καπνοῦ ἐπιβάλλεται ὑπὲρ τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. «ποιοτικὸν παρακρατῆμα» εἰς εἶδος 15 ο]ο ἐπὶ πάσης παραγομένης ποσότητος, εἰσπραττομένου ἐναντι διπλοτύπου ἀποδείξεως ἀποθηκέυσεως ἐκ τῆς ἰδίας ἐκάστου παραγωγῆς ὡς εἰδικὸς πρὸς τοῦτο κανονισμὸς θέλει ὀρίσῃ.

β) Ἡ οὕτω πῶς εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. περιερχομένη ἐκ τοῦ ποιοτικοῦ παρακρατῆματος ποσότητος καπνοῦ, χρησιμοποιεῖται ὡς βασικὴ πρώτη ὕλη ἰδρυθησομένης ἐγχωρίου χημικῆς Βιομηχανίας. Ἐξαιρετικῶς δύναται ἐφ' ὅσον μέρος τοῦ καὶ τὰ ἀνωτέρω παρακρατῆματος τυγχάνει ποιοτικῶς ἐμπορευσιμὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν ἀναμίξει διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μονοπωλίου ἐσωτερικῆς καταναλώσεως.

IV. Γεωργικῆς Παραγωγῆς καπνοῦ ρύθμισις

10. Πρὸς πραγματικωτέραν καὶ θετικωτέραν ρύθμισιν καὶ προστασίαν τῆς γεωργικῆς τοῦ καπνοῦ παραγωγῆς ὀρίζεται :

α) Ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν ἀδείας αὐστηρῶς προσωπικῆς χορηγουμένης ὑπὸ τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ.

β) Ἐπὶ τῆς χορηγηθησομένης ἀδείας καθορίζεται ρητῶς ἡ θέσις καὶ ἡ ἔκτασις τοῦ διὰ καπνοῦ καλλιεργηθησομένου ἐδάφους, τοῦ γένους ἢ τῆς ποιικιλίας τοῦ σπόρου ὅστις ὑποχρεωτικῶς θέλει χρησιμοποιηθῇ.

γ) Οἱ παραβαίνοντες ὁπωσδήποτε τὰς διὰ τῆς χορηγουμένης ἀδείας ἀναλαμβανόμενας ὑποχρεώσεις ἢ προβαίνοντες εἰς ψευδεῖς δηλώσεις πρὸς παραπλίνησιν τῶν ἐντεταλμένων ὀργάνων ἢ καλλιεργούντες καπνὰ

άνευ άδειας ή καθ' ύπερβασην αύτης τιμωρούνται διά κατασχέσεως τοῦ παρανόμως είσχομισθέντος καπνοῦ καί διά προσωπικής κρατήσεως.

δ) Αί άδειαι καλλιεργείας καπνοῦ χορηγοῦνται μέσω τῶν ένώσεων συνεταιρισμῶν καπνοπαραγωγῆς, αίτινες είσι έξ όλοκλήρου υπεύθυνοι διά τήν ακρίβειαν τῶν δηλουμένων στοιχείων κατά τās διατάξεις τοῦ περι συνεταιρισμῶν νόμου 602 ὡς οὔτος έτροποποιήθη μεταγενεστέρως.

11. Πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ καί μείωσιν τοῦ καλλιεργητικοῦ κόστους αὐτοῦ δύναται ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δι' άποφάσεων αὐτοῦ άρμοδίως κοινοποιουμένων.

α) Νά ὀρίζη τὸν τρόπον καί τὸν χρόνον κατά περιφρείας τῆς φυτεύσεως, β) τῆς καλλιεργείας, γ) τῆς συγκομιδῆς, δ) τῆς άποξηρίνωσεως, ε) τῆς έπεξεργασίας (χωρικῶς), στ) καί τῆς άποθηκείσεως τοῦ προϊόντος, ζ) αί παραβάσεις τῶν κατά τὰ άνωτέρω ὀριζομένων έκδικάζονται ὑπὸ τοῦ μονομελοῦς Πλημμελειοδικείου. Αί έπ' αὐτοφῶρῳ καταλαμβινόμεναι παραβάσεις διώκονται κατά τās διατάξεις τοῦ Ν.Δ. τῆς 22 Νοεμβρίου 1923 «περὶ άμέσου έκδικάσεως πλημμελημάτων έπ' αὐτοφῶρῳ».

12. Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. διατηρεῖ τὸ καπνικὸν ίνστιτοῦτον, κατά περιφρείας γεωργικοῦς σταθμοῦς ὑποδειγματικῆς τοῦ καπνοῦ καλλιεργείας, χορηγεῖ λιπάσματα, σπόρους καί παρέχει ὀδηγίας ὀικονομικώτερας μεθόδου καλλιεργείας.

V. Οἰκονομική Διαχείρισις.

13. Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. πρὸς πληρεστέραν έμπτηρέτησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ άναγκῶν δύναται διά συμβάσεως κατόπιν πρὸς τοῦτο άποφάσεως τοῦ Γεν. Συμβουλίου, νά αναθέσῃ τήν διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ μέσωσιν εἰς τήν Ἐθνικήν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ἢ καί άλλον τραπεζικὸν ὀργανισμόν φερεγγυότητος καί ὀμολογουμένης ικανότητος πρὸς έκτέλεσιν τῶν άνατεθησομένων αὐτῷ έργων.

Ἡ διαχειρίστρια τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. τράπεζα χρηματοδοτεῖ κατόπιν συμβάσεως άπίσας τās έργασίας αὐτοῦ, πρὸς μείζονα δὲ άσφάλειαν τῶν παρ' αὐτῆς παρεχομένων κεφαλαίων, άπολαύει δικαιώματα πρωτοπραξίας ἐπὶ πασῶν τῶν έγκαταστάσεων καί άκινήτων τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ἐπὶ πλέον δὲ εἰς πρὸς τοῦτο παρίσταται άνάγκη καί έγγυήσεως τοῦ Κράτους.

14. Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. κατά τήν αρχήν εκάστου οἰκονομικοῦ έτους συντάσσει τὸν προῦπολογισμόν αὐτοῦ κατά δὲ τήν λῆξιν αὐτοῦ συντάσσει τὸν ἰσολογισμόν αὐτοῦ. Προῦπολογισμὸς καί άπολογισμὸς δημοσιεύεται ἐν τῇ έφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

15. α) Τὰ κατά τὸ τέλος εκάστης χρήσεως προκύπτοντα εκ τῶν έργασῶν τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. καθαρά κέρδη μετὰ τήν κράτησιν έξ αὐτῶν 25 ο/ο πρὸς σχηματισμὸν «άποθεματικοῦ άσφαλείας» πρὸς κάλυψιν ένδεχομένων μελλοντικῶν ζημιῶν ἢ πρὸς ικανοποίησιν μελλοντικῶν εκτάκτων άναγκῶν, τὸ ὑπόλοιπον διατίθεται πρὸς χρηματοδότησιν τῶν εκτελουμένων παραγω-

γικῶν ἔργων καὶ τὴν μετὰ ταῦτα ἀξιοποίησιν *mise en valeur* τῶν ἀποκαλυφθησομένων γαιῶν, ὡς εἰδικὸς πρὸς τοῦτο νόμος ἤθελεν ὀρίσῃ.

β) Αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρου καταναλώσεως, μέσῳ τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ἐνεργοῦνται κατατίθενται κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου.

16) Ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. πρὸς ἀριωτέραν ἐκπλήρωσιν τῶν εἰς αὐτὴν ἀνατιθεμένων σκοπῶν ἀκολουθεῖ τόσον ἐν τῇ ὀργανώσει τῶν λογιστικῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν ὅσον καὶ ἐν τῇ συντάξει τοῦ κανονισμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν τῶν μετὰ παντὸς τρίτου δοσοληπτικῶν σχέσεών του ὡς καὶ εἰς τὰς καθόλου ἐμπορικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας, μεθόδους ἐργασίας ἀπολύτως συγχρονισμένας καὶ ἀνταποκρινόμενας πλήρως πρὸς τὰς γενικῶς παριυδεδεγμένας τοιαύτας εἰς τὰς ὑγιῶς λειτουργούσας ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις.

VI. Διοικητικὴ σύνθεσις

17. Ὅργανα Διοικήσεως τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. εἶναι: 1) Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον. 2) Τὸ Εἰδικὸν Συμβούλιον.

18. Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον εἶναι τὸ ἀνώτατον ὄργανον Διοικήσεως τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ἀποτελεῖται δὲ ἐξ 21 μελῶν ὡς ἐξῆς, ἐκλεγομένων ὡς εἰδικὸς πρὸς τοῦτο νόμος θέλει ὀρίσῃ.

α) Ἀνά τρεῖς ἀντιπρόσωποι τῶν Ὑπουργείων Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Οἰκονομικῶν καὶ Γεωργίας.

β) 1. Ἐκ δύο ἀντιπροσώπων τοῦ ἐλευθέρου καπνεμπορίου. 2. Ἐκ δύο ἀντιπροσώπων τῶν καταναλωτῶν. 3. Ἐκ δύο ἀντιπροσώπων τῶν καπνοπαραγωγῶν.

γ) 1. Ἐκ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας καὶ δύο Καθηγητῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἐκ τῶν διδασκόντων ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἢ ἄλλας ἰσοτίμους ἀνωτάτας σχολὰς. 2. Ἐκ τριῶν ἐπιστημόνων οἰκονομολόγων ἀσχολουμένων εἰδικῶς περὶ τὰ καπνικὰ ζητήματα.

19. Μέλη τοῦ Γ. Συμβουλίου δὲν δύνανται νὰ ἐκλεγῶσι:

α) Βουλευταὶ καὶ Πρόεδροι Κοινοτήτων, Δήμαρχοι καὶ Γεροντισασταί, ὡς καὶ οἱ ἐκ τούτων ὑποβαλλόντες ὑποψηφιότητα κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν.

β) Ξένοι ὑπήκοοι, πρόσωπα τελοῦντα ὑπὸ δικαστικὴν ἀπαγόρευσιν ὡς καὶ οἱ καταδικασθέντες ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελίματι ἐκ τῶν προβλεπομένων ἐν ἄρθροις 21, 22, 23 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ἢ ἐπὶ παραβάσει τῆς κειμένης περὶ λαθρεμπορίας ἢ φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ σιγαροχάρατου, καὶ τῶν εἰδῶν Μονοπωλίου Νομοθεσίας καὶ τοῦ Νόμου 4229]24-7-29 «Περὶ ἀσφαλείας τοῦ Κοινωνικοῦ καθεστῶτος».

20. Τὸ Γεν. Συμβούλιον ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ παρόντι εἰδικῶς ἀναφερομένων περιπτώσεων ἔχει καὶ τὰς ἐξῆς ἀρμοδιότητας:

α) Καθορίζει τὴν γενικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ.

β) Έγκρίνει τούς ἀπολογισμούς και προϋπολογισμούς.

γ) Άσκει τόν έλεγχον, διορίζει και παύει τόν Γενικόν Διευθυντήν και τούς Διευθυντάς καθορίζει τόν αριθμόν τών οργανικών θέσεων, του Διοικητικού και Τεχνικού προσωπικού.

21. Αί αποφάσεις του Γεν. Συμβουλίου λαμβανόμεναι δι' άπολύτου πλειοψηφίας τών παρόντων εκάστοτε (έν άπαρτία) μελών ύποβάλλονται διά του παρά τῷ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. Κυβερν. Έπιτρόπου έντός της αύτης ήμέρας και αναλόγως της φύσεως αύτων εις τόν αρμόδιον Έπουργόν, όστις όφείλει έντός τριών ήμερών νά γνωρίση τας έπ' αύτων τυχόν αντιρρήσεις του. Παρελθούσης άπράκτου της προθεσμίας ταύτης τεκμαίρεται ή συγκατάθετου Έπουργού και ή άπόφασις καθίσταται εκτελεστή. Είς περίπτωσιν καθ' ήν ό αρμόδιος Έπουργός εκδηλώσῃ αντιρρήσεις ώς πρὸς τήν ληφθεϊσαν άπόφασιν, ή ήν άφορᾷ αύτη ύπόθεσις επανεισάγεται παρά τῷ Γεν. Συμβουλίῳ πρὸς συζήτησιν όπερ θά λάβῃ εκ νέου άπόφασιν διά πλειοψηφίας ὁμως εκ 4]5 του συνόλου τών μελών αύτου.

22. Τὸ Γεν. Συμβούλιον συνέρχεται τακτικῶς μέν κατά τρίμηνον εκτάκτως δὲ τῇ προσκλήσει του Προέδρου αύτου ότε επείγουσα άνάγκη απαιτεϊ τούτο.

23. Τὸ Γεν. Συμβούλιον εκλέγει μεταξὺ τών μελών του τὸν Πρόεδρον αύτου και δύο Άντιπροέδρους επί διετῇ θητεία ὄση εϊναι ή θητεία και τών λοιπών μελών τούτου.

24. Τὸ Εϊδικὸν Συμβούλιον άπαρτίζεται ἐξ 7 μελών ὡς ἐξῆς : τριών τών έν τῷ Γεν. Συμβουλίῳ αντιπροσώπων τών Έπουργείων, δύο μελών τών έν τῷ Γ. Σ. αντιπροσώπων τών παραγωγικῶν τάξεων και δύο μελών μεταξὺ τών έν τῷ Γ.Σ. επιστημόνων.

25. Τὸ Εϊδ. Συμβούλιον έχει πᾶσαν οϊκονομικήν και διαχειριστικήν διοικητικῆς φύσεως; αρμοδιότητα επί παντός θέματος μη επιφυλαχθέντος ὀητῶς εις τὸ Γεν. Συμβούλιον. Ὡσαύτως προτάσει του Γεν. Διευθυντου ενεργεϊ τας τοποθετήσεις του ύπαλληλικου προσωπικού, επιβάλλει ποινὰς και ενεργεϊ προαγωγὰς, εγκρίνει τήν πρόσληψιν ή τήν άπόλυσιν του προσωπικού κλπ.

26. Τών Συνεδριάσεων του Γενικού και Εϊδικου Συμβουλίου μετέχει και ό Γενικός Διευθυντής άνευ ὁμως δικαιώματος ψήφου.

27. Τὸ Εϊδικὸν Συμβούλιον εκλέγει Πρόεδρον και Άντιπρόεδρον αύτου μεταξὺ τών μελών του επί θητεία ένὸς έτους.

28. Ὁ γενικός Διευθυντής διοριζόμενος επί συμβάσει ύπό του Γεν. Συμβουλίου δέον νά έχῃ ανωτάτην οϊκονομικήν μόρφωσιν και αναμφισβήτητον περι τὰ καπνικά ζητήματα ειδικότητα. Ούτος εκτελεϊ τας άποφάσεις του Γεν. και Εϊδ. Συμβουλίου, εισηγεϊται πρὸς αυτά παντός θέματος της αρμοδιότητός του, προϊσταται του προσωπικού και έν γένει διευθύνει τας εργασιὰς του Α.Ο.Ο.Δ.Κ. έντός του πλαισίου τών διά του παρόντος τιθε-

μένων όρίων τῆς δικαιοδοσίας του. Ἐπίσης δύνανται νά μειαβ. βασιθῶσιν αὐτῷ ὠρισμένοι ἀρμοδιότητες τοῦ Εἰδ. Συμβουλίου.

29. Πρὸς διευκόλυνσιν, καλύτεραν κατανομήν καὶ ὁργάνωσιν τῶν ἀνατιθεμένων τῷ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ἐργασιῶν ὀρίζονται τρεῖς Διευθύνσεις ὧν προΐσταται ἀνὰ εἰς διευθυντής: 1. Δ)σις Μονοπωλίου ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καπνοῦ. 2. Δ)σις ἐμπορίας καπνοῦ. 3. Δ)σις Γεωργ. παραγ. καπνοῦ. Ἡ ἕκτασις δικαιοδοσίας ἐκάστης ὀρίζεται δι' ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ.

30. α) Ἐπιτροπὴ τριμελὴς ἐκ δύο μελῶν τοῦ Εἰδ. Συμβουλίου καὶ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ θέλει προβῆ εἰς τὸν λεπτομερῆ καθορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπαιτουμένων ὀργανικῶν θέσεων, βάσει τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς ἐκτάσεως τούτων, συντάσσουσα σχετικὸν πίνακα. Τὸν πίνακα τοῦτον ὑποβάλλει πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Γεν. Συμβούλιον.

β) Τοῦ πίνακος τούτου οὐδεμίᾳ ὑπέρβασις ἐπιτρέπεται ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει οὐδὲ μεταβάλλεται εἰμὴ μόνον κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Γεν. Συμβουλίου, δι' ἧς δίδεται ἐντολὴ εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω ἐπιτροπὴν ὅπως ἐπιληφθῆ τῆς μεταβολῆς τοῦ πίνακος. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπιτροπὴ μετὰ λεπτομερῆ μελέτην ὑποβάλλει τὸν νέον πίνακα συνοδευόμενον ὑπὸ ἀναλυτικῆς ἐκθέσεως πρὸς τὸ Γεν. Συμβούλιον ὅπως ἐγκρίνει τοῦτον.

31. Ἀπασαὶ αἱ διὰ τοῦ πίνακος καθοριζόμεναι ὀργανικαὶ θέσεις καταλαμβάνονται κατόπιν διαγωνισμοῦ ἐνώπιον ἐξειαστικῆς ἐπιτροπῆς Καθηγητῶν, ἧς θὰ λάβῃ πάντα τὰ μέτρα τὰ διασφαλίζοντα τὴν ἀμερόληπτον κρίσιν αὐτῆς.

32. Ἡ κυβέρνησις ἐπικοινωνεῖ μετὰ τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. διὰ κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Οὕτως ἔχει τὸ κείμενον τοῦ προτεινομένου σχεδίου συστηματικῆς ὁρνώσεως ἐνὸς σημαντικωτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς μας παραγωγῆς καὶ ὅπερ καθιεροῦν ἓνα νέον τύπον ἐκ τῶν ποικιλωτάτων εἰς ἔντασιν καὶ ἕκτασιν μορφῶν Κρατικῆς-ἐπεμβάσεως, παρουσιάζει πλείστας ὅσας δυνατότητας προσαρμογῆς ἐν τῇ πράξει καὶ βαθμιαίας ἐνδεχομένης ἐπεκτάσεως τούτου καὶ εἰς ἄλλα ἐπίπεδα τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Κατὰ τὴν διατύπωσιν αὐτοῦ δὲν περιωρίσθημεν εἰς ἀορίστους γενικότητας μόνον ἢ συνοπτικὴν ἐκθεσιν τῶν θεμελιωδῶν αὐτοῦ ἀρχῶν, ἀλλὰ εἰσήλθομεν καὶ εἰς λεπτομερείας τὸ μὲν ἵνα ὀλοκληρώσωμεν τὸ σχέδιον προσδίδοντες εἰς αὐτὸ τὸν μορφολογικὸν του χαρακτήρα, τὸ δὲ ἵνα καταδείξωμεν κατὰ ποῖον τρόπον ἐννοοῦμεν νὰ κατοχυρώσωμεν τὰ προτεινόμενα, ἐν τῇ πράξει, προλαμβάνοντες ἐν τούτῳ ἐνδεχομένας ἀντιρρήσεις.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν δύναται ὅσον ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας νὰ προταθῆ ἰοαδήποτε τροποποιήσις ἀναλόγως τῶν παρουσιασθησομένων πραγματικῶν συνθηκῶν ἀρκεῖ νὰ τηρηθῶσιν ἀναλλοίωτοι αἱ βασικαὶ προϋποθέσεις καὶ αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ αἵτινες διέπουν τὸ προτεινόμενον οἰκονομικὸν σχέδιον

Τὰ ἀναμενόμενα οικονομικὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς προτεινομένης ὀργανώσεως τοῦ καπνοῦ.

Προκειμένου νὰ κριθῆ ἡ οικονομικὴ ἀξία ἑνὸς προτεινομένου σχεδίου ὀργανώσεως ἑνὸς κλάδου τῆς Ἑθνικῆς παραγωγῆς, δεόν κατὰ κύριον λόγον νὰ ἐξετασθῶσι εἰς τὰς γενικὰς αὐτῶν γραμμὰς τὰ ἀναμενόμενα πιθανὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τούτου ἀποτελέσματα καὶ ὁ βαθμὸς ὠφελείας ὅσως ἐκ τούτου θὰ προκύψῃ διὰ τὴν καθ' ὅλου ἔθνικὴν Οἰκονομίαν. Ἐν προκειμένῳ ἐξεταζόμενα, τὰ ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐν σχεδίῳ, ὡς ἄνω προτεινομένης ὀργανώσεως τοῦ καπνοῦ, ἀναμενόμενα οικονομικὰ ἀποτελέσματα συνοψίζονται εἰς τὰ ἑξῆς :

α) Συμβολὴ εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῶν Δημοσίων οικονομικῶν. 1. Διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐσόδων τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀποδόσεως τοῦ φόρου καταναλώσεως καπνοῦ λόγω τῆς ἐπιτευχθησομένης διὰ τοῦ Μονοπωλίου ἀναπτύξεως τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ὑπὲρ τὰ σημερινὰ ἐπίπεδα αὐτῆς. 2. Διὰ τῆς θετικῆς ἀνακουφίσεως τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπαλλασσομένου τῆς ὑποχρέωσεως πρὸς ἀναγραφὴν σοβιερωτίτου κονδυλίου διὰ τὴν συνέχισιν τῶν παραγωγικῶν ἔργων, ἐξυτηρητομένων ἐφεξῆς ἐκ τῶν σημαντικωτάτων κερδῶν τοῦ Α.Ο.Ο.Δ.Κ.

β) 1. Συμβολὴ εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῶν ἑλληνικῶν οικονομικῶν, διὰ τῆς ἐπιτευχθησομένης θετικῆς βελτιώσεως τῆς οικονομικῆς θέσεως τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ Διεθνεί ἄγορᾷ καὶ ἀναπτύξεως τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ εἰς φύλλα. 2. Διὰ τῆς ἀναμενόμενης ἐκ τῆς ταχείας καὶ ἀσφαλούς ἀποπερατώσεως, ἄνευ μεγάλων ὑλικῶν θυσιῶν, ἐκ τῶν ἐκτελουμένων παραγωγικῶν ἔργων ὀριστικῆς βελτιώσεως τῶν ὄρων τοῦ ἑλληνικοῦ οικονομικοῦ προβλήματος τῆς ἐξισορροπήσεως τῶν ἐξωτερικῶν λ)σμῶν μας, τῆς ὑψώσεως τοῦ χαμηλοτάτου ἐπιπέδου τοῦ ἔθνικοῦ μας εἰσοδήματος, τῆς ἐνισχύσεως τοῦ νομισματικοῦ μας συστήματος κλπ.

Μορφολογικὸς χαρακτήρ τῆς προτεινομένης οἰκονομικῆς ὀργανώσεως.

Ἐπιστημονικῶς κρινόμενος ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. ἀπὸ ἀπόψεως μὲν σκοπῶν ἐπιδιωκομένων, δύναται νὰ καταταχθῆ εἰς τὸν σύγχρονον τύπον κρατικῆς ἢ ἡμικρατικῆς ὑθμιστικῆς οικονομικῆς ἐπιχειρήσεως «γενικῆς ὠφελείας».

Ἡ παρουσία ἐν αὐτῇ τοῦ ἀναγκαστικοῦ μονοπωλιακοῦ στοιχείου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν δὲν ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς ἀνωμαλίαν, ἀλλὰ τοῖναντίον ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν καὶ ἔρεισμα ἀσφαλῆς ἐνισχύσεως τῶν γενικωτέρων αὐτοῦ σκοπῶν κλπ.

Ἀπὸ ἀπόψεως μορφολογίας ὁ Α.Ο.Ο.Δ.Κ. δίσκολον νὰ καταταχθῆ ἐν αὐστηρᾷ ἐπιστημονικῇ ἀκριβολογίᾳ εἰς ἓνα τῶν γνωστῶν τύπων κρατικῆς μονοπωλιακῆς ὀργανώσεως, εἶναι ὀργάνωσις ἰδιότυπος (Suigeneris), ἥτις λόγω τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας τοῦ ἀναγκαστικοῦ στοιχείου ὅσον ἀφορᾷ

τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, μὴ ἀπυβλέποντος ὅμως εἰς τὴν ἐξυτηρέτησιν στενωῶς ταμεινικοῦ σκοποῦ ἀλλὰ τεθέντος ὡς ἐρείσματος πρὸς ἐπίτευξιν γενικωτέρων σκοπῶν, προσομοιάζει, ἀλλὰ μὲ οὐσιώδεις διαφορὰς λόγῳ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς ἐκτίσεως τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν. πρὸς τὸν τύπον τοῦ «οἰκονομολογικοῦ μονοπωλίου» ἢ μονοπωλίου προσομοίας ὡς τοῦτο ἀπεκλήθη,

Τὰ ἀντικειμενικὰ αἴτια τὰ καθιστῶντα ἀπαραίτητον τὴν ἐφαρμογὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους τῶν προτεινομένων ῥυθμιστικῶν μέτρων εἶναι γενικώτερα καὶ δὲν περιορίζονται ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος.

Ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν ἡ παρατηρουμένη ὑπέρογκος συνεχῆς καὶ ἐν πολλοῖς ἀπότομος αὔξησις τῶν Δημοσίων δαπανῶν ὀφειλομένων τὸ μὲν εἰς τὰς καταθλιπτικὰς οἰκονομικὰς συνεπείας τοῦ πολέμου τὸ δὲ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς κοινωνικῆς δράσεως τοῦ νεωτέρου Κράτους ὄψουμένου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐπικρατησῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδεῶν κοινωνικῆς δικαιοσύνης, προεκάλεσαν τοιαύτην φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν ἐπὶ τοῦ Ἑθνικοῦ εἰσοδήματος ὥστε ἠναγκάσθη τὸ σύγχρονον Κράτος πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ὅλον ἐν ὄγκουμένων ἀναγκῶν του νὰ στραφῇ πρὸς νέας φορολογικὰς πηγὰς περισσότερον παραγωγικὰς καὶ ὀλιγώτερον ἐπαχθεῖς. Συγχρόνως ἡ ἐπικρατοῦσα ἀφάνταστος οἰκονομικὴ ἀναρχία ἐν τῇ Διεθνείᾳ παραγωγῇ, ἡ μακρὰ ἀλυσσος τῶν περιοριστικῶν τῆς ἀνταλλαγῆς μέτρων τὰ ἐκ τῆς καταρρεύσεως τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ καὶ πιστωτικοῦ συστήματος ἀνακύψαντα πολὺπλοκα ζητήματα, ἡ ἄσκοπος σπατάλη καὶ καταστροφὴ κεφαλαίων καὶ αἱ ἐκ τῶν αἰτίων τούτων προελθοῦσαι πανταχοῦ βαθύταται κοινωνικαὶ ζυμώσεις ἐπέβαλον ὡς ἀναπότρεπτον οἰκονομικὴν ἀναγκαιότητα τὴν ῥυθμιστικὴν τοῦ Κράτους παρέμβασιν ὀλοκληρουμένην ἐν τῷ συγχρόνῳ τύπῳ τῆς Λιευθυνομένης Οἰκονομίας (Economie dirigée).

Ἐπὶ τῶν συγχρόνων τούτων ἀρχῶν βασιζόμενον τὸ προτεινόμενον σχέδιον «Ἀυτόνομου Ὁργανώσεως Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Καπνοῦ» πιστεύομεν ὅτι δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῶν ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν.

Τὴν δι' αὐτῆς εἰσαγομένην λύσιν δὲν προεβάλαμεν εἰς ἄφρητον θεώρημα οὐ τὴν ἐπαλήθευσιν νὰ ἐπιδιώξωμεν ἐκ τῶν ὑστέρων, ἀλλὰ θεμελιούντες αὐτὴν ἐπὶ εὐρυτάτων πραγματικῶν καὶ θεωρητικῶν βάσεων καὶ συγχρονισμένων ἀντιλήψεων μιᾶς ὑγιούς καὶ ὀλοκληρωμένης Κρατικῆς Οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ἥτις ἀπηλλαγμένη τῶν μερικοτήτων καὶ τῶν μονομερειῶν μιᾶς ἀτυστηματοποιήτου καὶ ἄνευ σχεδίου ἐπεμβάσεως, προβάλλει ὡς ἡ μόνη φυσικὴ καὶ ἀβίαστος ἐκ τῶν πραγμάτων λύσις.

